

EFRAG Voluntary Sustainability Reporting Standard for non-listed SMEs (VSME)

December 2024

Hoiatus

EFRAG on avaldanud vabatahtliku standardi noteerimata mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete (VKE) jaoks, millele lisandub VKE põhjenduste alus. EFRAG ei vastuta dokumendi sisu ega selle järgimisest tulenevate otseste, kaudsete või juhuslike tagajärgede või kahjude eest. Käesolevas dokumendis sisalduv teave ei kujuta endast ametlikku nõuannet ega asenda kvalifitseeritud spetsialisti teenuseid.

Teave EFRAGi kohta

EFRAGi missioon on teenida Euroopa avalikku huvi nii finants- kui ka kestlikkusaruandluse valdkonnas, töötades välja ja edendades Euroopa seisukohti ettevõtete aruandluse valdkonnas. EFRAG tugineb ettevõtete aruandluse edendamisele ja panustab sellesse. Oma kestlikkusaruandluse tegevuses annab EFRAG Euroopa Komisjonile tehnilist nõu eelnõul põhinevate Euroopa kestlikkusaruandluse standardite (ESRS) kujul, mis on välja töötatud range protsessi alusel, ning toetab ESRS-i tõhusat rakendamist. EFRAG kaasab kõigi huvigruppide panuseid ja kogub tõendeid konkreetsete Euroopa olude kohta kogu standardite koostamise protsessi vältel. Selle legitiimsus tugineb tipptasemele, läbipaistvusele, juhtimisele, protsessi korrektsusele, avalikule vastutusele ja mõtteliidri rollile. See võimaldab EFRAGil esineda veenvalt, selgelt ja järjekindlalt ning olla tunnustatud Euroopa hääleks ettevõtete aruandluses ja panustajaks globaalsesse edasijõudmisesse ettevõtete aruandluses.

EFRAGi rahastab Euroopa Liit ühtse turu programmi kaudu, milles osalevad EMP-EFTA riigid (Norra, Island ja Liechtenstein) ning Kosovo. Autorite väljendatud seisukohad ja arvamused on siiski ainult nende enda omad ega pruugi kajastada Euroopa Liidu, Euroopa Komisjoni ega ühtse turu programmis osalevate riikide seisukohti. Ei Euroopa Liitu, Euroopa Komisjoni ega ühtse turu programmis osalevaid riike saa nende eest vastutavaks pidada.

© 2024 EFRAG. Kõik õigused kaitstud. Paljundus- ja kasutusõigused on rangelt piiratud. Lisateabe saamiseks võtke ühendust aadressil efragsecretariat@efrag.org.

Tõlkis Mariliis Pajula. Tõlkimise tellinud Anu Ruul, kestliku innovatsiooni strateeg, Ruul Advisory OÜ, anu@kestlikinnovatsioon.ee.

Sisukord

Selle standardi struktuur	6
Kestlikkusaruande koostamise põhimõtted (põhi- ja laiendatud moodul)	7
Põhimoodul	9
Põhimoodul - üldine teave	9
B1 – Koostamise alused	9
B2 – Praktikad, poliitikad ja tulevikuinitsiatiivid üleminekul kestlikumale majandusele	10
Põhimoodul – keskkonnamõõdikud	10
B3 – Energia ja kasvuhoonegaaside heitkogused	10
B4 – Õhu, vee ja pinnase saastamine	11
B5 – Elurikkus ja ökosüsteemid	11
B6 – Vesi	11
B7 – Ressursside kasutamine, ringmajandus ja jäätmekäitlus	12
Põhimoodul – sotsiaalsed mõõdikud	12
B8 – Tööjõud – üldised omadused	12
B9 – Tööjõud – tervis ja ohutus	12
B10 – Tööjõud – tasu, kollektiivlepingud ja koolitus	12
Põhimoodul – juhtimise mõõdikud	13
B11 – Korruptsiooni ja altkäemaksuga seotud süüdimõistmised ja trahvid	13
Laiendatud moodul	14
Laiendatud moodul - üldine teave	14
C1 – Strateegia: ärimudel ja kestlikkusega seotud algatused	14
C2 – Tavad, poliitikad ja tulevikualgatused üleminekuks kestlikumale majandusele	14
Laiendatud moodul – keskkonna mõõdikud	14
Kasvuhoonegaaside aruandluse kaalutlused vastavalt B3-le (põhimoodul)	14
C3 – Kasvuhoonegaaside vähendamise eesmärgid ja kliimaüleminek	15
C4 – Kliimaga seotud riskid	15
Laiendatud moodul – sotsiaalsed mõõdikud	16
C5 – Tööjõu täiendavad (üldised) omadused	16
C6 – Täiendav teave tööjõu kohta – inimõiguste poliitikad ja protsessid	16
C7 – Tõsised negatiivsed inimõiguste juhtumid	16
Laiendatud moodul – juhtimise mõõdikud	17
C8 – Tulud teatud sektoritest ja välistamine EL-i võrdlusalustest	17
C9 – Soolise mitmekesisuse suhe juhtorganis	17
Põhimoodul: juhend	18
Põhimooduli juhend - üldine teave	18
B1 – Koostamise alused	18
B2 – Praktikad, poliitikad ja tulevikualgatused kestlikumale majandusele üleminekuks	20
Põhimooduli juhend – keskkonna mõõdikud	21

B3 – Energia ja kasvuhoonegaaside heitkogused	21
B4 – Õhu, vee ja pinnase saastamine	30
B5 – Elurikkus ja ökosüsteemid	37
B6 – Vesi	39
B7 – Ressursside kasutus, ringmajandus ja jäätmekäitlus	43
Põhimooduli juhend – sotsiaalsed mõõdikud	49
B8 – Tööjõud – üldised omadused	49
B9 – Tööjõud – tervis ja ohutus	50
B10 – Tööjõud – tasu, kollektiivlepingud ja koolitus	51
Põhimooduli juhend – juhtimise mõõdikud	53
B11 – Korruptsiooni ja altkäemaksuga seotud süüdimõistmised ja trahvid	53
Laiendatud moodul: juhend	54
Laiendatud mooduli juhend – üldine teave	54
C1 – Strateegia: ärimudel ja kestlikkusega seotud algatused	54
C2 – Praktikate, poliitikate ja tulevaste algatuste kirjeldus üleminekul kestlikuma majanduse suunas	54
Laiendatud mooduli juhend – keskkonna mõõdikud	55
Kasvuhoonegaaside (KHG) heitkoguste aruandluse juhised B3 jaoks (põhimoodul)	55
C3 – Kasvuhoonegaaside (KHG) vähendamine ja kliimaüleminek	55
C4 - Kliimariskid	58
Laiendatud mooduli juhend – sotsiaalsed mõõdikud	58
C5 – Täiendavad (üldised) tööjõu tunnused	58
C6 – Täiendav teave oma tööjõu kohta – inimõiguste poliitikad ja protsessid	59
C7 – Tõsised negatiivsed inimõiguste rikkumised	59
Laiendatud mooduli juhend - juhtimise mõõdikud	60
C8 – Tulud teatud sektoritest ja välistamine ELi võrdlusalustest	60
C9 – Juhtorgani sooline mitmekesisus	60
Lisa A: Definitsioonid	61
Lisa B: Võimalike kestlikkusteemade loetelu	70
Lisa C: Taustainfo finantsturul osalejatele, kes kasutavad käesoleva standardi alusel koostatud teavet (kooskõla teiste EL-i määrustega)	74

Selle standardi eesmärk ja ettevõtted, kellele see rakendub

1. Käesoleva vabatahtliku standardi eesmärk on toetada mikro-, väike- ja keskmise suurusega ettevõtteid järgmiselt:

- (a) anda teavet, mis aitab rahuldada suurettevõtete andmevajadust seoses kestlikkuse teabega, mida nad oma tarnijatelt nõuavad;
- (b) anda teavet, mis aitab rahuldada pankade ja investorite vajadusi andmete osas, hõlbustades sellega ettevõtete juurdepääsu rahastusele;
- (c) parandada kestlikkusprobleemide juhtimist, millega nad silmitsi seisavad, näiteks keskkonna- ja sotsiaalsed väljakutsed, nagu reostus ning tööjõu tervis ja ohutus. See toetab nende konkurentsivõimet ja suurendab vastupanuvõimet lühi-, keskmises ja pikas perspektiivis; ning
- (d) panustamine kestlikumasse ja kaasavamasse majandusse.

2. Käesolev standard on vabatahtlik ning kohaldub ettevõtetele¹, kelle väärtpaberitega ei kaubelda Euroopa Liidu reguleeritud turul (noteerimata ettevõtted). [Direktiivi 2013/34/EL artikkel 3] määratleb ja eristab kolme väikese ja keskmise suurusega ettevõtete kategooriat, lähtudes bilansimahust, netokäibest ja **töötajate** keskmisest arvust majandusaasta jooksul.

(a) Ettevõtte on mikroettevõtte, kui see ei ületa kahte järgmistest künnistest:

- i. bilansimaht kokku 450 000 eurot,
- ii. netokäive 900 000 eurot, ja
- iii. keskmiselt 10 töötajat.

(b) Ettevõtte on väikeettevõtte, kui see ei ületa kahte järgmistest künnistest:

- i. bilansimaht kokku 5 miljonit eurot,
- ii. netokäive 10 miljonit eurot, või
- iii. keskmiselt 50 töötajat.

(c) Ettevõtte on keskmise suurusega ettevõtte, kui see ei ületa kahte järgmistest künnistest:

- i. bilansimaht kokku 25 miljonit eurot,
- ii. netokäive 50 miljonit eurot, ja
- iii. 250 töötajat.

3. Need ettevõtted jäävad Euroopa Liidu ettevõtete kestlikkuse aruandluse direktiivi (CSRD) kohaldamisalast välja, kuid neid julgustatakse kasutama käesolevat standardit, et koostada ja jagada kestlikkusalast teavet kõigi asjassepuutuvate osapooltega. Käesolev standard käsitleb samu kestlikkuse teemasid nagu Euroopa kestlikkusaruandluse standardid (ESRS) suurtele ettevõtetele. Siiski tugineb see proportsionaalsuse põhimõttel, võttes arvesse mikro-, väike- ja keskmise suurusega ettevõtete põhiolemust. Mikroettevõtted võivad kasutada üksnes teatud osi sellest standardist, nagu on rõhutatud punktis 5 (a).

4. Käesoleva standardi koostamisel on hoolikalt arvestatud kooskõla suurettevõtete ESRS-iga (Euroopa kestlikkusaruandluse standardid), samal ajal määratledes proportsionaalsed nõuded. Erinevalt suurettevõtete ESRS-ist ei ole sellel standardil õiguslikku jõudu.

¹ See hõlmab füüsilisest isikust ettevõtjaid, registreerimata ettevõtteid ja noteeritud mikroettevõtteid.

Selle standardi struktuur

5. Käesolev standard koosneb kahest moodulist, mida ettevõtte saab oma kestlikkusaruande koostamisel aluseks võtta:

a) **Põhimoodul:** Avalikustatav teave B1, B2 ja põhinäitajad (B3 kuni B11). See moodul on mõeldud eelkõige mikroettevõtetele ja kujutab endast minimaalseid nõudeid teistele ettevõtetele.

b) **Laiendatud moodul:** See moodul määratleb lisaks B1–B11 avalikustatavatele andmetele ka täiendavad andmepunktid, mida võivad nõuda ettevõtte pangad, investorid ja ärikliendid lisaks põhimoodulile.

Allpool toodud punkt 24 selgitab võimalikke valikuid kestlikkusaruande koostamiseks selle standardi alusel, kasutades ühte või mitut moodulit. Kui moodul on valitud, tuleb seda järgida täielikult (paindlikkus on lubatud vastavalt punktile 22); siiski tuleb iga avalikustamispunkt esitada ainult siis, kui see on ettevõtte konkreetsetes tingimustes kohaldatav.

6. Põhimooduli rakendamine on eeltingimuseks laiendatud mooduli kasutamisele.

7. Lisa A "*Definitsioonid*" sisaldab selles standardis kasutatud termineid. Kogu VKE standardis on terminid, mis on määratletud sõnastikus (Lisa A) ning esitatud **paksus kaldkirjas**, välja arvatud juhul, kui määratletud terminit kasutatakse korduvalt samas lõigus.

Kestlikkusaruande koostamise põhimõtted (põhi- ja laiendatud moodul)

Selle standardi järgimine

8. See standard kehtestab nõuded, mis võimaldavad ettevõttel esitada asjakohast teavet selle kohta:

(a) kuidas äritegevusel on olnud või tõenäoliselt on positiivne või negatiivne **mõju** inimestele või keskkonnale lühi-, keskmises või pikaajalises perspektiivis; ning

(b) kuidas keskkonna- ja sotsiaalsed probleemid on mõjutanud või tõenäoliselt mõjutavad ettevõtte finantsseisundit, tulemuslikkust ja rahavoogusid lühi-, keskmises või pikas perspektiivis.

9. Kestlikkusaruanne sisaldab teavet, mis on asjakohane, usaldusväärne, võrreldav, arusaadav ja kontrollitav.

10. Sõltuvalt ettevõtte tegevuse iseloomust on soovitatav lisada täiendavat teavet (näiteks mõõdikud või kirjeldavad avalikustamispunktid), mida käesolev standard otseselt ei hõlma. See võimaldab käsitleda kestlikkusega seotud teemasid, mis on kas laialt levinud ettevõtte sektoris (st tüüpilised konkreetse tööstusharu või valdkonna ettevõtetele) või ettevõttele ainulaadsed. Selline lisainfo aitab tagada, et esitatud teave oleks asjakohane, täpne, võrreldav, selge ja kontrollitav. See hõlmab ka mõjula 3 kasvuhoonegaaside (KHG) heitkoguste kohta käiva teabe kaalumist (vt käesoleva standardi punkte 50–53). Lisa B sisaldab loetelu võimalikest kestlikkusteemadest.

11. Ettevõtte võib täiendada põhi- ja laiendatud moodulite mõõdikuid täiendava kvalitatiivse ja/või kvantitatiivse teabega, kui see on asjakohane ning kooskõlas punktiga 10.

Võrdlusandmed

12. Ettevõtte esitab võrdleva teabe eelmise aasta kohta, välja arvatud juhul, kui mõõdikud avalikustatakse esimest korda. Ettevõtte esitab võrdleva teabe alates aruandluse teisest aastast.

Kohaldatavuse põhimõte

13. Teatud avalikustamised kehtivad ainult konkreetsetes olukordades². Iga avalikustamise juhised täpsustavad sellised olukorrad ja teabe, mis tuleb esitada ainult juhul, kui ettevõtte peab seda „kohaldatavaks.“ Kui mõni neist avalikustamistest jäetakse välja, eeldatakse, et see ei ole kohaldatav.

Tütarettevõtete kaasamine aruandlusandmetesse

14. Kui ettevõtte on kontserni emaettevõtte, on soovitatav koostada kestlikkusaruanne konsolideeritud kujul, hõlmates ka tütarettevõtete andmeid.

² Näiteks seaduslik kohustus avalikustada konkreetset teavet või juba vabatahtlikult konkreetse teabe avalikustamine keskkonnajuhtimissüsteemi kaudu.

15. Kui emaettevõtte on koostanud kestlikkusaruande konsolideeritud kujul, sealhulgas tütarettevõtete andmed, vabastatakse tütarettevõtted aruandluskohustusest.

Kestlikkusaruande koostamise ajakava ja asukoht

16. Kui kestlikkusaruanne koostatakse suurettevõtete või pankade nõudmisel, kes vajavad iga-aastast värskendust, tuleb see koostada igal aastal. Kui ettevõtte koostab finantsaruandeid, tuleb kestlikkusaruanne koostada ajavahemiku kohta, mis on kooskõlas finantsaruande koostamise perioodiga. Kui konkreetsed andmepunktid ei ole võrreldes eelmise aruandeaastaga muutunud, võib ettevõtte märkida, et muudatusi ei toimunud ja viidata eelmise aasta aruandes esitatud teabele.

17. Selle aruande peamine eesmärk on teavitada tegelikke või potentsiaalseid äripartnereid. Ettevõtted võivad otsustada teha selle ka avalikkusele kättesaadavaks. Sel juhul võib ettevõtte esitada oma kestlikkusaruande eraldi osana juhtimisaruandest, kui see on nõutav kohaldatavate seaduste ja määruste alusel või kui juhtimisaruanne koostatakse vabatahtlikult. Vastasel juhul võib ettevõtte esitada oma kestlikkusaruande eraldi dokumendina.

18. Et vältida sama teabe korduvat avaldamist, võib ettevõtte oma kestlikkusaruandes viidata avalikustamistele, mis on avaldatud teistes dokumentides ja kättesaadavad samaaegselt kestlikkusaruandele³.

Salastatud ja tundlik teave

19. Kui käesoleva standardi alusel avalikustatav teave sisaldab **salastatud** või **tundlikku teavet**, võib ettevõtte selle avaldamisest loobuda. Sellisel juhul märgib ettevõtte avalikustatud teabe B1 raames (vt punkt 24), et teave on jäetud konfidentsiaalsuse tõttu avaldamata.

Kooskõla ja seosed finantsaruannetes avaldatud teabega

20. Kui ettevõtte koostab ka finantsaruandeid, peab kestlikkusaruanne:

- (a) olema kooskõlas samaks perioodiks koostatud finantsaruannetes esitatud teabega; ning
- (b) võib olla esitatud viisil, mis hõlbustab seoste mõistmist finantsaruannetes esitatud teabega, näiteks asjakohaste ristviidete abil.

³ Tulevases VKE standardi veebipõhises tööriistaversioonis võib ettevõtte vajadusel viidata muudes dokumentides avaldatud avalikustamistele, mitte kestlikkusaruandele, kasutades viite lisamise meetodit. Selline viide tehakse, lisades asjakohase allika leheküljenumber, tingimusel et allikadokument on veebipõhises tööriistaversioonis saadaval ka PDF-formaadis.

Põhimoodul

21. Ettevõtte esitab aruande oma keskkonna-, sotsiaal- ja **ärilise käitumise** kohta (ühiselt "kestlikkusküsimused"), tuginedes allpool toodud B1 kuni B11 avaldamisnõuetele.

22. Ettevõtte, kes soovib esitada põhjalikumat teavet, võib integreerida mõõdikud B1–B11 nõutava avalikustatava teabega, valides need laiendatud moodulist.

23. Täiendavad juhised avalikustatud teabe B1 kuni B11 kohta on kättesaadavad punktides 66 kuni 209.

Põhimoodul - üldine teave

B1 – Koostamise alused

24. Ettevõtte avalikustab:

(a) millise järgmistest valikutest on ta valinud:

- i. VALIK A: ainult põhimoodul; või
- ii. VALIK B: põhimoodul ja laiendatud moodul.

(b) kui ettevõtte on jätnud avalikustamata teabe, mida peetakse **salastatuks** või **tundlikuks** (vt punkt 19), märgib ettevõtte, milline avalikustamine on välja jäetud;

(c) kas kestlikkusaruanne on koostatud individuaalselt (st aruanne hõlmab ainult ettevõtte enda teavet) või konsolideeeritult (st aruanne hõlmab ettevõtte ja tema tütarettevõtete teavet).

(d) konsolideeritud kestlikkusaruandesse kaasatud tütarettevõtete loetelu, sealhulgas nende registrijärgsed aadressid.⁴

(e) järgmise teabe:

- i. ettevõtte juriidiline vorm;
- ii. NACE sektori klassifikatsiooni kood(id);
- iii. bilansimaht (eurodes);
- iv. käive (eurodes);
- v. **töötajate** arv (arvuliselt või täistööaja ekvivalentides);
- vi. põhitegevusega seotud riik ja oluliste varade asukoht; ning
- vii. ettevõtte omandis, renditud või hallatavate **objektide** geograafiline asukoht.

25. Kui ettevõtte on omandanud mõne kestlikkusega seotud sertifikaadi või märgise, esitab ta nende lühikirjelduse (sealhulgas vajaduse korral sertifikaadi või märgise väljaandja, kuupäeva ja hinnanguskoori).

⁴ Registrijärgne aadress on ettevõtte ametlik aadress.

B2 – Praktikad, poliitikad ja tulevikuinitsiatiivid üleminekul kestlikumale majandusele

26. Kui ettevõtte on olemas konkreetsed praktikad, poliitikad või tulevikuinitsiatiivid üleminekuks kestlikumale majandusele, avaldab ta nende kohta teabe. Ettevõtte täpsustab, kas tal on:

a) **praktikad**. Need võivad hõlmata näiteks jõupingutusi ettevõtte veekasutuse ja elektritarbimise vähendamiseks, kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamiseks või saastamise ennetamiseks, samuti algatusi toodete ohutuse parandamiseks; praeguseid algatusi töötingimuste parandamiseks ja võrdse kohtlemise edendamiseks töökohal, kestlikkuse **koolitusi** ettevõtte töötajatele ning koostööprojekte kestlikkusega seotud algatuste raames;

(b) **poliitikad** kestlikkusega seotud küsimustes, sealhulgas, kas need on avalikult kättesaadavad ja kas on olemas eraldi keskkonna-, sotsiaalsed või juhtimispoliitikad kestlikkusprobleemide lahendamiseks;

(c) **tulevikualgatused** või tulevikku vaatavad plaanid, mida rakendatakse kestlikkusega seotud küsimustes; ja

(d) **eesmärgid**, mille abil jälgitakse **poliitike** rakendamist ja edusamme nende eesmärkide saavutamisel.

27. Sellised tavad, poliitikad ja tulevikualgatused hõlmavad tegevusi, millega ettevõtte vähendab oma negatiivset mõju ja suurendab positiivset mõju inimestele ja keskkonnale, et panustada kestlikumasse majandusse. Lisa B sisaldab loetelu võimalikest kestlikkusteemadest, mida avalikustatud info all käsitleda. Ettevõtte võib kasutada punktis 78 näidatud vormi selle teabe esitamiseks.

28. Kui ettevõtte annab aru ka laiendatud mooduli kohta, täiendab ta B2 all esitatud teavet C2-s toodud andmepunktidega.

Põhimoodul – keskkonnamõõdikud

B3 – Energia ja kasvuhoonegaaside heitkogused

29. Ettevõtte avalikustab oma kogutarbimise energia MWh-des, jagatuna vastavalt allolevale tabelile, kui andmed on kättesaadavad:

Energiatarbimise allikas	Taastuv	Mittetaastuv	Kokku
Elektrienergia (nagu näidatud kommunaalarvetel)			
Kütused			

Kokku	
-------	--

30. Ettevõtte avalikustab hinnangulised **kogu kasvuhoonegaaside (KHG) heitkogused** tonnides CO₂-ekvivalendina (tCO₂eq), lähtudes kasvuhoonegaaside protokoll ["GHG Corporate Standard"](#) (versioon 2004) sisust, sealhulgas:

- a) mõjuala 1 KHG heitkogused tCO₂eq (ettevõtte omandis olevatest või kontrollitavatest allikatest); ning
- b) **asukoha põhised mõjuala 2 heitkogused** tCO₂eq (st ostetud energia, näiteks elektri, soojuste, auru või jahutuse tootmisest tulenevad heitkogused).

31. Ettevõtte avalikustab oma kasvuhoonegaaside (KHG) intensiivsuse, mis arvutatakse, jagades punktis 30 avalikustatud "kogu kasvuhoonegaaside heitkogused" punktis 24 (e)(iv) avalikustatud "käibega (eurodes)".⁵

B4 – Õhu, vee ja pinnase saastamine

32. Kui ettevõtte on seaduse või muude riiklike regulatsioonide kohaselt juba kohustatud teatama pädevatele asutustele oma saasteainete heitkogustest või kui ta vabatahtlikult raporteerib neid andmeid vastavalt keskkonnajuhtimissüsteemile, avalikustab ta oma tegevusega seotud saasteained (koos vastavate kogustega), mis heidetakse õhku, vette ja pinnasesse. Kui see teave on juba avalikult kättesaadav, võib ettevõtte viidata dokumendile, kus see on avalikustatud, näiteks pakkudes asjakohast URL-i (veebiaadressi) või lisades hüperlingi.

B5 – Elurikkus ja ökosüsteemid

33. Ettevõtte avalikustab nende **alade** arvu ja pindala (hektarites), mis asuvad **elurikkuse seisukohast tundlikel aladel** või nende **läheduses** ning mida ta omab, rendib või haldab.

34. Ettevõtte võib avalikustada **maa kasutamise**ga seotud mõõdikud:

- a) maa kogukasutus (hektarites);
- b) täielikult kaetud ala;
- c) kogu **loodusele orienteeritud ala** ettevõtte territooriumil; ning
- d) kogu **loodusele orienteeritud ala** ettevõtte territooriumist väljaspool.

B6 – Vesi

35. Ettevõtte avalikustab oma **vee kogutarbimise**, st ettevõtte (või rajatise) piirides kasutatava vee koguse; lisaks esitab eraldi veekoguse, mis on ammutatud piirkondadest, kus esineb suur veestress.

⁵ VKE veebitööriista versioonis arvutatakse see automaatselt.

36. Kui ettevõtte on tootmisprotsessid, mis tarbivad märkimisväärselt vett (nt soojusenergia protsessid, nagu kuivatamine või elektritootmine, kaupade tootmine, põllumajanduslik niisutamine jne), avalikustab ta oma **veetarbimise**, mis on arvatud erinevusena **vee kogumise** ja tootmisprotsessidest väljutatava vee vahel.

B7 – Ressursside kasutamine, ringmajandus ja jäätmekäitlus

37. Ettevõtte avalikustab, kas ja kuidas ta rakendab **ringmajanduse põhimõtteid**.

38. Ettevõtte avalikustab:

- a) aastas tekkinud jäätmete koguhulga, jaotatuna tüüpideks (mitteohtlikud ja ohtlikud jäätmed);
- b) aastas **ümbertöötlemisele** või taaskasutusse suunatud jäätmete koguhulga.
- c) kui ettevõtte tegutseb sektoris, kus kasutatakse olulisi materjalivooge (näiteks tootmine, ehitus, pakendamine või muu), avalikustab ta kasutatud asjakohaste materjalide aastase massivoo.

Põhimoodul – sotsiaalsed mõõdikud

B8 – Tööjõud – üldised omadused

39. Ettevõtte avalikustab **töötajate** arvu (arvuliselt või täistööaja ekvivalendina) järgmiste mõõdikute lõikes:

- a) töölepingute tüüp (ajutine või tähtajatu);
- b) sugu; ning
- c) töölepingu riik, kui ettevõtte tegutseb rohkem kui ühes riigis.

40. Ettevõtte avalikustab töötajate voolavuse määra aruandeperioodi jooksul, kui ettevõttes töötab 50 või rohkem töötajat.

B9 – Tööjõud – tervis ja ohutus

41. Ettevõtte avalikustab järgmise teabe oma **töötajaskonna** kohta:

- a) **registreeritavate tööga seotud** õnnetuste arvu ja määra; ning
- b) tööga seotud vigastuste ja tööga seotud tervisehäirete tagajärjel tekkinud surmajuhtumite arvu.

B10 – Tööjõud – tasu, kollektiivlepingud ja koolitus

42. Ettevõtte avalikustab:

- a) kas **töötajatele** makstakse **tasu**, mis on võrdne või ületab kohaldatavat miinimumpalka riigis, mille kohta aruanne koostatakse, vastavalt riiklikule miinimumpalga seadusele või kollektiivlepingule;
- b) naissoost ja meessoost **töötajate palkade** protsendilise erinevuse. Ettevõtte võib sellest avalikustamisest loobuda, kui töötajate arv jääb alla 150 inimese; alates 7. juunist 2031 vähendatakse see lätend 100 töötajani;
- c) **kollektiivlepingute** alusel töötavate **töötajate** protsendi; ning
- d) **töötajate** keskmise aastase **koolitustundide** arvu, jaotatuna soo lõikes.

Põhimoodul – juhtimise mõõdikud

B11 – Korruptsiooni ja altkäemaksuga seotud süüdimõistmised ja trahvid

43. Kui aruandeperioodil on korruptsiooni ja altkäemaksu seaduste rikkumise tõttu esinenud süüdimõistvaid otsuseid või trahve, avalikustab ettevõtte süüdimõistvate otsuste arvu ning kogutrahvide summa.

Laiendatud moodul

44. See moodul sisaldab avalikustatud teavet, mis käsitleb põhjalikumaid ettevõtte äripartnerite (investorite, pankade ja äriklientide) teabevajadusi, lisaks põhimoodulis sisalduvale. Selles moodulis esitatud avalikustatud teave kajastab finantsturul tegutsejate ja äriklientide vastavaid kohustusi vastavalt asjakohastele seadustele ja määrustele. Samuti kajastavad need äripartnerite vajadust saada teavet ettevõtte kestlikkusriskide profiili hindamiseks, näiteks potentsiaalse tarnija või laenusaaajana.

45. Allolevas tekstis on toodud loetelu avalikustatud teabest C1 kuni C9, mida kaaluda ja mille kohta aru anda, kui need on ettevõtte äritegevuse ja korralduse jaoks asjakohased. Kui mõni neist jäetakse välja, eeldatakse, et see ei ole asjakohane.

46. Täiendavad juhised avalikustatud teabe C1 kuni C9 kohta on kättesaadavad punktides 210 kuni 244.

Laiendatud moodul - üldine teave

C1 – Strateegia: ärimudel ja kestlikkusega seotud algatused

47. Ettevõtte avalikustab oma ärimudeli ja strateegia põhielemendid, sealhulgas:

- (a) märkimisväärsete toodete ja/või pakutavate teenuste rühmade kirjeldus;
- (b) ettevõtte tegevusvaldkonna(d) kirjeldus (näiteks B2B, hulgimüük, jaemüük, riigid);
- (c) peamiste ärisuhete kirjeldus (näiteks võtmetarnijad, kliendid, turustuskanalid ja **tarbijad**); ning
- (d) kui strateegia sisaldab kestlikkusega seotud või seda mõjutavaid võtmelemente, siis nende võtmelementide lühikirjeldus.

C2 – Tavad, poliitikad ja tulevikualgatused üleminekuks kestlikumale majandusele

48. Kui ettevõtte on rakendanud konkreetseid tavaid, **poliitikaid** või tulevikualgatusi üleminekuks kestlikuma majanduse suunas, mida ta on juba kajastanud avalikustatud teabe B2 põhimoodulis, kirjeldab ta neid lühidalt. Selleks võib ettevõtte kasutada punktis 213 näidatud vormi.

49. Ettevõtte võib märkida, kui see on asjakohane, ettevõtte kõige kõrgema tasandi juhi, kes vastutab nende rakendamise eest.

Laiendatud moodul – keskkonna mõõdikud

Kasvuhoonegaaside aruandluse kaalutlused vastavalt B3-le (põhimoodul)

50. Sõltuvalt ettevõtte tegevuste iseloomust võib olla asjakohane avaldada mõjuala 3 (Scope 3) kasvuhoonegaaside heitkoguste mõõtmise tulemused (vt käesoleva standardi punkt 10), et esitada olulist teavet ettevõtte **väärtusahela mõjust** kliimamuutustele.

51. Mõjuala 3 heitkogused on **kaudsed kasvuhoonegaaside heitkogused** (va mõjuala 2), mis tulenevad ettevõtte **väärtusahelast**. Need hõlmavad tegevusi, mis toimuvad ettevõtte tegevusele eelnevalt (nt ostetud kaubad ja teenused, ostetud põhivara, ostetud kaupade transport jne) ja tegevusi, mis toimuvad ettevõtte tegevusele järgnevalt (nt ettevõtte toodete transport ja jaotus, müüdud toodete kasutamine, investeeringud jne).

52. Kui ettevõtte otsustab seda mõõdikut esitada, viitab ta 15 tüüpi mõjuala 3 kasvuhoonegaaside (KHG) heitkogustele, mis on määratletud KHG protokollis ettevõtte standardis ning üksikasjalikult kirjeldatud KHG protokollis ettevõtte väärtusahela (mõjuala 3) arvestus- ja aruandlusstandardis. Kui ettevõtte annab aru 3. mõjuala kasvuhoonegaaside heitkogustest, hõlmab ta olulisi 3. mõjuala kategooriaid (vastavalt [ettevõtte väärtusahela 3. mõjuala arvestus- ja aruandlusstandardile](#)), lähtudes oma hinnangust asjakohastele 3. mõjuala kategooriatele. Ettevõtted leiavad täiendavaid juhiseid iga kategooria spetsiifiliste arvutusmeetodite kohta KHG protokollis juhendist „[Tehniline juhend 3. mõjuala heitkoguste arvutamiseks](#).“

53. Kui ettevõtte esitab oma mõjuala 1 ja 2 heitkoguste aruande, tuleb ettevõttespetsiifilised mõjuala 3 heitkoguste andmed esitada koos avalikustatava teabega "B3 – Energia ja kasvuhoonegaaside heitkogused".

C3 – Kasvuhoonegaaside vähendamise eesmärgid ja kliimaüleminek

54. Kui ettevõtte on seadnud kasvuhoonegaaside (KHG) heitkoguste vähendamise **eesmärgid**, esitab ta need absoluutväärtustes mõjualade 1 ja 2 oluliste heitkoguste kohta. Vastavalt punktidele 50–53 ning kui ettevõtte on seadnud mõjula 3 vähendamise eesmärgid, esitab ta ka oluliste mõjula 3 heitkoguste eesmärgid. Eelkõige esitab ettevõtte:

- a) sihtaasta ja sihtaasta väärtuse;
- b) baasaasta ja baasaasta väärtuse;
- c) **eesmärkide** jaoks kasutatavad mõõtühikud;
- d) mõjualade 1, 2 ja vajadusel 3 osakaalu, mida eesmärk hõlmab; ning
- e) peamiste tegevuste loetelu, mida ta kavatseb rakendada **eesmärkide** saavutamiseks.

55. Kui ettevõtte, mis tegutseb kõrge kliimamõjuga sektoris⁶, on vastu võtnud üleminekuplaani kliimamuutuste leevendamiseks, võib ta selle kohta teavet esitada, sealhulgas selgitada, kuidas plaan aitab vähendada kasvuhoonegaaside heitkoguseid.

56. Kui ettevõtte tegutseb kõrge kliimamõjuga sektoris ja tal puudub kliimamuutuste leevendamiseks üleminekuplaan, märgib ta, kas ja millal selline plaan vastu võetakse.

C4 – Kliimaga seotud riskid

57. Kui ettevõtte on tuvastanud kliimaga seotud ohud ja kliimaüleminekuga seotud sündmused, mis loovad ettevõttele olulisi kliimariske, ta:

⁶ Kõrge kliimamõjuga sektorid on need, mis on loetletud NACE jaotistes A kuni H ja jaotises L vastavalt määruse (EÜ) nr 1893/2006 I lisas määratletule.

- a) kirjeldab lühidalt neid kliimaga seotud ohte ja üleminekusündmusi;
- b) avalikustab, kuidas ta on hinnanud oma varade, tegevuste ja väärtusahela haavatavust ning tundlikkust nende ohtude ja üleminekusündmuste suhtes;
- c) avalikustab mis tahes tuvastatud kliimaga seotud ohtude ja üleminekusündmuste ajaperspektiivid; ning
- d) avalikustab, kas ta on võtnud kliimamuutustega kohanemiseks ette meetmeid mis tahes kliimaga seotud ohtude ja üleminekusündmuste puhul.

58. Ettevõtte võib avalikustada kliimariski võimalikke kahjulikke mõjusid, mis võivad mõjutada tema finantstulemusi või äritegevust lühikeses, keskmises või pikas perspektiivis, märkides ära, kas riskitase on hinnatud kõrgeks, keskmiseks või madalaks.

Laiendatud moodul – sotsiaalsed mõõdikud

C5 – Tööjõu täiendavad (üldised) omadused

59. Kui ettevõttes töötab 50 või rohkem **töötajat**, võib ta avalikustada nais- ja meestöötajate suhte juhtkonna tasandil aruandeperioodi kohta.

60. Kui ettevõttes töötab 50 või rohkem **töötajat**, võib ta avalikustada ettevõtte heaks töötavate isiklike töötajateta füüsilisest isikust ettevõtjate arvu ning ajutiste töötajate arvu, keda pakuvad ettevõtted, mille peamine tegevusvaldkond on "tööjõuteenused".

C6 – Täiendav teave tööjõu kohta – inimõiguste poliitikad ja protsessid

61. Ettevõtte vastab järgmistele küsimustele:

- a) Kas ettevõttel on oma töötajaskonna jaoks käitumisjuhend või inimõiguste poliitika? (JAH/EI)
- b) Kui jah, siis kas see hõlmab (valikumenüü):
 - i. lapstööjõu kasutamist (JAH/EI);
 - ii. sunnitööd (JAH/EI);
 - iii. inimkaubandust (JAH/EI);
 - iv. diskrimineerimist (JAH/EI);
 - v. õnnetuste ennetamist (JAH/EI);
 - vi. muid teemasid (JAH/EI, kui jah, siis täpsusta).

- c) Kas ettevõttel on oma töötajaskonna jaoks kaebuste käsitlemise mehhanismid? (JAH/EI)

C7 – Tõsised negatiivsed inimõiguste juhtumid

62. Ettevõtte vastab järgmistele küsimustele:

- a) Kas ettevõttel on kinnitatud juhtumeid, mis on seotud:

- i. lapstööjõu kasutamisega (JAH/EI);
- ii. sunnitööga (JAH/EI);
- iii. inimkaubandusega (JAH/EI);
- iv. diskrimineerimisega (JAH/EI);
- v. muuga (JAH/EI, kui jah, täpsusta).

b) Kui jah, võib ettevõtte kirjeldada meetmeid, mida võetakse ette eespool kirjeldatud juhtumite lahendamiseks.

c) Kas ettevõttel on teadmisi kinnitatud juhtumite osas, mis on seotud väärtusahela töötajate, mõjutatud kogukondade, tarbijate või lõppkasutajatega? Kui jah, selgitage.

Laiendatud moodul – juhtimise mõõdikud

C8 – Tulud teatud sektoritest ja välistamine EL-i võrdlusalustest

63. Kui ettevõtte tegutseb ühes või mitmes järgmistest sektoritest, avalikustab ta vastavad tulud nende sektorite lõikes:

- (a) vastuolulised relvad (nt jalaväevastased miinid, kobarlahingumoon, keemia- ja bioloogilised relvad);
- (b) tubaka kasvatamine ja tootmine;
- (c) fossiilkütuste (süsi, nafta ja gaas) sektor (s.t ettevõtte saab tulu fossiilkütuste otsingust, kaevandamisest, tootmisest, töötlemisest, hoiustamisest, rafineerimisest või jaotamisest, sealhulgas transpordist, hoiustamisest ja kaubandusest, nagu on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17 määruse (EL) 2018/1999 artikli 2 punktis (62), sealhulgas tulude eristamine kivisöest, naftast ja gaasist; või
- (d) kemikaalide tootmine, kui ettevõtte on pestitsiidide ja teiste agrokeemiliste toodete tootja.

64. Ettevõtte avalikustab, kas ta on välistatud mõnest EL-i võrdlusalusest, mis on kooskõlas Pariisi leppega, nagu on kirjeldatud juhendi punktis 241.

C9 – Soolise mitmekesisuse suhe juhtorganis

65. Kui ettevõttel on juhtorgan, avalikustab ta selle soolise mitmekesisuse suhte.

Põhimoodul: juhend

66. Alljärgnevad juhised on osa ökosüsteemist, mis hõlmab ka EFRAGi poolt välja töötatavaid täiendavaid rakendusjuhiseid, digivahendeid ja rakendamist toetavaid meetmeid (haridustegevusi, sidusrühmade kaasamist), mille eesmärk on hõlbustada juhistes sisalduvate tehniliste elementide mõistmist.

67. See juhend toetab ettevõtteid, kes soovivad rakendada põhimoodulit.

Põhimooduli juhend - üldine teave

B1 – Koostamise alused

68. Kui aruandes avalikustatakse ettevõtte juriidiline vorm vastavalt riiklikele õigusaktidele (punkti 24(e)(i) kohaselt), võib ettevõtte valida ühe järgmistest ettevõtte struktuuridest:

- a) osaühing,
- b) füüsilisest isikust ettevõtja,
- c) täis- või usaldusühing,
- d) ühistu,
- e) muu (palun täpsustage/sõltub riigi juriidiliste vormide spetsiifikast).

69. Punkti 24(e)(ii) alusel ettevõtte NACE koodidest aru andmisel viitavad NACE koodid (Nomenclature statistique des Activités économiques dans la Communauté Européenne) Euroopa Liidus kasutatavatele majandustegevuste klassifikatsioonidele. Need pakuvad standardiseeritud raamistikku majandustegevuste sektoriteks jaotamiseks, võimaldades võrreldavust ja ühist arusaamist erinevate ELi riikide vahel.

70. NACE kood koosneb kahest kuni viiest numbrist, sõltuvalt majandustegevuse tuvastamise täpsuse tasemest. NACE koodide loetelu on kättesaadav järgmises dokumendis: [Euroopa Ühenduse määrus nr 1893/2006](#).

Tase	Nr	Tunnus	Kirjeldus
1	Sektsioon	Sektsioonid on tähistatud tähestikulise tähega ning määratlevad 21 üldist majandustegevuse valdkonda, näiteks põllumajandus, töötlev tööstus või kaubandus.	
2	Jaotis	Jaotis on tähistatud kahekohalise numbrilise koodiga ja määratleb konkreetse sektori üldises majandustegevuse valdkonnas. Kokku on 88 jaotist.	
3	Grupp	Grupp on tähistatud kolmekohalise numbrilise koodiga (arvestades ka jaotise kaht numbrit) ja	

		määratleb konkreetse ala sektori sees. Kokku on ligikaudu 270 gruppi.	
4	Klass	Klass on tähistatud neljakohalise numbrilise koodiga (arvestades jaotise ja grupi numbreid) ja määratleb konkreetse tegevuse grupi sees. Kokku on ligikaudu 450 klassi.	

71. Kui esitatakse **töötajate** arv lõigu 24(e)(v) alusel, viitab täistööaja ekvivalent (FTE) täistööajale vastavate ametikohtade arvule ettevõttes. Selle saab arvutada, jagades töötaja graafikujärgsete tundide arvu (tegelikult nädalas töötatud kogutundide arv) tööandja täistööajaga töönädala tundide arvuga (täistööajaga töötajate nädalas töötatud kogutundide arv). Näiteks töötaja, kes töötab ettevõttes 25 tundi nädalas, kus täistööajaga töönädal on 40 tundi, esindab 0,625 täistööaja ekvivalenti (FTE), st 25/40 tundi.

72. Töötajate arv viitab ettevõtte poolt kindlal ajahetkel hõivatud inimeste koguarvule.

73. Kui aruande esitamisel punktide 24(e)(vi) ja (vii) alusel avalikustatakse põhitegevusriik ja oluliste varade asukoht, avalikustab ettevõtte selle teabe iga oma tegevuskoha kohta, kasutades alljärgnevat tabelit:

Asukohad	Aadress	Postiindeks	Linn	Riik	Koordinaadid (geograafiline asukoht)
Registrijärgne asukoht (nt)					
Ladu (nt)					
Tööstusettevõtte (nt)					

74. Ettevõtte geograafiline asukoht on sidusrühmade jaoks eeldatavalt väärtuslik andmepunkt, mis võimaldab hinnata VKE-ga seotud riske ja võimalusi, eriti seoses kestlikkuse küsimustega, nagu **kliimamuutustega kohanemine**, vesi, ökosüsteemid ning elurikkus ja ökosüsteemid.

75. Geograafiline asukoht tuleb esitada üksikute üksuste puhul ruumiliste punktidenä või suuremate, vähem üksusetaoliste **alade** (nt farm, kaevandus või rajatis) piiritlemiseks polügoonipunktidenä. Ettevõtte võib esitada ka punktiklastri, et hõlbustada vastava piirkonna tuvastamist. Ruumilised punktid tuleb esitada koordinaatidenä, mille täpsus on viis kümnendkohta (nt 0° 00' 0,036").

76. Kui avalikustatakse ettevõtte omandis olevate, renditud või hallatavate **kohtade** geograafiline

asukoht, tuleb koordinaadid lisada lõigus 75 esitatud tabelisse. Ettevõtte võib kasutada veebipõhiseid kaarditööriistu (nt Google Maps, Apple Maps), et määrata oma omanduses olevate, renditud või hallatavate kohtade koordinaadid. Samuti võib ettevõtte kasutada sobivaid tarkvaravahendeid või platvorme suuremate alade piiride või pindala kindlaksmääramiseks.

77. Seoses punktiga 25 võib kestlikkusega seotud sertifitseerimine hõlmata registreeritud ökomärgiseid, mis kuuluvad ELi, riikliku või rahvusvahelise märgistamisskeemi alla ning vastavad VKE põhitegevusele. Näiteks hõlmab ELi ökomärgis spetsiifilisi tooteid, nagu tekstiilid ja jalatsid, kattematerjalid (nt puidust põrandakatted), puhastus- ja isikliku hoolduse tooted, elektroonikaseadmed või mööbel. Täiendava teabe saamiseks võib ettevõtte konsulteerida [ELi ökomärgise tootegruppide](#) ja [tootekataloogiga](#).

B2 – Praktikad, poliitikad ja tulevikualgatused kestlikumale majandusele üleminekuks

78. Ettevõtted võivad B2 andmepunktide kohta aruandmiseks kasutada järgmist malli.

	Kas teil on olemas kestlikkuse poliitikaid/ praktikaid, mis käsitlevad mõnda järgmistest kestlikkuse küsimustest? [JAH/EI]	Kas need on avalikult kättesaadavad? [JAH/EI]	Kas poliitikal on eesmäärke? [JAH/EI]
Kliima- muutused			
Saastatus			
Vee ja mere ressursid			
Elurikkus ja öko- süsteemid			
Ring- majandus			
Oma tööjõud			
Töötajad väärtus- ahelas			

Mõjutatud kogukonnad			
Tarbijad ja lõpp-kasutajad			
Äriline käitumine			

79. Kui ettevõtte on ühistu, võib ta avalikustada:

- a) töötajate, kasutajate või teiste huvitatud isikute või kogukondade tõhusa osalemise juhtimises;
- b) finantsinvesteeringud sotsiaalse majanduse üksuste kapitali või varadesse, nagu on viidatud nõukogu 29. september 2023. aasta soovitusel (välja arvatud annetused ja panused);
- c) kasumi jaotamise piirangud, mis on seotud vastastikuse iseloomu või üldmajandusliku huvi teenuste (SGEI) osutamise olemusega.

Juhised oma tööjõule, väärtusahela töötajatele, mõjutatud kogukondadele ja tarbijatele ning lõppkasutajatele

80. Sotsiaalsete ja inimõigustega seotud kestlikkuse küsimuste mõistmiseks vaadake võimalikku kestlikkuse probleemide loetelu lisas B. See loetelu võib aidata kindlaks teha, kas poliitika, praktikad või tulevased algatused on suunatud inimõigustega seotud negatiivsete **mõjude** terviklikule lahendamisele või on need piiratud teatud mõjutatud sidusrühmade gruppidega (näiteks **väärtusahela** ülemise osa töötajad). Selle avalikustamise osana võivad ettevõtted ka avaldada, kas neil on protsess inimõigustega seotud kaebuste käsitlemiseks.

Põhimooduli juhend – keskkonna mõõdikud

B3 – Energia ja kasvuhoonegaaside heitkogused

Mõju kliimale: energiatarbimine ja kasvuhoonegaaside heitkogused

81. Punktide 29 ja 30 alusel esitab ettevõtte aruande oma **kliimamõjude** kohta, esitades teavet energiatarbimise ja **kasvuhoonegaaside heitkoguste** kohta. Selle juhise eesmärk avalikustatud B3 kohta ei lisa täiendavat teabekohustust punktides 29 (energia tarbimine) ja 30 (kasvuhoonegaaside heitkogused) kirjeldatule, vaid rõhutab üldist eesmärki ja annab konteksti avalikustatud teabele B3.

Energiatarbimine

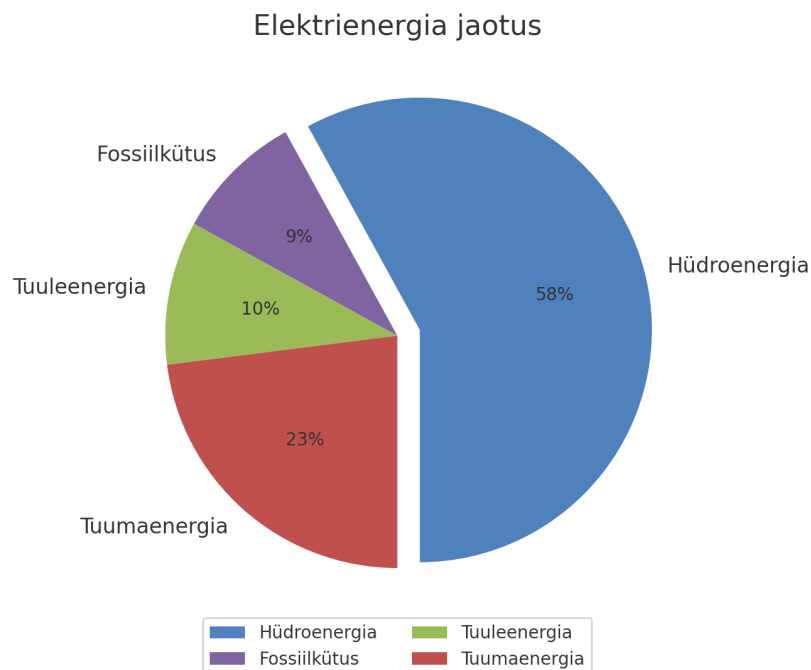
82. Kliimaga seotud **mõjud** on oluliselt tingitud energiatarbimisest. Seetõttu on oluline avalikustada nii tarbitud energia kogus kui ka tüüp – näiteks fossiilkütused nagu kivisüsi, nafta ja gaas võrreldes

taastuvenergiaga – ning tarbitud energia jaotus. Energiatarbimise avalikustamise näideteks on kogu energiatarbimise jaotus fossiilkütuste ja elektri järgi. Võib esitada ka muid jaotusi, näiteks ostetud või ise toodetud taastuvallikatest pärineva elektri tarbimine. Näide punktis 29 nõutud teabe kohta:

	Taastuv- energia tarbimine (MWh)	Mittetaastuva energia Tarbimine (MWh)	Energia kogutarbimine 202(x) (MWh)
Elektrienergia (nagu kajastatud kommunaal- arvetel)	300	186	486
Kütused	3	7	10
Kokku	303	193	496

83. Kui ettevõtte ostab fossiilkütuseid (nt maagaasi, naftat) või taastuvaid kütuseid (nt biokütuseid, nagu biodiisel ja bioetanool), et toota elektrit, soojust või jahutust oma tarbeks, väldib ta topeltarvestust. Seetõttu arvestatakse ostetud kütuse energiakogust ainult kütusetarbimisena, kuid sama kütusest toodetud elektri ja soojuse tarbimist enam eraldi ei arvestata ega avalikustata. Kui elektrit toodetakse taastuvatest energiaallikatest, nagu päikese- või tuuleenergia, kus kütuse kasutamine pole vajalik, arvestatakse toodetud ja tarbitud elektri kogus elektritarbimisena.

84. Ettevõtte ei tohi oma energiatarbimist tasakaalustada oma energiatootmisega, isegi kui **kohapeal** toodetud energia müüakse kolmandale osapoolele ja seda kasutatakse. Ettevõtte väldib ka topeltarvestust kütuse tarbimisel, kui avalikustatakse ise toodetud energia tarbimist. Kui ettevõtte toodab elektrit kas mittetaastuvatest või taastuvatest kütteallikatest ja seejärel toodetud elektrit tarbib, arvestatakse energiatarbimist ainult üks kord kütusetarbimisena. **Taastuvenergia** tarbimise osakaalu saab arvutada lähtudes päritolutunnistusest, taastuvenergia sertifikaatide või elektriarvega määratletud elektri koostise alusel. Elektriarve võib viidata tarbitud elektriühikutele ja täpsustada, kui suur osa elektrist pärineb taastuvatest allikatest. See võib välja näha järgmiselt:

85. Kui valmistatakse ette punktis 29 nõutud teavet energiatarbimise kohta, välistab ettevõtte toorained ja kütused, mida ei põletata energiatootmise eesmärgil. Ettevõtte, mis kasutab kütust toorainena, võib esitada teabe selle tarbimise kohta eraldi nõutud avalikustamisel.

Energiaühikute teisendamine

86. Ettevõtted peavad oma energia tarbimisest aru andma lõpptarbimisena, mis tähendab energiahulka, mis ettevõttele tarnitakse. Näiteks hõlmab see elektritarnijalt ostetud megavatt-tunde (MWh), naabruses asuvast tööstusettevõttest saadud auru või tanklatest ostetud diislikütust. Elektri mõiste hõlmab selgesõnaliselt ka soojust, auru ja jahutust. Kütused hõlmavad kõike, mida põletatakse, näiteks gaas, maagaas, biomass jne.

87. Lõige 29 märgib, et energia tarbimise mõõtühikuks on valitud megavatt-tund (MWh). Kütuse või biomassi puhul on vajalik teisendada andmed MWh-ks, kui need on väljendatud muudes mõõtühikutes, sealhulgas energia sisalduse (nt kJ, Btu), mahu (nt liitrid, m³) või massi (nt tonnid) alusel.

88. Kütuse tarbimise puhul, mida mõõdetakse massi alusel (nt puit, kivisüsi), peaks ettevõtte:

(a) hankima kütuse netokaloriväärtuse (nt kJ/tonn, TJ/Gg), mis võib olla usaldusväärsete allikate (nt IPCC) avaldatud tüüpiline väärtus, tarnija poolt esitatud või sisemiselt määratud;

(b) teisendama netokaloriväärtuse ühikuks MWh/tonn, näiteks:

$$1 \text{ TJ} = 1,012 \text{ GJ} = 277,78 \text{ MWh}; 1 \text{ Gg} = 10^9 \text{ g} = 1\,000 \text{ t}$$

$$11,9 \text{ TJ/Gg} = 11,9 \cdot 277,78 / 1\,000 \text{ t} = 3,31 \text{ MWh/t}; \text{ ja}$$

(c) arvutama massi energia sisalduse, näiteks:

$$1\,245\,345\text{ t} \cdot 3,31\text{ MWh/t} = 4\,117\,111\text{ MWh.}$$

89. Vedelkütuse puhul peaksid ettevõtted:

(a) teisendama mahuandmed massiks, korrutades mahu kütuse tihedusega, näiteks:

$$\begin{aligned} \text{Diislikütus} &= 4\,456\,000\text{ l}; & \text{Diislikütuse tihedus} &= 0,84\text{ kg/l} \\ 4\,456\,000\text{ (l)} \cdot 0,84\text{ (kg/l)} &= 3\,743\,040\text{ kg} = 3\,743\text{ t;} \end{aligned}$$

(b) arvutama energia sisu, korrutades massi madalama kütteväärtusega (Net Calorific Value), näiteks:

$$3\,743\text{ [t]} \cdot 43\text{ [TJ/Gg]} = 3\,743\text{ t} \cdot 43\text{ TJ/(1\,000 [t])} = 160,95\text{ [TJ]}; \text{ ja}$$

(c) teisendama TJ MWh-ks, näiteks:

$$\begin{aligned} 1\text{ TJ} &= 1\,012\text{ J} = 277,778\text{ MWh} \\ 160,95\text{ [TJ]} &= 277,778\text{ [MWh/TJ]} \cdot 160,95\text{ [TJ]} = 44\,708\text{ MWh.} \end{aligned}$$

Dokumentatsiooni allikad:

Andmed	Dokumentatsiooni allikas
CDP	CDP tehniline märkus: Kütuseandmete teisendamine MWh-ks https://cdn.cdp.net/cdp-production/cms/guidance_docs/pdfs/000/000/477/original/CDP-Conversion-of-fuel-data-to-MWh.pdf?1479755175

Kasvuhoonegaaside heitkogused

90. Mis puudutab ettevõtte tegevusest tulenevaid kasvuhoonegaaside (KHG) brutokoguseid, siis punktis 30 esitatud nõue tugineb KHG-protokolli definitsioonidele ja reeglitele, mis on juhtiv raamatupidamisstandard KHG heitkoguste jaoks. Punkt 30 kohaselt peavad ettevõtted aru andma oma mõjualade 1 (Scope 1) ja 2 (Scope 2) heitkogustest. Mõjuala 1 KHG-heide hõlmab otseseid heitmeid ettevõtte omatud või kontrollitud allikatest. Mõjuala 2 heitkogused on **kaudsed KHG-heited**, mis tulenevad aruandva ettevõtte tegevusest (kuna need pärinevad ettevõtte tarbitud energiast), kuid tekivad siiski teiste ettevõtete omatud või kontrollitud allikatest. Täiendav juhend, kuidas arvutada mõjualade 1 ja 2 heitkoguseid, on esitatud alljärgnevides jaotistes.

91. Mõjualade 1 ja 2 heitkogused võib esitada järgmisel kujul.

	202(x) KHG heitkogused (tCO₂e)
--	--

VKE standard

Mõjuala 1	45
Mõjuala 2	6
Kokku	51

92. KHG-protokoll on globaalne standard kasvuhoonegaaside (KHG) heitkoguste mõõtmiseks, aruandluseks ja haldamiseks, tagades seejuures järjepidevuse ja läbipaistvuse. Ettevõtete standard hõlmab juhiseid mõjualade 1, 2 ja 3 heitkoguste kohta ettevõtetele ja teistele organisatsioonidele (vabaühendused, valitsus jne).

93. Et tagada ettevõtte heitkoguste õiglane kajastamine, on KHG-protokoll kehtestanud aruandluse põhimõtted:

- (a) **Asjakohasus:** tagab, et KHG-inventuur kajastab organisatsiooni KHG-heitkoguseid.
- (b) **Täielikkus:** tagab, et KHG inventuur hõlmab kõiki valitud piirmääras olevaid KHG heitkoguste allikaid ja tegevusi.
- (c) **Järjepidevus:** tagab, et kasutatav meetodika on järjepidev, võimaldades aja jooksul võrdlusi teha.
- (d) **Läbipaistvus:** avalikustab eeldused, viited ja meetodika, mida KHG-heitkoguste arvutamisel kasutati.
- (e) **Täpsus:** tagab, et KHG-heitkoguste andmed on piisavalt täpsed, et võimaldada kasutajatel teha otsuseid.

94. Kasvuhoonegaaside protokoll alternatiivina võivad ettevõtted kasutada standardit ISO 14064-1, kui see sobib paremini nende aruandlusvajadusega.

95. Kasvuhoonegaaside (KHG) heitkoguste aruandluses on oluline kehtestada sobivad piirid, et tagada KHG-inventuuri õigsus ja vältida heitkoguste kahekordset arvestamist. KHG-protokoll määratleb kaks peamist piiride tüüpi – organisatsioonilised või tegevuslikud piirid:

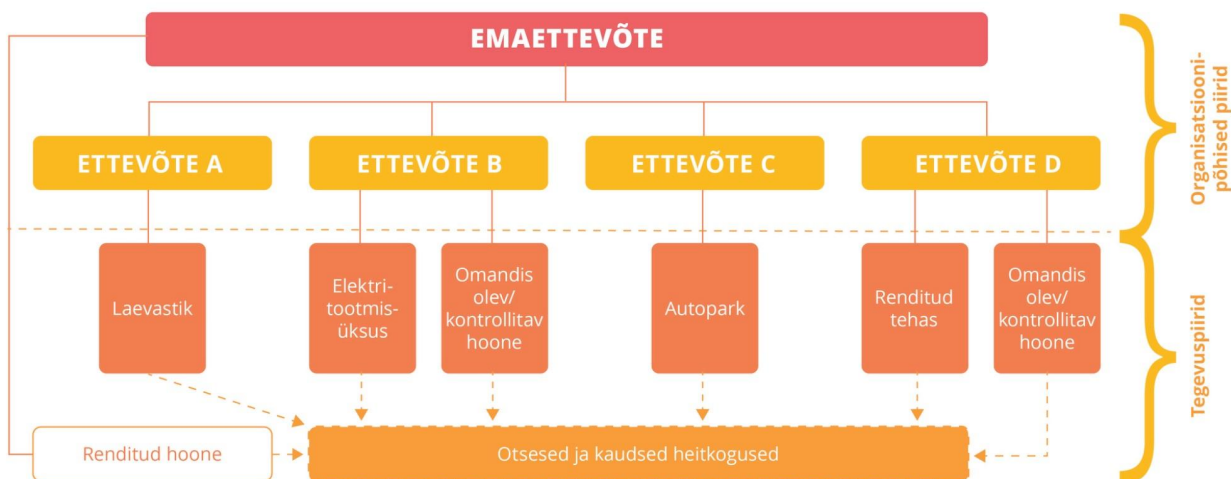
- (a) Organisatsiooniline piir: KHG-protokoll määratleb selle piiridena, mis määravad kindlaks aruandva ettevõtte omanduses või kontrolli all olevad tegevused, sõltuvalt valitud konsolideerimismeetodist. Heitkoguste konsolideerimiseks on kaks lähenemisviisi: osaluspõhine või kontrollipõhine lähenemine. Ettevõtte valib meetodi, mis kajastab kõige paremini tema olusid.
- (b) Osaluspõhine lähenemine tähendab KHG-heitkoguste arvestamist vastavalt ettevõtte osalusele tegevustes.
- (c) Kontrollipõhise lähenemise korral arvestab ettevõtte KHG-heitkoguseid tegevustest, mille üle tal on kas rahaline või tegevuslik kontroll. Selle meetodi puhul kasutavad ettevõtted kas rahalise või tegevusliku kontrolli kriteeriumeid, et oma heitkogused aruandesse koondada.

i) Rahaline kontroll: Ettevõttel on rahaline kontroll, kui ta suudab määrata teise ettevõtte finants- ja tegevuspoliitika eesmärgiga saada majanduslikku kasu tema tegevustest.

ii) Tegevuslik kontroll: Ettevõttel on tegevuslik kontroll, kui tal või tema tütarettevõttel on täielik õigus kehtestada ja rakendada tegevuspoliitikaid konkreetses tegevuses.

(d) Tegevuslik piir: KHG-protokoll määratleb selle piiridena, mis määravad kindlaks otsesed ja kaudsed heitkogused, mis on seotud aruandva ettevõtte omanduses või kontrolli all olevate tegevustega. See hindamine võimaldab ettevõttel kindlaks teha, millised tegevused ja allikad põhjustavad otseseid (mõjuala 1) ja kaudseid heitkoguseid (mõjuala 2 ja 3), ning otsustada, millised kaudsed heitkogused, mis on seotud tema tegevusega, aruandesse lisada.

(e) Piiride määratlemisel tuleb järgida eespool toodud põhimõtteid (järjepidevus ajas, läbipaistvus nende dokumenteerimisel ja täielikkus), mida on illustreeritud alloleval joonisel.⁷

96. Kasvuhoonegaaside protokoll (*GHG Protocol*) pakub juhiseid ning samme, mida järgida kasvuhoonegaaside (KHG) heitkoguste tuvastamiseks, arvutamiseks ja jälgimiseks, nagu on kujutatud alloleval joonisel.⁸

⁷ KHG protokoll standard: <https://ghgprotocol.org/sites/default/files/standards/ghg-protocol-revised.pdf>

⁸ KHG protokoll standard: <https://ghgprotocol.org/sites/default/files/standards/ghg-protocol-revised.pdf>

97. Erinevad tööriistad on välja töötatud era- ja avalike algatuste raames, et aidata ettevõtetel koostada oma kasvuhoonegaaside (KHG) heitkoguste inventuuri ja hõlbustada sellega seotud väljakutsete lahendamist:

(a) KHG protokollide arvutustööriistad ja juhised: <https://ghgprotocol.org/calculation-tools-and-guidance>

(b) VKE kliimakeskus: <https://smeclimatehub.org/start-measuring/>

(c) Normative'i ärilise süsinikuarvuti: <https://businesscarboncalculator.normative.io/en/>

(d) Carbon Trusti VKE süsinikujalajälje arvutamise tööriist: <https://www.carbontrust.com/our-work-and-impact/guides-reports-and-tools/sme-carbon-footprint-calculator>

(e) Ühendkuningriigi ärilise kliimakeskus: <https://businessclimatehub.uk/carbon-footprint-calculators/>

1. mõjuala ja asukohapõhise 2. mõjuala heitkoguste juhend

98. Tüüpilised 1. mõjuala heitkogused hõlmavad CO₂ (samuti CH₄ ja N₂O) heitkoguseid, mis on seotud kütuse põletamisega (näiteks kateldes, ahjudes, sõidukites jne) ning ka kaduvaid heitkoguseid, mis pärinevad õhukonditsioneeridest ja tööstusprotsessidest.

99. **Asukohapõhine 2. mõjuala** hõlmab heitkoguseid, mis on seotud elektri, soojuse, auru ja jahutuse ostmise või omandamise ning ettevõtte tarbimisega. See kajastab võrkude keskmist heitkoguste intensiivsust, millelt energia tarbimine toimub ning tugineb peamiselt võrgu keskmistele heitkoguste teguritele. Tüüpilised 2. mõjuala heitkoguste allikad on seadmed, mis tarbivad elektrit

(elektrimootorid, valgustid, hooned jne), soojust (tööstusprotsesside või hoonete kütmine), auru (tööstusprotsessid) ja jahutust (tööstusprotsessid, hooned jne).

100. Kasvuhoonegaaside (KHG) heitkoguste hindamine võib toimuda mitmel viisil, sealhulgas arvutusmeetodite, mõõtmise või mõõtmise ja arvutuste kombinatsiooni kaudu. Üks sagedamini kasutatav lähenemisviis põhineb arvutustel koos eriheitetegurite (EF) kasutamisega, mis võivad sisaldada kasvuhoonegaaside globaalse soojenemise potentsiaali (GWP). Samuti võib rakendada otsest mõõtmist sensorite abil (voog ja kontsentratsioon). Allolev tabel võtab kokku kõige levinumad meetodid.

KHG hindamise meetod	Detailid	Oluline info
Mõõtmine	Gaasikoguste korrutamine nende vastava globaalse soojenemispotentsiaaliga.	Otseselt mõõdetud gaasikogus (vool, kontsentratsioon, maht). Gaaside globaalne soojenemispotentsiaal (GWP).
Arvutamine	Tegevusandmete korrutamine eriheiteteguriga (EF), mis sisaldab globaalset soojenemispotentsiaali (GWP).	Tegevusandmed. Eriheitetegur (EF).

101. Ülaltoodud tabelis tutvustatakse järgmisi mõisteid:

- Tegevusandmed, mis vastavad tavaliselt tarbitud kütuse kogusele. Need võivad olla väljendatud energia- (nt MWh), mahu- (nt m³ või l) või massiühikutes (nt tonnid või kg). Neid andmeid saab ettevõtte hankida kütuse ostutšekkide või kommunaalarvete läbivaatamise kaudu.
- Globaalne soojenemispotentsiaal (GWP), mis mõõdab antud kasvuhoonegaasi **mõju** kliimale võrreldes samaväärse süsinikdioksiidi kogusega.
- Heitekoefitsiendid (FE) määravad kindlaks, kui palju kasvuhoonegaase (KHG) paiskub õhku ühe tegevusühiku kohta. Heitekoefitsiendid võtavad sageli arvesse KHG globaalset soojenemispotentsiaali (GWP), sel juhul ei pea ettevõtte seda eraldi arvesse võtma.

102. Alljärgnevas tabelis on esitatud osaline loetelu allikatest, kust ettevõtted saavad hõlpsasti leida nii heitekoefitsiendid (FE) kui üleilmse soojenemise potentsiaali (GWP). Ettevõtted võivad tugineda ka usaldusväärsetele riiklikele allikatele, mis võivad olla nende konkreetsetes tingimustes asjakohasemad.

Heitekoefitsiendid (FE)	ADEME – Base Empreinte® IPCC – Emissions Factor Database IPCC – Guidelines for National Greenhouse Gas Inventories
-------------------------	--

	Association of Issuing Bodies (AIB) – Residual Mix Grid Emission Factors JRC – Historical GHG emissions factor for electricity consumption Life-cycle electricity production emission factors USEPA GHG emission factors Hub Emission Factors and reference values published by Government of Canada IEA's Annual GHG emission factors for World countries from electricity and heat generation (2023 data set, paid data set)
Globaalne soojenemispotentsiaal (GWP)	IPCC – Global Warming Potential

103. Ettevõtted leiavad lisajuhiseid ja tööriistu kasvuhoonegaaside (KHG) heitkoguste ja kliimamõjude andmetega tegutsemiseks ja aruandluseks veebilehelt <https://smeclimatehub.org/>.

Näide mõjuala 1 heitkoguste arvutamisest.

104. Ettevõtte A põletab tööstuskatlas nr. 4 kütteõli. Finantsarvestuse jaoks jälgib ettevõtte kulusid ja kasvuhoonegaaside arvestuse jaoks jälgib tarbitud koguseid (m³), mis kajastuvad kütuse ostutšekkidel. Ostutšekkide põhjal määratakse kütuse aastased ostumahud ning jälgitakse ka kütusevarusid aasta esimesel kalendripäeval. Aastal 2023 osteti 100 m³ kütteõli. Dokumentide põhjal oli 1. jaanuaril 2023 mahutites 2,5 m³ kütust ja 1. jaanuaril 2024 oli seal 1 m³. Seega määrati (läbi ostude ja varude mõõtmise), et 2023. aastal tarbiti 101,5 m³ kütteõli.

105. Kasutades IPCC heitkoguste tegurite loetelu ([Tabel 2.3. lehekülg 2.18](#)), hinnati, et kasutatud kütuse tegur vastab viiskümmend-viiskümmend segu diislikütusest ja jääkõlist, mille väärtus on 75,75 t CO₂/TJ. Kasutades avaldatud statistikat energia kohta, määrati kütuse alumiseks soojusväärtuseks 0,03921 TJ/m³. Arvestades, et CO₂ globaalse soojenemispotentsiaali (GWP) väärtus on üks, arvutatakse CO₂ heide selle konkreetse 1. mõjuala allika puhul järgmiselt:

$$101,5 \text{ m}^3 * 0,03921 \text{ TJ/m}^3 * 75,75 \text{ t CO}_2/\text{TJ} * 1 = 301,5 \text{ t CO}_2.$$

106. Selle näite täielikkuse huvides arvutatakse ka CH₄ ja N₂O heitkogused. IPCC heitkoguste tegurite loendit kontrollides on vastavad väärtused 3 kg CH₄/TJ ja 0,6 kg N₂O/TJ. Seega arvutatakse heitkogused järgmiselt:

$$\text{CH}_4 \text{ heitkogused} = 101,5 \text{ m}^3 * 0,03921 \text{ TJ/m}^3 * 3 \text{ kg CO}_2/\text{TJ} * 29,8 = 0,36 \text{ tCO}_2\text{e}$$

$$\text{N}_2\text{O heitkogused} = 101,5 \text{ m}^3 * 0,03921 \text{ TJ/m}^3 * 0,6 \text{ kg CO}_2/\text{TJ} * 273 = 0,65 \text{ tCO}_2\text{e}$$

107. Nagu märgitud, lisavad CH₄ ja N₂O heitkogused CO₂ väärtusele 301,5 tCO₂ umbes 1 tCO₂e, mis moodustab ligikaudu 0,3% koguarvust. Seda võib pidada aktsepteeritava aruandlusvea piiresse jäävaks ja seega ei pruugi neid arvutada ega aruandluses kajastada. CH₄ ja N₂O globaalne soojenemispotentsiaal (GWP) on tuletatud metaani (CH₄) ja diilämmastikoksiidi (N₂O)

globaalne soojenemispotentsiaal (GWP) on tuletatud [IPCC kuuendast hindamisaruandest, peatükist 7SM](#).⁹

Näide mõjuala 2 heitkoguste arvutamisest.

108. Ettevõtte A kasutab 2000 m² suurust büroohoonet Pariisis, kus ta maksab elektri eest, mida kasutatakse keskkütte ja jahutuse, valgustuse, arvutite ja muude elektriseadmete (nt kodumasinad) jaoks. Kommunaalarvete põhjal on ettevõtte hinnanud, et hoone tarbis 2022. aastal 282 MWh elektrit. Kasutades veebilehe [nowtricity.com](#) poolt Prantsusmaa jaoks 2022. aastaks antud heitkoguste tegurit, hinnati hoone elektritarbimisega seotud 2. mõjuala heitkogused järgmiselt:

$$\text{Heitkogused}_{\text{KHG}} = 282\,000 \text{ [kWh]} \times 73 \left[\frac{\text{g CO}_2 \text{ eq}}{\text{kWh}} \right] = 20,6 \text{ t CO}_2 \text{ eq}$$

109. Ettevõtted võivad soovida esitada ka turupõhise 2. mõjuala heitkoguste arvutuse. Turupõhised heitkoguste tegurid kajastavad ettevõtte lepingulisi kokkuleppeid oma energiavarustajatega. Turupõhised heitkoguste tegurid võivad pärineda elektri- või soojusenergia tarnijatelt ning neid võivad toetada Energiaomaduste Sertifikaatide (Energy Attribute Certificates), elektrienergia ostulepingute (Power Purchase Agreements, PPA-d) või järelejäänud [energiasegu \(residual mix\) heitkoguste tegurite](#) kasutamine.

B4 – Õhu, vee ja pinnase saastamine

Juhised selle kohta, millised ettevõtted esitavad saastuse kohta aruande ja milliste saasteainete osas

110. Lõige 32 sätestab, et kui see on asjakohane, avalikustab ettevõtte saasteained, mida ta oma tegevuses õhku, vette ja pinnasesse paiskab, kui selliste andmete esitamine on seadusega nõutud pädevatele asutustele või keskkonnajuhtimissüsteemi raames. See tähendab, et ettevõtte hindab esmalt, kas ta juba esitab sellist teavet kas seadusest tulenevalt või vabatahtlikult. Kui ettevõtte juba esitab teavet saasteainete heitkoguste kohta (või on seadusega kohustatud seda tegema), esitab ta lisateavet nende heitkoguste kohta vastavalt lõigus 32 esitatud nõuetele. Kui ettevõtte sellist teavet veel ei esita (ja seda pole seadusega nõutud), märgibki ta nii.

111. Üldiselt kehtib see nõue ettevõtetele, kes haldavad tööstusrajatise või intensiivse loomakasvatuse talusid, mis kuuluvad [tööstus- ja loomakasvatuse direktiivi \(IED 2.0\)](#) reguleerimisalasse, mis muudab [tööstusheitmete direktiivi](#) (IED). IED 2.0 hõlmab umbes 75 000 rajatist Euroopas, sealhulgas selliseid tegevusi nagu üle 50 MW nimivõimsusega kateldes kütuse põletamine, metallitöökodades valamine, värviliste metallide töötlemine, lubja tootmine, keraamiliste toodete valmistamine põletamise teel, taimekaitsevahendite või biotsiidide tootmine, sigade või lindude pidamine 380 loomühiku ulatuses või rohkem, naha parkimine, tapamajad jne. Nendel juhtudel annab rajatis teavet pädevale asutusele õhku, vette ja pinnasesse paisatavate saasteainete kohta ning andmed on avalikult kättesaadavad [tööstusheitmete portaali määruse](#)

⁹ Smith, C., Z.R.J. Nicholls, K. Armour, W. Collins, P. Forster, M. Meinshausen, M.D. Palmer ja M. Watanabe, 2021: Maa energiabilanss, kliimaga seotud tagasiside ja kliimatundlikkus (lisamaterjal). Teoses "Kliimamuutused 2021: Füüsilised alused". Esimese töörühma panus Kliimamuutuste Valitsustevahelise Paneeli kuuendasse hindamisaruandesse [Masson-Delmotte, V., P. Zhai, A. Pirani, S.L. Connors, C. Péan, S. Berger, N. Caud, Y. Chen, L. Goldfarb, M.I. Gomis, M. Huang, K. Leitzell, E. Lonnoy, J.B.R. Matthews, T.K. Maycock, T. Waterfield, O. Yelekçi, R. Yu ja B. Zhou (toim.)]. Saadaval aadressil <https://www.ipcc.ch/>

(IEPR) kaudu, mis asendab [Euroopa saasteainete heite ja ülekanderegister](#) (E-PRTR). Ettevõtted, mis tegutsevad mitmes rajatises, ei pea E-PRTR-i alusel konsolideeritult ettevõtteüleseid heitkoguseid esitama, sest aruandlus toimub rajatise tasandil. Käesolev standard nõuab siiski kõigi rajatiste saasteainete kogumahu aruandlust. Samuti ei pea ettevõtted, kes omavad, kuid ei halda rajatist, E-PRTR-i aruandlust esitama, kuid nad peavad kajastama oma rajatistega seotud heitkoguseid oma kestlikkusaruandes.

112. Kui ettevõttel on kohustus jälgida ja raporteerida E-PRTR-is loetletud saasteaineid keskkonnajuhtimissüsteemi raames, näiteks ökojuhtimis- ja auditeerimisskeemi (EMAS) või ISO 14001 sertifikaadi alusel, tuleks need andmed lisada ka ettevõtte kestlikkusaruandesse.

113. Kui ettevõttel on ainult üks rajatis või ta tegutseb ainult ühes rajatises ning saasteandmed on juba avalikult kättesaadavad, võib ettevõtte viidata dokumendile, kus selline teave on esitatud, selle asemel, et neid andmeid uuesti esitada. Samamoodi, kui ettevõtte avaldab organisatsiooniülese aruande, näiteks EMAS-aruande, mis sisaldab saasteandmeid, võib see viidata sellele aruandele oma kestlikkusaruandes.

114. Kestlikkusaruandes saasteainete kohta teabe esitamiseks peaks ettevõtte märkima aruandes kajastatava saasteaine tüübi ning õhku, vette ja pinnasesse paisatud koguse sobivas massiühikus (nt tonnides või kilogrammides).

115. Allpool on näide sellest, kuidas ettevõtted võivad oma saasteainete heitkoguste teavet õhku, vette ja pinnasesse esitada vastavalt saasteainete tüüpidele jaotatuna.

Saasteaine	Heitkogused (kg)	Väljalaske keskkond (õhk, vesi, pinnas)
Näide: kaadmium ja selle ühendid	10	Vesi
Saasteainete tüüp 2		
Saasteainete tüüp 3		

116. Punkti 32 alusel aruandluses käsitletavate saasteainete tüüpide osas võib ettevõtte viidata peamistele saasteainetele, mida praegu EL-i õiguses käsitletakse. Siiski iga ettevõtte arvestab konkreetsete saasteainetega, mida reguleeritakse nende vastavas jurisdiktsioonis kehtiva seadusandluse alusel.

117. Näited õhu võtmesaasteainetest ([Direktiiv 2024/299](#); [Määrus 2024/1244](#); [Euroopa Komisjon, 2024](#); [EEA, 2022](#)): vääveloksiidid (SO_x/SO_2) – näiteks energia tootmisel ja tootmises kütmisel. Lämmastikoksiidid (NO_x/NO_2) – näiteks transpordist. Metaanivabad lenduvad orgaanilised ühendid (NMVOC) – näiteks põllumajandustegevustest. Süsinikmonooksiid (CO) – näiteks fossiilkütuste põlemisest. Ammoniaak (NH_3) – näiteks sönniku laotamisest ja ladustamisest. Tahked osakesed (PM_{10}) – näiteks põlemisest tootmises, transpordis, põllumajandustegevustes. Raskemetallid (Cd, Hg, Pb, As, Cr, Cu, Ni, Zn). Püsivad orgaanilised saasteained (POP) – kokku PAHd, HCB, PCBd, dioksiinid/furaanid. Osoonikihti kahandavad ained (ODS) – näiteks klorofluorosüsinikud (CFC), vesinikklorofluorosüsinikud (HCFC), haloonid. Must süsinik (BC) – näiteks energia tarbimisest jne.

118. Vastavalt [Ettevõtete õhusaasteainete heitkoguste juhendile](#), mille on vastu võtnud Puhta Õhu Allianss (*the Alliance for Clean Air*), on peamised õhusaasteainete heitkoguste allikad erasektoris (millel on samuti suur mõju kogu **väärtusahelale**) järgmised:

- a) Elektri tootmine fossiilkütuste või biomassi põletamisest (mida võib teha väliselt, jaotades elektrit riikliku võrgu kaudu ja tarbides seda väärtusahela tegevuste käigus);
- b) Otsene fossiilkütuste või biomassi põletamine ettevõtte tegevuse või tööstusprotsesside käigus, samuti statsionaarsete masinate või muude kütusepõletamist nõudvate tegevuste töö;
- c) Transport (kaubavedu, maantee-, raudtee-, laevandus- ja lennutransport, maastikusõidukid, nagu põllumajanduses või ehituses kasutatavad sõidukid);
- d) Tööstusprotsessid (kõik muud heitkogused, mis ei pärine kütuse põletamisest, vaid tekivad tööstusprotsesside käigus);
- e) Põllumajandus (kariloomade ja sõnniku käitlemine, põllukultuuride tootmine, näiteks saakjääkide põletamine, sõnniku ja väetise kasutamine);
- f) Jäätmekäitlus (nt prügilasse ladestamine, põletamine või avatud põletamine, kompostimine).

119. [Juhend](#) on näide lihtsast metoodikast ettevõtte õhusaasteainete heitmete inventuuri koostamiseks ja vastavate saasteainete heitmete arvutamiseks. See metoodika jaguneb järgmisteks sammudeks, välja arvatud **väärtusahela** kaardistamine, kuna VKE standardi kohaselt tuleb selle avalikustamismõõde jaoks vajalik teave esitada aruandva ettevõtte tasandil:

1. heiteallikate tuvastamine väärtusahelas;
2. heidete kvantifitseerimise metoodikate määramine;
3. tegevusandmete kogumine;
4. heitetegurite määramine;
5. heidete kvantifitseerimine.

Juhend sisaldab ka saasteallikate kaardistust ja nende sidumist arvutusmetoodikatega peamiste õhusaasteainete heidete kohta (allolevas tabelis).

Saasteallikad	Heidete kvantifitseerimise metoodika (Juhendi jaotis)
Elektrienergia	Jaotis 4.1
Kütuse põlemine	Jaotis 4.2
Transport	Jaotis 4.3
Tööstuslikud protsessid	Jaotis 4.4
Põllumajandus	Jaotis 4.5

Jäätmed	Jaotis 4.6
---------	------------

120. Allpool on näide õhusaasteainete heidete arvutusmeetodist, mis kasutab ülaltoodud juhendist võetud tootmisprotsessi metoodikat. Antud näites:

- M_p on materjali M kogus, mida ettevõtte väärtusahelas kasutatakse või toodetakse protsessi p abil (tonnid, liitrid);
- $EF_{k,p}$ on saasteaine k eriheitetegur protsessi p jaoks (g tootmisühiku kohta);
- $Em_{k,p}$ on konkreetse saasteaine k heited protsessi p jaoks (g).

$$Em_{k,p} = M_p * EF_{k,p}$$

121. Näiteks keskmise suurusega šokolaaditootja, kes toodab 2022. aastal 1,750 tonni šokolaadi, rakendaks NMVOC-de (mittelenduvate orgaaniliste ühendite) heidete arvutamiseks vaikeväärtusena kasutatavat eriheitetegurit 2, mis annaks järgmise arvutuse:

$$1,750 \text{ tonni šokolaadi} * 2 \text{ (NMVOC-de eriheitetegur)} = 3,500 \text{ tonni NMVOC-de heiteid.}$$

122. Transport võib olla veel üks oluline õhusaasteallikas nii ettevõtte enda tegevustes kui ka väärtusahela tasandil. Näiteks, et hinnata teatud saasteaine heidet maanteetranspordist, tuleb kasutada järgmist valemist, kus:

- $FC_{v,f}$ on sõidukitüübi v kütuse f tarbimine (kg);
- $EF_{k,v,f}$ on saasteaine k eriheitetegur sõidukitüübi v ja kütuse f jaoks (g sõidukikilomeetri kohta);
- $Em_{k,v,f}$ tähistab konkreetse saasteaine k heiteid sõidukitüübi v ja kütuse f puhul (g).

$$Em_{k,v,f} = FC_{v,f} * EF_{k,v,f}$$

123. Näiteks kerge tarbesõiduk (LCV), mis töötab diislikütusel ja sõitis 2022. aastal kokku 2 800 km, tekitas järgmise koguse PM_{10} heiteid (PM_{10} heitetegur 1,52 g/km):

$$2\,800 \text{ km} * 1,52 = 4,256 \text{ grammi } PM_{10} \text{ heiteid.}$$

124. Kütuse põlemine on veel üks oluline õhusaasteallikas. Sellisel juhul võib näitlik valem olla järgmine, kus:

- FC_n on kütuse n tarbimine vastavas allikakategoorias (Gj);
- EF_k on saasteaine k heitetegur (g/Gj);
- E_{mk} on konkreetse saasteaine k heited (g).

$$E_{mk} = FC_n * EF_k$$

125. Näiteks, ettevõtte, mis tarbis 2020. aastal 3 000 000 grammi kütust, mille SO_2 eriheitetegur (EF) on 0,67, tekitab järgmise heite:

$$3\,000\,000 * 0,67 = 2,010\,000 \text{ grammi } SO_2 \text{ heite kütuse põletamisest 2020. aastal.}$$

126. Näited olulistest veesaasteainetest ([määrus 2024/1244](#); [direktiiv 2000/60/EÜ](#); [direktiiv 2006/118/EÜ](#); [direktiiv 91/676/EMÜ](#); [direktiiv 2010/75/EL](#) ja [muudatusdirektiiv 2024/1785](#); [EEA](#),

[2024](#)): lämmastik (N), fosfor (P), raskmetallid (Cd, Hg, Pb, samuti As, Cr, Cu, Ni, Zn), püsivad orgaanilised saasteained (POP) ja pestitsiidid, BTEX (benseen, toluen, etüülbenseen, kseenoolid) ja teised lenduvad orgaanilised ühendid (VOC), ained, mis mõjutavad ebasoodsalt hapnikubilanssi (mõõdetuna selliste parameetrite abil nagu BHT, KHT jne), kogu orgaaniline süsinik (TOC) jne.

127. Pestitsiidid ja toitained (nt N ja P) võivad vabaneda põllumajandustegevuse kaudu ([EEA, 2023](#); [UNEP, 2023](#)), näiteks sõnniku või anorgaaniliste väetiste kasutamisel. Raskmetallide kontsentratsioonid võivad pärineda kaevandamisest ja reovee heitmetest. TOC (kogu orgaaniline süsinik) on üldine näitaja vee saastumisest orgaanilise ainega, mis viitab elusa materjali olemasolule, näiteks reovees, aga ka pinnavees ja põhjavees (tüüpilised kontsentratsioonitasemed vastavalt alla 10 mg l⁻¹ ja 2 mg l⁻¹). KHT (keemiline hapnikutarve) viitab laialdaselt tööstuslike heitvete või kanalisatsioonivee olemasolule, kus reostamata vetes on väärtused tavaliselt alla 20 mg l⁻¹, samas kui tööstuslike heitvete väärtused võivad ulatuda kuni 60 000 mg l⁻¹. BHT (biokeemiline hapnikutarve) kasutatakse tavaliselt orgaanilise aine põhjustatud reostuse hindamiseks pinnavees ja reovee puhastamise tõhususe hindamiseks; reostamata vetes on BHT väärtused tavaliselt umbes 2 mg l⁻¹, kuid reostatud vetes võivad need ulatuda 10 mg l⁻¹ ja rohkem. VOC-de (lenduvate orgaaniliste ühendite) vabanemine võib olla seotud vee saastumisega, näiteks lekkimiste kaudu.

128. Mis puudutab veesaasteainete heidete mõõtmise metoodikat, siis EEA soovib lihtsat hinnangumeetodit, mis on sarnane ülalmainitud õhusaasteainete jaoks kasutatud metoodikale. Alljärgnevas valemis:

- **AR_a** on tegevuse *a* aktiivsuse määr (valitakse vastavalt konkreetsele tegevusele või protsessile; vt näiteks *Mpõhusaasteainete arvutamise eeskujul*);
- **EF_{p,a}** on saasteaine *p* eriheitetegur tegevuse *a* jaoks;
- **Heited_{p,a}** on konkreetse saasteaine *p* heited tegevuse *a* raames.

$$\text{Heited}_{p,a} = \text{AR}_a * \text{EF}_{p,a}$$

129. Näited pinnase peamistest saasteainetest ([määrus 2024/1244](#); [direktiiv 86/278/EMÜ](#)): lämmastik (N), fosfor (P), raskmetallid (nt reoveesette pinnasele viimine), BTEX ja muud lenduvad orgaanilised ühendid (VOC-d), püsivad orgaanilised saasteained (POP-d) ja pestitsiidid.

130. Üldiselt on erasektori pinnasereostuse allikateks peamiselt tööstusprotsesside toodang või kõrvalsaadused (nt kemikaalide tootmine, energia tootmine, tekstiilitööstus), naftasaaduste juhuslikud lekked, karjakasvatus ja põllumajandustegevus (nt töötlemata reoveega niisutamine, linnukasvatus), reovee tootmine ja töötlemine, metallide ja mineraalide tootmine ja töötlemine, transport ([FAO, 2021](#)).

131. Paljud riiklikud juhendid on välja töötatud, et aidata ettevõtetel arvutada oma saasteainete kogused, mis on väljutatud õhku, vette ja pinnasesse. Näiteks [Austraalias](#) ja [Lõuna-Aafrikas](#) pakutakse ettevõtetele mitmeid hinnangumeetodeid, mille hulgast valida vastavalt nende võimalustele: otsene mõõtmine (nt proovivõtt, pidev jälgimissüsteem), massibilanss, inseneriarvutused, heitetegurid (sama valem nagu ülal õhu- ja vee saasteainete jaoks) jne. Selliste saasteainete arvutamise üldine lähenemisviis on järgmine: 1) tuvastada rajatise saasteallikatega (põlemine, tootmine, lahustite aurustumine, ladustamine, hajusallikad); 2) koguda olemasolevat teavet; 3) valida hindamismeetodite loendist konkreetse protsessi jaoks sobivaim, lähtudes olemasolevast teabest ja mõõtevahenditest, mida on võimalik vajalike andmete saamiseks

hankida; 4) koguda iga meetodi jaoks vajalikud andmed; 5) arvutada heitekogused. Juhendid sisaldavad mitmeid valemeid ja näiteid iga heitearvutuse meetodi jaoks.

132. Õhusaasteainete heitekoefitsientide loetelu on kättesaadav [EEA spetsiaalsel veebilehel](#). Kuigi heitetegureid kasutatakse sagedamini õhusaaste hindamisel, on [WHO](#) teinud kättesaadavaks teatud tegurid ka pinnavee heitmete ja maapinnale ladustamise jaoks spetsiifilistes protsessides. Lisateavet püsivate orgaaniliste saasteainete (POPd) heitetegurite kohta saab leida [siit](#).

133. Tuleb märkida, et punkt 32 nõuded kehtivad ainult konkreetsetes sektorites tegutsevatele VKEdele. Näiteks ei kuulu avalikustamise ulatusse tavaliselt ettevõtted, mis osutavad teenuseid (nt tegutsevad koostöökontorites, jagatud rajatistes või kaugtööna). Seevastu ettevõtted, mis tegelevad tootmistegevusega (nt kemikaalid), mõjutavad üldiselt reostust ja peavad seetõttu eelduslikult selle avalikustamise raames aru andma. Allolev tabel (kohandatud [EMAS kasutusjuhendist](#)) pakub näiteid sektoriaalsete mõjude kohta, sealhulgas kontoriteenuste puhul, mille puhul reostusega seotud aspektid ei pruugi olla märkimisväärsed.

Tegevus	Keskkonnaaspekt	Keskkonnamõju
Transport	- tarbitud masinaõlid, kütuse tarbimine - sõidukite heitgaasid - rehvide kulumine (peentolm)	- pinnase, vee ja õhu saastumine - kasvuhooneefekt, müra
Ehitustegevus	- esmase tooraine (ressursside) tarbimine - ehitusmasinate heitmed, müra, vibratsioonid jne - maa kasutamine	- tooraine kättesaadavus - müra, pinnase, vee ja õhu saastumine - maapinna hävimine - bioloogilise mitmekesisuse vähenemine
Kontoriteenused	- materjalide tarbimine (nt paber, tooner) - elektrienergia tarbimine (kaudsed CO₂ heitmed)	- segaolmejäätmete teke - kasvuhooneefekt
Keemiatööstus	- esmase tooraine (ressursside) tarbimine - reovesi - lenduvate orgaaniliste ühendite heitmed - osoonikihti kahandavate ainete heitmed	- tooraine kättesaadavus - veereostus - fotokeemiliste reaktsioonide tulemusel tekkiv osoon - osoonikihi hävimine

Dokumentatsiooni allikad:

Andmed

Dokumentatsiooni allikas

EMAS kasutusjuhend	https://green-business.ec.europa.eu/document/download/98357f3d-f891-416e-81ea-a26f3ff3c61f_en?filename=PDF%20version%20C_2023_7207EN_annexe_acte_autonome_cp_part1_0.pdf
Praktiline juhend ettevõtetele: õhusaasteainete heidete hindamine	https://www.ccacoalition.org/sites/default/files/resources/files/CCAC%20SEI%20-%20A%20Practical%20%20Guide%20For%20Business%20-%20Updated_Final%202023.pdf
Määrus (EL) 2024/1244 (IEPR)	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202401244
Direktiiv 2010/75/EL (IED) ja muudatus direktiivis (EL) 2024/1785 (IED 2.0)	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02010L0075-20110106 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ%3AL_202401785#d1e40-42-1
Heidete arvutamine vette – lihtsustatud meetod	https://www.eionet.europa.eu/etcs/etc-icm/products/etc-icm-reports/calculating-emissions-to-water-a-simplified-method
Heidete hindamise tehnikajuhend (Austraalia)	https://www.dcceew.gov.au/sites/default/files/documents/softdrink.pdf
Juhend integreeritud saaste- ja jäätmeinfo süsteemi aruandluseks ja hinnangute koostamiseks	https://sawic.environment.gov.za/documents/297.pdf
EMEP/EEA õhusaasteainete heidete inventuurijuhend 2023	https://efdb.apps.eea.europa.eu/?source=%7B%22query%22%3A%7B%22match_all%22%3A%7B%7D%7D%2C%22display_type%22%3A%22tabular%22%7D
Tehnikate kokkuvõtte kemikaalide eraldumise hindamiseks toodetest (OECD)	https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2017/01/resource-compendium-of-prtr-release-estimation-techniques-part-4-summary-of-techniques-for-estimating-releases-of-chemicals-from-products_a3b37c3f/29018220-en.pdf

B5 – Elurikkus ja ökosüsteemid

Juhised, kuidas tuvastada elurikkuse seisukohast tundlikke alasid või nende läheduses asuvaid tegevuskohti

134. Punktis 33 sätestatakse, et ettevõtte avalikustab **alad**, kus ta tegutseb ja mis asuvad **elurikkuse seisukohast tundlikel aladel** või nende läheduses. Elurikkuse seisukohast tundlikud alad on määratletud erikaitsealade määrustega Euroopa või rahvusvahelisel tasandil. Need hõlmavad alasid, mis kuuluvad Natura 2000 kaitsealade võrgustikku, UNESCO maailmapärandi alasid ja olulisemaid bioloogilise mitmekesisuse alasid (Key Biodiversity Areas, KBA-d), samuti muid kaitsealasid, mille valitsusasutused on määranud erilist kaitset vajavateks (nt kaitsealused metsad või jõgikondade piirkonnas asuvad alad).

135. Kaitsealade ja elurikkuse seisukohast tundlike alade tuvastamiseks võib ettevõtte kasutada andmebaase, näiteks maailma kaitsealade andmebaas ([World Database on Protected Areas, WDPA](#)), mis aitab tuvastada mere- ja maismaapõhiseid kaitsealasid, [maailma oluliste bioloogilise mitmekesisuse alade andmebaas](#) ja [ohustatud liikide IUCN-i punane nimekirj](#). Ettevõtte võib kasutada ka tööriistu, näiteks [integreeritud bioloogilise mitmekesisuse hindamise tööriista \(Integrated Biodiversity Assessment Tool, IBAT\)](#).

136. Mõiste "läheduses" (kontekstis B5 – Elurikkus ja ökosüsteemid) viitab alale, mis on osaliselt kattuv või külgneb **elurikkuse seisukohast tundliku alaga**.

137. Järgmises tabelis on näidatud, kuidas esitada teavet **elurikkuse seisukohast tundlike alade** või nende läheduses asuvate alade kohta.

Asukoht	Ala (hektarites)	Elurikkuse seisukohast tundlik ala	Täpustus (asub elurikkuse seisukohast tundlikus piirkonnas või selle läheduses)
Riik – Ala nimi 1			
Riik – Ala nimi 2			
Riik – Ala nimi 3			
...			

Dokumentatsiooni allikad:

Andmed

Dokumentatsiooni allikas

Natura 2000 kaitsealade võrgustik	https://natura2000.eea.europa.eu/
Olulised bioloogilise mitmekesisuse alad – IUCN	https://www.keybiodiversityareas.org/sites/search
UNESCO – Maailmapärandi keskus	https://whc.unesco.org/en/list/

Juhised maakasutuse arvutamiseks ja aruandluseks

138. „**Suletud ala**“ tähendab ala, kus algne pinnas on kaetud (nt teed, hooned, parkimisplatsid), muutes selle vett mitteläbilaskvaks ja põhjustades **mõju** keskkonnale.

139. Roheala ehk „**loodusele suunatud ala**“ on ala, mis säilitab või taastab peamiselt loodust. Looduslähedased/rohealad võivad paikneda organisatsiooni **territooriumil** ja hõlmata näiteks katuseid, fassaade, veedrenaažisüsteeme või muid omadusi, mis on loodud, kohandatud või hallatud bioloogilise mitmekesisuse edendamiseks. Looduslähedased alad võivad asuda ka väljaspool organisatsiooni territooriumi, kui need kuuluvad organisatsiooni omandisse või on tema hallatavad ja on peamiselt mõeldud bioloogilise mitmekesisuse edendamiseks.

140. Punkti 34 kohaselt teavet avalikustades peaks ettevõtte arvestama mitte ainult kohalikke mõjusid, vaid ka otseseid ja kaudseid **mõjusid** elurikkusele (nt tooraine kaevandamine, hanked, tarneahel, tootmine ja tooted, transport ja logistika ning turundus ja kommunikatsioon).

141. Järgmine tabel näitab, kuidas teavet **maa kasutamise** kohta võib esitada.

Maakasutuse tüüp	Ala (hektarites või m ²)		
	Eelmine aasta	Aruandeaasta	% muutus
Kokku suletud ala			
Kogu looduskeskkonna ala ettevõtte territooriumil			
Kogu looduskeskkonna ala väljaspool ettevõtte territooriumit			
Maakasutuse kogumaht			

Dokumentatsiooni allikad:

Andmed

Dokumentatsiooni allikas

EMAS juhend

Euroopa Komisjoni määrus 2018/2026

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018R2026 &rid=2>

Kasutusjuhend

https://green-business.ec.europa.eu/document/download/98357f3d-f891-416e-81ea-a26f3ff3c61f_en?filename=PDF%20version%20C_2023_7207EN_annexe_acte_autonome_cp_part1_0.pdf

B6 – Vesi

Juhend veevõtu ja veetarbimise arvutamiseks ja aruandluseks

142. **Veevõtt** tähendab veekogust, mida ettevõtte kasutab oma tegevuseks mis tahes allikast aruandeperioodi jooksul. Praktikast tähendab see enamikele ettevõtetele veekogust, mis võetakse avalikust veevarustusvõrgust, nagu on näidatud kommunaalarvetel. Kuid vajadusel hõlmab veevõtt ka veekoguseid, mis võetakse muudest allikatest, näiteks põhjavesi oma kaevudest, vesi jõgedest või järvedest või vesi, mida annavad teised ettevõtted. Konkreetse näitena põllumajanduses tegutsevate ettevõtete puhul hõlmab veevõtt vihmavett, kui ettevõtte seda otse kogub ja talletab.

143. **Veevõtuandmeid** saab koguda mõõtmiste kaudu, kasutades voolumõõtureid või vee arveid. Praktikast viitab veevõtt enamiku ettevõtete puhul avalikust veevarustusvõrgust võetud veekogusele, nagu on näidatud kommunaalarvetel. Kui otsesed mõõtmised ei ole teostatavad või neid peetakse ebapiisavateks ja seetõttu tuleb neid täiendada, saab veevõtuandmeid hinnata näiteks arvutuste, mudelite ja tööstusstandardite abil.

144. Näitena võib tuua ühiskontorid või koostööruumid, kus võimalik meetod **veevõtu** arvutamiseks võiks olla hoone üldise veevõtu määramine veearve alusel ja seejärel veevõtu arvutamine **töötaja** kohta järgmise valemi abil:

$$\text{Veevõtt töötaja kohta päevas (L)} = \text{aastane veevõtt (L)} / (\text{kogu ühiskasutuses oleva hoone töötajate arv} \times \text{tööpäevade arv})$$

Ettevõtte saab seejärel veevõtu töötaja kohta korrutades oma töötajaskonna arvu nende aruandeaastal töötatud päevade arvuga, et saada andmepunktis nõutud lõplik arv.

Näide valemi rakendamise numbriliselt: Aastane veevõtt, mis on saadud koostöötamisruumi veearvelt, on 1296 m³ (vastab 1 296 000 liitrile). Koostöötamisruumis töötab 100 erinevate ettevõtete töötajat eeldatavalt 240 päeva aastas. Eeldus töötatud päevade keskmise arvu kohta võib põhineda näiteks riiklikel statistilistel andmetel. Töötaja igapäevane veevõtt oleks antud juhul:

$$\text{Veevõtt töötaja kohta päevas} = 1\,296\,000 \text{ L} / (100 \times 240) = 54 \text{ L}$$

145. Oletame nüüd, et aruandva ettevõtte **töötajaid** on 25 ja nad kasutavad koostöötamisruumi 220 päeva aastas. Ettevõtte aastane **veevõtt** koostöötamisruumis oleks veevõtt töötaja kohta, korrutatud töötajate arvu ja tööpäevade arvuga. Seega: 54 L × 25 × 220 = 297 000 L (vastab 297 m³).

146. See arvutusmeetod võib olla kasulik, kui on võimalik juurde pääseda ühiskasutuses oleva hoone veearvele. Kuid sellel lihtsal arvutusmeetodil on mõningaid piiranguid, näiteks ei arvestata erinevate hoone osade kasutusintensiivsuse erinevusi (nt võib 7-korruseline hoone sisaldada 6 korrust kontoreid ja ühte korrust sööklaid või restorani). Kui täiendavad andmed on kättesaadavad, saab ettevõtte neid kasutades ülaltoodud lihtsat arvutust täpsemaks muuta.

147. Alternatiivne võimalus **veevõtuandmete** saamiseks ühiskontorite näite puhul, kui veearvet ei ole võimalik kätte saada, võiks olla selle arvutamine, kasutades esmase sisendina sanitaarseadmete voolukiiruseid ja hoone kasutusandmeid. Võimalik valem võiks olla:

$$\text{Kogu veevõtt} = \sum (\text{voolukiirus} \times \text{kasutuste arv päevas} \times \text{päevade arv aastas} \times \text{hõivatus}), \text{ kus}$$

- a) **Sanitaarseadmete voolukiirused** saab leida projektdokumentatsioonist või seadmete etiketidelt või hinnata, lähtudes avalikult kättesaadavatest keskmistest andmetest, kui täpsemat teavet ei ole saadaval.
- b) **Kasutuste arvu päevas** saab hinnata avalikult kättesaadavate keskmiste andmete alusel.
- c) **Päevade arv** viitab aruandva ettevõtte tööpäevade arvule aasta jooksul.
- d) **Hõivatus** esindab ettevõtte töötajate arvu, kes kontorit kasutavad; see arvutatakse sageli täistööajale taandatud töötajate arvu (FTE) alusel.
- e) **Sümbol** $\sum$ näitab, et arvutused iga sanitaarseadme kohta tuleks liita, et saada aruandva ettevõtte kogu veevõtt ühiskasutatavas kontoritis.

148. Võimalik täiendav allikas, mis võiks toetada **veevõtu** aruandlust ettevõtetele, mis tegutsevad ühiskontorites, on [JRC Level\(s\) indikaator 3.1: kasutusfaasi vee tarbimise kasutusjuhend](#) ning sellega seotud lisadokumendid ja arvutustabelid (vt [PG Section Documents | Product Bureau \(europa.eu\)](#)). Lisaks võiks ettevõtte konsulteerida [EMASi avaliku halduse sektori](#) ja [ehitussektori](#) viitedokumentidega ning kasutada hindamissüsteeme, nagu [Austraalia riiklik ehituskeskkonna hindamissüsteem \(NABERS\)](#), ja sertifikaate, nagu [Building Research Establishment Environmental Assessment Method \(BREEAM\)](#), [Leadership in Energy and Environmental Design \(LEED\)](#) ja [German Sustainable Building Council \(DGNB\) System for Buildings In Use](#), mis võivad pakkuda kasulikke juhiseid oma metoodikates, kuidas täpsemalt arvutada veevõttu kontorites ja ühiskasutatavates ruumides.

149. Antud näiteid, kuidas saada **veevõtuandmeid** ühiskontorite puhul, saab üle kanda ja rakendada ka teiste sektorite ettevõtete puhul, tehes vajalikud kohandused vastavalt sektori- ja ettevõttespetsiifilistele tingimustele. [EMAS sektoriaalsed viitedokumendid \(SRD-d\)](#) võiksid olla kasulikud, pakkudes sektori jaoks spetsiifilist metoodikat ja indikaatoreid veevõtu kohta, samuti tööstusstandardeid ja võrdlusaluseid.

150. **Vee tarbimine** on veekogus, mis tuuakse ettevõtte piiridesse, kuid mida ei juhita ega plaanita juhtida tagasi veekeskkonda või kolmandale osapoolale. Tavaliselt viitab see aurustunud veele – nt soojusenergia protsessides, nagu kuivatamine või elektritootmine –, toodetesse integreeritud veele – nt toidutootmises – või kastmiseks kasutatavale veele – nt põllumajanduses või ettevõtte territooriumi kastmisel.

151. **Veeheide** tähendab näiteks veekogust, mis juhitakse otse veekogudesse, nagu järved või jõed, avalikku kanalisatsiooni või teistele ettevõtetele vee korduvkasutuseks. Seda võib käsitleda kui ettevõtte veeväljundit.

152. **Vee tarbimist** saab arvutada järgmiselt:

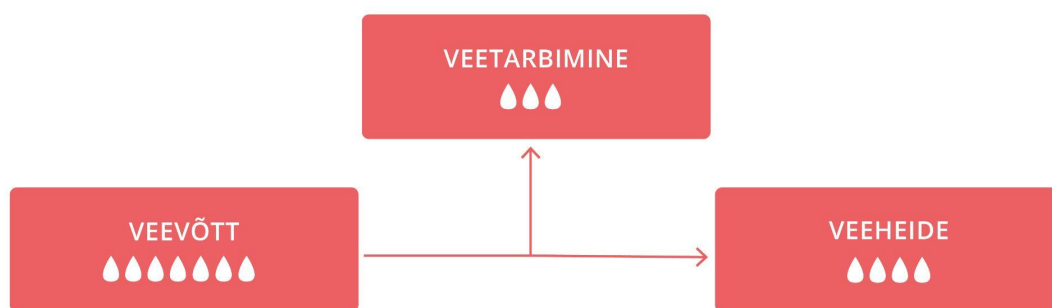
$$\text{Vee tarbimine} = \text{Vee sisendid} - \text{Vee väljundid}$$

või teisisõnu:

$$\text{Vee tarbimine} = (\text{Veevõtt}) - \text{Veeheide}$$

Ettevõtete puhul, mis võtavad vett ainult avalikust veevarustusvõrgust ja juhivad selle kanalisatsiooni, on veetarbimine ligikaudu null ning seetõttu võib selle aruandest välja jätta. Laiemalt seoses vee tarbimise avalikustamise nõudega sõltub selle kohaldatavus järgmistest asjaoludest: kas teave on juba seadusega nõutud, kas see on juba aruandluses kajastatud, ja/või kas see on sektorile asjakohane.

153. Ülevaade veevõtu, veetarbimise ja veeheide vahelistest seostest on näha siin skeemil:

154. Ettevõtte võib esitada täiendavat selgitavat teavet, et anda oma veevõtule või veetarbimisele konteksti. Näiteks võib ettevõtte rõhutada, kas vihmavett kogutakse ja kasutatakse kraanivee asendajana või kas vesi juhitakse edasi teistele osapooltele kaskaadi kasutamise eesmärgil.

155. Allpool on näide, kuidas ettevõtted võivad esitada kvantitatiivset teavet oma veevõtu, ärajuhtimise ja tarbimise kohta, jaotatuna vastavalt asukohapõhiste objektidele.

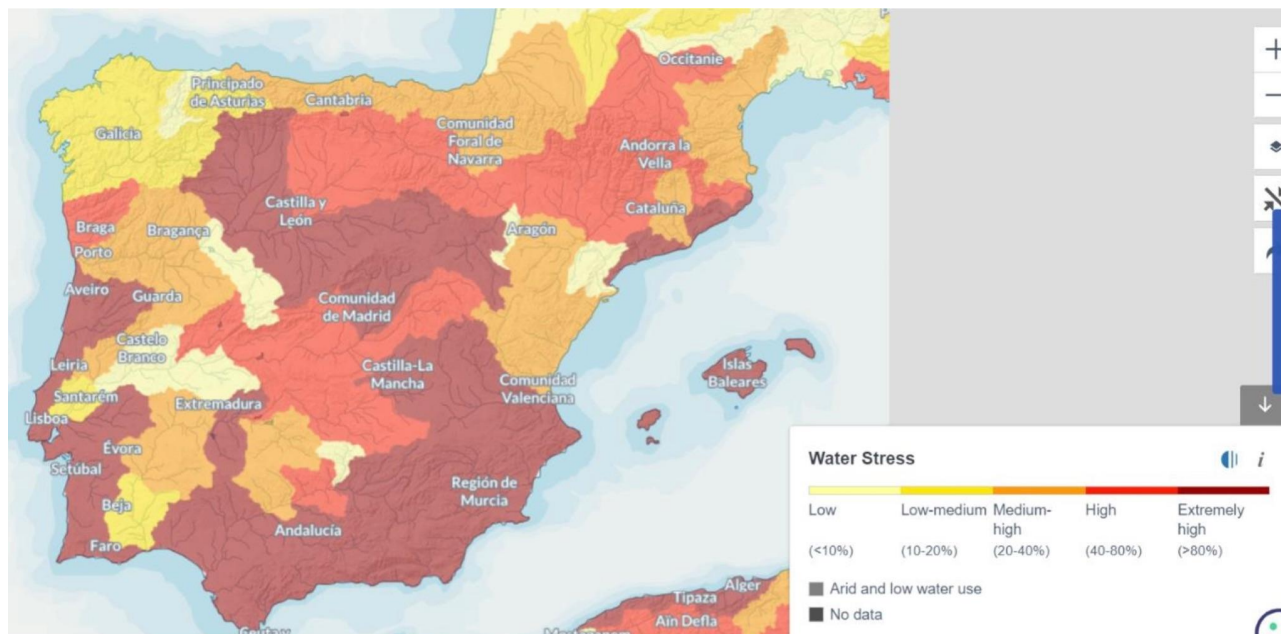
	Veevõtt Näiteks: m ³	Veetarbimine Näiteks: m ³ (kui kohaldatav)
Kõik asukohad		

Asukohad veestressiga piirkondades		
---	--	--

Juhised selle kindlaksmääramiseks, kas ettevõtte tegutseb **kõrge veestressiga piirkonnas**

156. Ettevõtte saab hinnata veevarusid oma konkreetsetes asukohtades, konsulteerides kohalike (nt riiklike või piirkondlike) veevarude haldusasutustega. See võib hõlmata ka kõrge veestressiga piirkondade tuvastamist. Lisaks võib ettevõtte kasutada avalikult kättesaadavaid ja tasuta tööriistu, mis kaardistavad ülemaailmset veenappust. Üks selline tööriist on [WRI \(Maailma Ressursside Instituut\) Aqueduct Water Risk Atlas \(veeriski atlas\)](#), mis pakub interaktiivset kaarti veestressi näitajate kohta. Näiteks "baseline water stress" (alustaseme veestress) mõõdab kogunõudluse ja taastuvate pinnavee- ja põhjaveevarude suhet jõe alamvesikonna tasandil. Selle tööriista abil saavad ettevõtted tutvuda veestressi alustasemetega erinevates jõevesikondades üle maailma. Näitaja väärtused üle 40% viitavad kõrge veestressiga piirkonnale.

157. Näitena illustreerib allolev kaart Ibeeria jõevesikondade peamisi alasid ja nende veestressi klassifikatsiooni vastavalt WRI veeriski atlasele .

Sellel pildil on kujutatud mitmeid Ibeeria ehk Pürenee poolsaare veekogude vesikondi koos nende veestressi klassifikatsiooniga. Enamik poolsaare lõunaosast asub märkimisväärselt kõrge veestressiga piirkonnas – välja arvatud Guadiana vesikond (tähistatud kollase värviga). Seega, kui ettevõtte tegutseb Guadalquiviri vesikonnas (nt Andaluusia piirkonnas, kus veestressi tase on märkimisväärselt kõrge), eristab ettevõtte oma **veetarbimist** selles piirkonnas või vesikonnas. Kuid kui ettevõtte tegevus toimub Guadiana jõe vesikonna lõunaosas (kus veestress on madal), ei ole vaja selle piirkonna või vesikonna veetarbimist eraldi esitada.

158. Muud võimalikud tööriistad, mida ettevõtte saavad kasutada oma asukoha määramiseks veestressi piirkondades, on Euroopa Keskkonnaameti (EEA) pakutav staatiline kaart (ja seotud andmestik), mis põhineb [vee kasutamise indeksil plus \(WEI+\) suveperioodiks ja linnade morfoloogilistel tsoonidel \(UMZ\)](#), ning interaktiivne kaart "[Water exploitation index plus \(WEI+\) for river basin districts \(1990-2015\)](#)" ehk vee kasutamise indeks plus (WEI+) jõgede vesikondade jaoks, mis mõlemad esitavad veestressi näitajat WEI+. See mõõdab kogu veetarbimist protsendina taastuvatest mageveevarudest alamvesikonna tasandil. WEI+ väärtused, mis on 40% või suuremad, viitavad üldiselt kõrge veestressiga olukordadele. Tuleb rõhutada, et WRI Aqueduct (WRI veeriski tööriist) põhineb oma alustaseme veestressi näitaja puhul vee nõudlusel, samas kui EEA veestressi näitaja WEI+ põhineb veetarbimisel.

Dokumentatsiooni allikad:

<i>Andmed</i>	<i>Dokumentatsiooni allikas</i>
Veevõtt jagatud kontorites (mõõtmine)	https://www.south-staffs-water.co.uk/media/1509/water-usebusiness.pdf
Veevõtt jagatud kontorites (mõõtmine, hinnang)	https://susproc.jrc.ec.europa.eu/product-bureau/sites/default/files/2021-01/UM3_Indicator_3.1_v1.1_31pp.pdf
Veevõtt (üldine)	https://green-business.ec.europa.eu/document/download/98357f3d-f891-416e-81ea-a26f3ff3c61f_en?filename=PDF%20version%20C_2023_7207EN_annexe_acte_autonome_cp_part1_0.pdf
Veevõtt VKE-des	https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/a46da1ae-edee-47aa-b871-d13baa946379
Veestress – WRI Aqueduct (veeriski tööriist)	https://files.wri.org/d8/s3fs-public/2023-08/aqueduct-40-technical-note.pdf?VersionId=G_TxTR2LAnlgXGzy7xtDUP_5lmkXJY7d
Veestress - WEI+	https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/use-of-freshwater-resources-in-europe-1?activeAccordion=546a7c35-9188-4d23-94ee-005d97c26f2b

B7 – Ressursside kasutus, ringmajandus ja jäätmekäitlus

Juhised ringmajanduse põhimõtete rakendamise kohta

159. Kui ettevõtte avalikustab teavet oma toodete, materjalide kasutamise ja jäätmekäitluse kohta, võib ta lisada teavet **ringmajanduse** põhimõtete kohta. Ringmajanduse põhimõtted on kirjeldatud alljärgnevas loikes. Olulisemad põhimõtted, mille on välja toonud Ellen Macarthur Fond, on allpool **esile toodud**, samas kui Euroopa Komisjoni käsitletud põhimõtted on *kursiivis*.

Eemalda jäätmed ja reostus – seda saab teha protsesside täiustamise kaudu ja ka disainis, arvestades *kasutatavust, taaskasutatavust, parandatavust, lahtivõetavust ja ümbertöötlemist*.

Ringlusse võtta tooted ja materjalid (kõrgeima väärtusega) – toodete *ringlussevõtt* ja **taaskasutus** on võtmetähtsusega, kuid seda saab tugevdada, kui disainifaasis pööratakse erilist tähelepanu ringlusele, käsitledes näiteks kasutatavust, taaskasutatavust, parandatavust, ümbertöötlemist ja lahtivõetavust. Arvesse võib võtta ka biomaterjalide kaasamist ja nende ringlust bioloogilise tsükli kaudu, näiteks kasutades biolagunevaid põllukultuuride katteid plastide asemel põllumajanduses.

Taasta loodus – alati, kui see on võimalik, peaksid inimtegevused püüdlema looduse taastamise poole ning parandama või taastama olulisi ökoloogilisi funktsioone (nt äravool, elupaikade pakkumine, soojusregulatsioon jne), mis võivad olla varasemate inimtegevuste tõttu kaduma läinud.

Juhised jäätmetekke kogumahu ning ringlusse võetud või taaskasutusse suunatud jäätmete kohta

160. Punktis 38 toodud nõuded võivad jätta täitmata ettevõtted, kes tekitavad ainult olmejäätmeid. Sellisel juhul märgib ettevõtte selle lihtsalt ära.

161. **Ohtlike jäätmete** kohta punktis 38(a) sätestatud nõuete kohaselt aru andes täidab ettevõtte kestliku rahastamise avalikustamise määruse (SFDR)¹⁰ lisas 1, tabelis 1 toodud näitaja 9 nõuded, mis puudutavad **radioaktiivseid jäätmeid**. See SFDR indikaator (radioaktiivsete ja **ohtlike jäätmete** suhe tonnides) arvutatakse, kasutades ettevõtte esitatud nimetaja ja lugeja väärtusi vastavalt punktile 38(a).

162. Väikeettevõtted (VKE-d) peavad avalikustama ohtlikud ja radioaktiivsed jäätmed, kui nende tegevus hõlmab selliste jäätmete tekitamist. Nõude kohaldatavus sõltub ohtlike või radioaktiivsete ainete olemasolust äriprotsessides.

163. Ettevõtetel soovitatakse klassifitseerida oma ohtlikud jäätmed vastavalt [Euroopa jäätmekataloogile \(EWC\)](#), mis liigitab jäätmeid tüübi järgi. Kõik jäätmed, millel on märges tärniga (*), liigitatakse ohtlikeks, tavaliselt viitega „sisaldab ohtlikke aineid.“
Näiteks:

(a) Meditsiinisektor: saastunud teravad esemed, nagu nõelad ja süstlad, mida kasutatakse meditsiinilises keskkonnas („jäätmed, mille kogumine ja kõrvaldamine nõuavad erilisi meetmeid, et vältida nakkust“, EWC kood 18 01 03), tsütotoksilised ja tsütostaatilised ravimid (EWC kood 18 01 08*), kasutatud radioteraapia ravimid ning teatavad diagnostikaseadmed, mis sisaldavad radioaktiivseid materjale.

b) Tootmisektor: ohtlikena klassifitseeritud kasutatud määrdeained ja õlid (EWC kood 13 02 05*).

c) Ehitussektor: asbesti sisaldavad materjalid (EWC kood 17 09 03*), ohtlikke aineid sisaldav pinnas ja kivid (EWC kood 17 05 03*).

d) Akud ja patareid: pliiakud (16 06 01*), nikkelkaadmium akud (16 06 02*), elavhõbedat sisaldavad patareid (16 06 03*).

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. november 2019. aasta määrus (EL) 2019/2088, mis käsitleb kestlikkusega seotud avalikustamist finantsteenuste sektoris (**kestliku rahastamise avalikustamise määrus**) (ELT L 317, 9.12.2019, lk 1).

164. Sellegipoolest loetakse jäätmed ohtlikeks, kui neil on üks või mitu jäätmete raamdirektiivi II lisas loetletud ohtlikku omadust. Lihtsama viitamise eesmärgil on need allpool esitatud koos vastavate piktogrammidega, mis aitavad tuvastada ohtlikke omadusi, nagu tuleohtlikkus, toksilisus ja söövitavus ning mis võivad viia jäätmete klassifitseerimiseni ohtlikeks.

165. **Radioaktiivsetel jäätmetel** on või võib olla ohtlikke omadusi, mis muudavad need ohtlikuks, nimelt kantserogeensus, mutageensus või reproduktiivtoksilisus. Sellegipoolest on radioaktiivsed ained Euroopa Liidus¹¹ reguleeritud eraldi õigusaktidega. Ettevõtted, kes kasutavad radioaktiivseid materjale ja kelle tegevuse tulemusel võib tekkida EL-i õigusaktidega reguleeritud radioaktiivseid jäätmeid, on sellest teadlikud. Radioaktiivsed jäätmed tuleks tuvastada radionukliidide esinemise põhjal, kui nende tase ületab regulatiivseid piirmäärasid.

166. **Radioaktiivseid jäätmeid** võib esineda mitmesugustes olukordades, näiteks meditsiiniseadmetes, teadus- ja tööstusseadmetes, suitsuandurites või setetes.

167. Ohtlike omaduste klasside piktogrammid:

Ohu piktogramm	Piktogrammi selgitus, sümbol ja klass	Mida see tähendab?
	"Rõhu all olev gaas" <i>Sümbol: gaasipaloon</i> Füüsikaline oht	- Sisaldab surve all olevat gaasi; kuumutamisel võib plahvatada. - Sisaldab jahutatud gaasi; võib põhjustada krüogeenseid põletusi või vigastusi.
	"Plahvatusohtlik" <i>Sümbol: plahvatav pomm</i> Füüsikaline oht	- Ebastabiilne lõhkeaine - Lõhkeaine; massilise plahvatuse oht - Lõhkeaine; tõsine killuoht - Lõhkeaine; tule-, plahvatus- või killuoht - Võib tulekahjus massiliselt plahvatada
	"Oksüdeeriv" <i>Sümbol: leek ringi kohal</i> Füüsikaline oht	- Võib põhjustada või intensiivistada tulekahju; oksüdeerija. - Võib põhjustada tulekahju või plahvatuse; tugev oksüdeerija.

¹¹ EL-i radioaktiivsete jäätmete ja kasutatud tuumkütuse käitlemise direktiiv (2011/70/Euratom). Lisainformatsiooni leiate EL-i lehelt, mis käsitleb radioaktiivseid jäätmeid ja kasutatud tuumkütust.

	"Süttiv" <i>Sümbol: leek</i> Füüsikaline oht	• Äärmiselt süttiv gaas • Süttiv gaas • Äärmiselt süttiv aerosool • Süttiv aerosool • Väga süttiv vedelik ja aur • Süttiv vedelik ja aur • Süttiv tahke aine
	"Söövitav" <i>Sümbol: korrosioon</i> Füüsikaline oht / Terviseoht	• Võib olla söövitav metallidele • Põhjustab raskeid nahapõletusi ja silmakahjustusi
	Terviseoht/oht osoonikihile <i>Sümbol: Hüüumärk</i> Terviseoht	• Võib põhjustada hingamisteede ärritust • Võib põhjustada unisust või peapööritust • Võib põhjustada allergilist nahareaktsiooni • Põhjustab tugevat silmade ärritust • Põhjustab nahaärritust • Allaneelamisel kahjulik • Nahale sattumisel kahjulik • Sissehingamisel kahjulik • Kahjustab rahvatervist ja keskkonda, hävitades kõrgatmosfääri osoonikihti
	Äge toksilisus <i>Sümbol: Kolju ja ristatud sääreluud</i> Terviseoht	• Allaneelamisel surmav • Nahale sattumisel surmav • Sissehingamisel surmav • Allaneelamisel mürgine • Nahale sattumisel mürgine • Sissehingamisel mürgine

	Tõsine terviseoht <i>Sümbol: Terviseoht</i> Terviseoht	• Allaneelamisel või hingamisteedesse sattumisel võib olla surmav • Kahjustab organeid • Võib kahjustada organeid • Võib kahjustada viljakust või loodet • Arvatavasti kahjustab viljakust või loodet • Võib põhjustada vähktõbe • Arvatavasti põhjustab vähktõbe • Võib põhjustada geneetilisi defekte • Arvatavasti põhjustab geneetilisi defekte • Sissehingamisel võib põhjustada allergia- või astmasümptomeid või hingamisraskusi
	Ohtlik keskkonnale <i>Sümbol: Keskkond</i> Keskkonnoaht	• Väga mürgine veeorganismidele, pikaajaline toime • Mürgine veeorganismidele, pikaajaline toime

Piktogrammid, mis viitavad ohtlikele omadustele, V lisa, vastavalt klassifitseerimise, märgistamise ja pakendamise (CLP) määrusele ((EÜ) nr 1272/2008).

168. äätmete kõrvaldamise vältimine tähendab, et jäätmeid ei suunata ladestamisele ega põletamisele, vaid proovitakse neid taaskasutada, ringlusse võtta või muul viisil ümber töödelda. Kui esitatakse teavet jäätmetekke või jäätmete kõrvaldamise vältimise kohta, peaks ettevõtte eelistatavalt esitama selle teabe kaaluühikutes (nt kg või tonnid). JKui aga ettevõtte peab kaaluühikuid ebasobivateks, võib alternatiivselt esitada nimetatud näitajad mahuühikutes (nt m³).

169. Kui avaldatakse teavet ringlussevõtuks või taaskasutuseks suunatud jäätmete koguse kohta, peaks ettevõtte arvestama jäätmeid, mis on sorteeritud ja saadetud ringlussevõttu või taaskasutuse operaatoritele (nt jäätmete kogus, mis pannakse ringlussevõtu mahutisse, või jäätmete sorteerimine teatud materjalikategooriatesse ja nende toimetamine jäätmekäitlusrajatistesse), mitte jäätmeid, mis tegelikult ringlusse võetakse või taaskasutatakse.

170. Jäätmete kohta teabe avaldamisel võib ettevõtte kasutada järgmisi tabeleid.

	Tekkinud jäätmed (nt tonnides)
	Kokku tekkinud jäätmed, millest:

		<i>Jäätmed, mis suunati ringlussevõttu või taaskasutusse</i>	<i>Jäätmed, mis kõrvaldati</i>
Mitteohtlikud jäätmed			
Jäätmeliik 1			
Jäätmeliik 1			
...			
Ohtlikud jäätmed			
Jäätmeliik 1			
...			

171. Väikeettevõtete poolt tekkida võivad **ohtlikud jäätmed** hõlmavad näiteks patareisid, kasutatud õlisid, pestitsiide, elavhõbedat sisaldavat varustust ja luminofoorlampe.

172. Ettevõtte võib esitada täiendavaid jaotusi, täpsustades lisaks mitteohtlike ja **ohtlike jäätmete** liike. Selle juures võib arvestada Euroopa jäätmekataloogis toodud jäätmekirjelduste loetelu.

Juhised aastase materjalivoo kohta, mis on seotud kasutatud oluliste materjalidega

173. Aastane materjalivoo näitaja on kooskõlas EMAS-i nõuetega materjalitarbimise tõhususe kohta ning illustreerib ettevõtte sõltuvust teatud materjalidest oma tegevuses (nt puit ja teras ehitussektoris). Ettevõttel on kohustus esitada teave kasutatud materjalide kohta, sealhulgas nii tarnijatelt hangitud kui ka ettevõtte enda tootmisest pärinevad materjalid. Aastase materjalivoo arvutamiseks teeb ettevõtte esmalt kindlaks spetsiifilised võtmematerjalid, millest tema tegevus sõltub ja mille puhul tuleb hinnata materjalide kasutamise tõhusust (nt puidu tõhus kasutamine). Kui kasutatakse erinevaid materjale, esitab ettevõtte eraldi iga võtmematerjali aastase materjalivoo (st iga kasutatud materjali kogukaalu, nt ostetud puidu tonnid), vajaduse korral jaotatuna kasutusvaldkondade kaupa ([EMAS, 2023](#)). Kasutatud materjalide voogude kogukaal saadakse kõigi kasutatud materjalide, sealhulgas toormaterjalide, abimaterjalide, sisendmaterjalide, pooltoodete ja teiste (välja arvatud energiaallikad ja vesi) kogukaalude summana. See näitaja

tuleks eelistatavalt esitada kaaluühikutes (nt kilogrammid või tonnid), mahuühikutes (nt kuupmeetrid) või muudes sektoris tavapäraselt kasutatavates mõõtühikutes.

Juhised tootmis-, ehitus- ja/või pakendamisprotsesside tuvastamiseks

174. Tootmis-, ehitus- ja/või pakendamisprotsesside tuvastamiseks võib ettevõtte viidata tegevustele, mis kuuluvad määruse (EÜ) nr 1893/2006¹² lisa I jaotise C – Tootmine, jaotise F – Ehitus ning klassi N82.92 „Pakendamise tegevused“ alla.

Põhimooduli juhend – sotsiaalsed mõõdikud

B8 – Tööjõud – üldised omadused

175. Täistööaja ekvivalent (FTE) on ettevõttes olevate täistöökohtade arv. Seda saab arvutada, jagades **töötaja** planeeritud töötunnid (nädalas tegelikult töötatud tundide koguarv) tööandja täistööajaga töönädala tundide arvuga (täistööajaga töötajate poolt nädala jooksul töötatud tundide koguarv). Näiteks töötaja, kes töötab 25 tundi nädalas ettevõttes, kus täistööajaga töönädal on 40 tundi, moodustab 0,625 FTE-d (st 25/40 tundi).

176. Töötajate arv (headcount) on ettevõtte poolt kindlal ajahetkel hõivatud töötajate koguarv.

Juhised töötajate lepingutüüpide kohta teabe esitamiseks

177. Järgmine tabel näitab, kuidas **töötajate** andmeid saab esitada vastavalt töölepingute tüübile.

Lepingu tüüp	Töötajate arv (täisarv või täistööaja ekvivalendid)
Tähtajaline leping	
Tähtajatu leping	
Töötajaid kokku	

178. Järgmine tabel näitab, kuidas **töötajate** andmeid saab esitada soo järgi.

Sugu	Töötajate arv (täisarv või täistööaja ekvivalendid)
Mees	
Naine	
Muu	

¹² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32006R1893#d1e32-7-1>

Pole märgitud	
Töötajaid kokku	

179. Mõnes Euroopa Liidu liikmesriigis on inimestel võimalik end seaduslikult registreerida kolmanda soona, mis on sageli neutraalne ja see tuleb ülaltoodud tabelis liigitada kategooriasse „muu“. Kui ettevõtte avalikustab töötajate andmed piirkonnas, kus see pole võimalik, võib ta seda selgitada ja märkida, et kategooria „muu“ ei ole kohaldatav. Kategooria „pole märgitud“ kehtib töötajate kohta, kes ei avalda oma soolist identiteeti.

180. Järgmine tabel näitab, kuidas **töötajate** andmeid saab esitada riikide kaupa.

Riik (töölepingu sõlmimise riik)	Töötajate arv (täisarv või täistööaja ekvivalendid)
Riik A	
Riik B	
Riik C	
Riik D	
Töötajaid kokku	

181. Töölepingute määratlused ja tüübid võivad olenevalt riigist erineda. Kui ettevõttel on **töötajaid**, kes töötavad rohkem kui ühes riigis, saab ettevõtte kasutada riikide tasandil andmete arvutamiseks töötajate asukohariikides kehtivaid riiklike seadusi. Seejärel tuleb need riigipõhised andmed summeerida, jättes arvestamata riiklike seadusandlike määratluste erinevused, et arvutada koguarvud.

182. **Töötajate** voolavus viitab töötajatele, kes lahkuvad ettevõttest vabatahtlikult või vallandamise, pensionile jäämise või surma tõttu tööülesannete täitmisel.

183. Voolavuse määra arvutamiseks tuleks kasutada allolevat valemit.

$$\frac{\text{Aruandeaastal lahkunud töötajate arv}}{\text{Aruandeaasta keskmine töötajate arv}} \times 100$$

B9 – Tööjõud – tervis ja ohutus

Juhised tööga seotud registreeritavate õnnetuste määra arvutamiseks

184. Eeldusel, et üks täistööajaga töötaja töötab aastas 2000 tundi, näitab määr tööga seotud õnnetuste arvu 100 täistööajaga töötaja kohta aastase perioodi jooksul. Kui ettevõtte ei saa otseselt arvutada töötatud tundide arvu, võib see teha hinnangu tavalise või standardse töötaja alusel.

185. Töötajate tööga seotud registreeritavate õnnetuste määra arvutamiseks tuleks kasutada allolevat valemit.

$$\frac{\text{Tööga seotud õnnetuste arv aruandeaastal}}{\text{Kokku töötatud tundide arv kõigi töötajate poolt aastat}} \times 200\,000$$

Näide

186. Ettevõtte A teatas aruandeaastal kolmest tööga seotud õnnetusest. Ettevõttel A on 40 **töötajat** ning nende aastane töötundide koguarv on 80 000 tundi (40 × 2 000).

Tööga seotud registreeritavate õnnetuste määr on $3 / 80\,000 \times 200\,000 = 7,5$.

Juhised tööga seotud vigastustest ja terviseprobleemidest tingitud surmajuhtumite käsitlemiseks

187. Tööga seotud vigastused ja terviseprobleemid on tingitud kokkupuutest töökohal esinevate ohtudega.

188. Kaugtöö puhul loetakse vigastused ja terviseprobleemid tööga seotud juhtumiteks, kui vigastus või terviseprobleem on otseselt seotud tööülesannete täitmisega, mitte koduse keskkonnaga üldiselt.

189. Kui tööga seotud vigastused ja terviseprobleemid tekivad tööga seotud reiside ajal, loetakse need tööga seotud juhtumiteks juhul, kui **töötaja** tegeles õnnetuse või terviseprobleemi ajal tööandja huvides tööülesannete täitmisega. Õnnetused, mis juhtuvad tavapärase kodu ja töökoha vahel liikumise ajal ning ei kuulu tööandja vastutusalasse, alluvad vastavale riiklikule seadusandlusele, mis reguleerib nende liigitust tööga seotud või mitte-tööga seotud juhtumiteks.

190. Vaimse tervise häiret loetakse tööga seotuks juhul, kui asjaomane töötaja on sellest vabatahtlikult teatanud ning kui litsentseeritud tervishoiutöötaja on väljastanud hinnangu, mis kinnitab, et häire on tõepoolest tööga seotud ja sellest on samuti teatatud. Terviseprobleeme, mis on põhjustatud suitsetamisest, narkootikumide ja alkoholi kuritarvitamisest, vähesest kehalisest aktiivsusest, ebatervislikust toitumisest ning tööga mitteseotud psühhosotsiaalsetest teguritest, ei loeta tööga seotuks.

191. Ettevõtte võib eraldi välja tuua tööga seotud vigastuste ja terviseprobleemide tagajärjel toimunud surmajuhtumid.

B10 – Tööjõud – tasu, kollektiivlepingud ja koolitus

Juhised tasustamise kohta: miinimumpalk

192. „**Miinimumpalk**“ viitab töö eest makstavale minimaalsele tasule tunni või muu ajavahemiku kohta. Olenevalt riigist võib miinimumpalka kehtestada otseselt seadusega või kollektiivlepingute kaudu. Ettevõtte viitab vastavale miinimumpalgale selles riigis, mille kohta ta aru annab.

193. Madalaima **palgak**ategooria puhul, välja arvatud praktikandid ja õpipoised, on miinimumpalk aluseks algtaseme palga arvutamisel. Algtaseme palk hõlmab miinimumpalgaga võrdset tasu ning kõiki täiendavaid fikseeritud makseid, mis on selle kategooria töötajatele garanteeritud.

Juhised tasustamise kohta: naiste ja meeste töötasude vahe protsentides

194. Naiste ja meeste töötasude vahe protsentides on seotud soolise võrdõiguslikkuse põhimõttega, mis sätestab võrdse **tasu** võrdse töö eest. Palgalõhe defineeritakse kui naiste ja meeste töötasude keskmiste tasemete erinevus, väljendatuna protsentides meeste keskmisest töötasust.

195. Selle näitaja arvutamiseks tuleb kaasata kõiki **töötajaid**. Lisaks tuleb arvutada eraldi naiste ja meeste töö**tasude** keskmised. Valem on toodud allpool:

$$\frac{(\text{Meestöötajate keskmine brutotunnitasu} - \text{naistöötajate keskmine brutotunnitasu})}{\text{Meestöötajate keskmine brutotunnitasu}} \times 100$$

196. Olenevalt ettevõtte tasustamispoliitikast hõlmab brutotasu kõiki järgmisi elemente:

- (a) põhipalk, mis on garanteeritud, lühiajaline ja muutumatu rahaline kompensatsioon;
- (b) rahalised hüvitised, mis koosnevad põhipalgast ning rahalistest lisadest, preemiast, komisjonitasudest, kasumi jagamisest ja muudest muutuvatest rahalistest maksetest;
- (c) mitterahalised hüved, näiteks autod, eraõiguslik tervisekindlustus, elukindlustus ja heaoluprogrammid;
- (d) otsene tasu, mis on rahaliste hüvitiste, mitterahaliste hüvede ja kõigi aastapõhiste pikaajaliste stiimulite koguväärtuse summa.

197. Brutotasu on kõigi ülalnimetatud asjakohaste elementide kogusumma.

198. Keskmine brutotunnitasu arvutatakse, jagades nädala/aasta brutotasu töötatud tundide keskmise arvuga nädala/aasta jooksul.

Näide

199. Ettevõttel A on kokku X mees- ja Y naist**öötajat**. Meestöötajate brutotunnitasu on 15 € ja naistöötajatel 13 €.

200. **Meestöötajate** keskmine brutotunnitasu arvutatakse, jagades nende kõigi brutotunnitasude kogusumma meestöötajate koguarvuga. **Naistöötajate** keskmine brutotunnitasu arvutatakse samal viisil, jagades nende brutotunnitasude kogusumma naistöötajate koguarvuga.

201. Mees- ja naist**öötajate palgalõhe** protsendi arvutamiseks kasutatakse järgmist valemit:

$$\frac{15-13}{15} \times 100 = 13,3 \%$$

Juhised kollektiivlepingute katvuse kohta

202. **Kollektiivlepingute** alla kuuluvad **töötajad** on need isikud, kelle suhtes ettevõtte on kohustatud lepingut rakendama. Kui töötaja on hõlmatud mitme kollektiivlepinguga, tuleb teda arvestada ainult üks kord. Kui ükski töötaja ei kuulu kollektiivlepingu alla, on protsent null.

203. **Kollektiivlepingute** alla kuuluvate **töötajate** protsendi arvutamiseks kasutatakse järgmist valemit.

$$\frac{\text{Kollektiivlepingute alla kuuluvate töötajate arv}}{\text{Töötajate koguarv}} \times 100$$

204. Teavet, mida see avalikustamisnõue eeldab, võib esitada **kollektiivlepingute** katvuse määradena järgmistes vahemikes: 0–19%, 20–39%, 40–59%, 60–79% või 80–100%.

205. See nõue ei ole mõeldud **töötajate** protsendi arvutamiseks, keda esindab töönoukogu või kes kuuluvad ametiühingusse, sest need määrad võivad erineda. **Kollektiivlepingute** katvuse protsent võib olla kõrgem kui ametiühingu liikmete protsent, kuna kollektiivlepingud võivad hõlmata nii ametiühingu liikmeid kui ka mitteliikmeid.

Põhimooduli juhend – juhtimise mõõdikud

B11 – Korruptsiooni ja altkäemaksuga seotud süüdimõistmised ja trahvid

206. **Korruptsioon** ja **alkkäemaks** kuuluvad ärialase käitumise kestlikkusprobleemide alla.

207. Vastavalt punktile 43 on ettevõtte kohustatud avalikustama korruptsiooni- ja altkäemaksuvastaste seaduste rikkumise tõttu määratud süüdimõistvate otsuste koguarvu ning määratud trahvide kogusumma.

Juhised süüdimõistmistele kohta

208. Süüdimõistmised korruptsiooni- ja altkäemaksuvastaste seaduste rikkumise eest viitavad kriminaalkohtu otsusele, millega mõistetakse süüdi isik või ettevõtte korruptsiooni või altkäemaksuga seotud kuriteos. Näiteks hõlmavad need kohtulahendeid, mis kantakse süüdimõistva Euroopa Liidu liikmesriigi karistusregistrisse.

Juhised trahvide kohta

209. Korruptsiooni- ja altkäemaksuvastaste seaduste rikkumise eest määratud trahvid viitavad kohustuslikele rahalistele karistustele, mis on määratud korruptsiooni ja altkäemaksu puudutavate seaduste rikkumise eest ning mille on kehtestanud kohus, komisjon või muu valitsusasutus. Need trahvid makstakse avalikku riigikassasse.

Laiendatud moodul: juhend

210. Alljärgnev juhis on osa ökosüsteemist, mis hõlmab ka EFRAG-i (Euroopa Finantsaruandluse Nõuanderühm) täiendavate juhiste, digitaaltööriistade ja rakendamise toetuse (nt haridustegevused, sidusrühmade kaasamine jne) väljatöötamist, et hõlbustada juhistes esitatud tehniliste elementide rakendamist.

211. Need juhised on loodud toetama mõõdikute koostamist laiendatud mooduli raames.

Laiendatud mooduli juhend – üldine teave

C1 – Strateegia: ärimudel ja kestlikkusega seotud algatused

212. Kui punktis 47(c) kirjeldatakse peamisi **tarbija**- ja tarnijasuheid, avalikustab ettevõtte tarnijate hinnangulise arvu, nende tegevussektorid ja geograafilise paiknemise (st riigid).

C2 – Praktikate, poliitikate ja tulevaste algatuste kirjeldus üleminekul kestlikuma majanduse suunas

213. Ettevõtted võivad C2 andmepunktide aruandluseks kasutada järgmist näidismalli.

	Kui vastasite jaatavalt punktis B2 toodud olemasolevatele tavadele, poliitikatele või tulevastele algatustele, kirjeldage neid lühidalt koos vastavate tegevustega. (Kui tava, poliitika või tulevane algatus hõlmab tarnijaid või kliente, tuleks see ära märkida.)	Kui vastasite jaatavalt punktis B2 toodud tulevastele algatustele või eesmärkidele, palun täpsustage neid.	Samuti võite märkida kõrgeima juhtimistasandi, kes vastutab nende elluviimise eest [kui see on olemas].
Kliima-muutused			
Saastatus			
Vee ja mere ressursid			
Elurikkus ja ökosüsteemid			
Ringmajandus			
Oma tööjõud			

Töötajad väärtusahelas			
Mõjutatud kogukonnad			
Tarbijad ja lõppkasutajad			
Äriline käitumine			

Laiendatud mooduli juhend – keskkonna mõõdikud

Kasvuhoonegaaside (KHG) heitkoguste aruandluse juhised B3 jaoks (põhimoodul)

214. Mõjuala 3 (Scope 3) avalikustamise asjakohasuse hindamisel vastavalt lõikele 50 võib ettevõtte analüüsida oma kogu mõjuala 3 KHG heitkoguseid, tuginedes KHG protokollis määratletud viieteistkümnele mõjuala 3 kategooriale, Selleks võib kasutada sobivaid hinnanguid ja esitada teabe viitena sellele analüüsile. See võimaldab tuvastada ja avalikustada olulisemad mõjuala 3 kategooriad, lähtudes nende hinnanguliste KHG-heitkoguste mahust ning muudest KHG protokollis ettevõtete väärtusahela (mõjuala 3) arvestuse ja aruandluse standardis (versioon 2011, lk 61 ja 65–68) või EN ISO 14064-1:2018 lisas H.3.2 toodud kriteeriumitest, näiteks rahalised kulutused, mõju ulatus, üleminekuga seotud riskid ja võimalused või sidusrühmade seisukohad.

215. Väikesed ja keskmise suurusega ettevõtted (VKE-d), mis tegutsevad tootmis-, põllumajandus- ja toiduainetööstuses, kinnisvaraarenduses või pakendamisvaldkonnas, omavad tõenäoliselt olulisi mõjuala 3 kategooriaid ([CDP, 2024](#)). Need kategooriad võivad olla nende sektori jaoks olulised ning tuleks aruandluses kajastada.

C3 – Kasvuhoonegaaside (KHG) vähendamine ja kliimaüleminek

216. Heitkoguste vähendamine võib ettevõttele olla nii väljakutse kui ka võimalus, sest see nõuab sageli strateegiliste ja operatiivsete tegevuste ümberkorraldamist. Heitkoguste vähendamise eesmärk võib eeldada strateegiliste ja rahaliste prioriteetide ümbervaatamist. Dekarboniseerimine võib nõuda olulisi esialgseid investeeringuid, näiteks sõidukipargi elektrifitseerimisse, uute energiatõhusust suurendavate tehnoloogiate kasutuselevõtmisse või tooteliinide arendamisse, mis sõltuvad vähem süsinikumahukatest materjalidest. Samas võib madala süsinikusisaldusega lahenduste kasutuselevõtt KHG heitkoguste vähendamiseks märkimisväärselt vähendada energia- ja materjalikulusid. Ettevõtted, kes alustavad oma dekarboniseerimise teekonda, seisavad sageli silmitsi oluliste kohandustega oma ärimudelites või igapäevases tegevuses. Näiteks võib logistika- ja tarneettevõtte vajada oma sõidukipargi haldamise ümberkujundamist, et vähendada võimalikke teenusekatkestusi, mis tulenevad sõidukite regulaarse laadimise vajadusest. Tarbekaupade tootmisettevõtte, kes plaanib asendada oma toote ühe komponendi kestliku ja madala süsinikuheitmega alternatiivi vastu, võib vajada ressursse ja aega tootearenduseks ning uute tarnijate leidmiseks. Need jõupingutused võivad omakorda viia kulude vähendamiseni, uutele turgudele sisenemiseni, uute töökohtade loomiseni ja lisarahastuse kaasamiseni, muutes KHG heitkoguste vähendamise mitte ainult väljakutseks, vaid ka strateegiliseks ärivõimaluseks. Selles

kontekstis on KHG vähendamise **eesmärgid** olulised vahendid kestliku ülemineku vajadusele vastamiseks, kuna need võimaldavad ettevõtetel muudatusi juhtida süstemaatiliselt, kontrollitult ja organiseeritult.

217. KHG heitkoguste vähendamise eesmärk tähendab ettevõtte kohustust vähendada oma kasvuhoonegaaside heitkoguseid tulevikus, võrreldes valitud baasaastal mõõdetud tasemega. Heitkoguste vähendamist võivad soodustada sellised **meetmed** nagu elektrifitseerimine, taastuenergia kasutamine või kestlike toodete arendamine. Avalikustamismõue C3 kohustab ettevõtet avalikustama KHG heitkoguste vähendamise **eesmärgid** oma 1. ja 2. mõjuala heitkoguste kohta.

218. Süsiniku eemaldamisi ja vältimatuid heitkoguseid ei tohiks käsitleda ettevõtte brutokasvuhoonegaaside (KHG) heitkoguste vähendamisena. See tuleneb olulisest erinevusest brutokasvuhoonegaaside heitkoguste arvestamise (inventuuriarvestus) ning süsiniku eemaldamiste ja vältimatute heitkoguste arvestamise (projektipõhine või sekkumispõhine arvestus) vahel. Ettevõtte brutokasvuhoonegaaside heitkoguste arvestus on mõeldud tegelike keskkonda paisatud heitkoguste jälgimiseks, pakkudes järjepidevat ja võrreldavat alust KHG vähendamise **eesmärkide** seadmiseks. Samas on vältimatud heitkogused ja süsiniku eemaldamised seotud konkreetsete projektitegevustega, mistõttu nende arvestus toimub eraldi brutokasvuhoonegaaside arvestusest.

219. Selle lähenemisviisi järgimiseks eristab ettevõtte selgelt oma kasvuhoonegaaside (KHG) brutokoguseid ja teisi mõjusid, mis kasvuhoonegaaside brutoarvestusse ei kuulu, näiteks KHG eemaldamised ja välditud heitkogused.

Eemaldamised tähistavad kasvuhoonegaaside atmosfäärist eemaldamist eesmärgipärase inimtegevuse tulemusel. Selleks võivad olla näiteks taimede kasv (atmosfääri CO₂ sidumine fotosünteesi kaudu) või CO₂ otsene püüdmise õhust, mis tavaliselt hõlmab CO₂ edasist säilitamist.

Välditud heitkogused viitavad heitkogustele, mis oleksid tavapäraselt tekkinud, kuid ettevõtte tegevuse tulemusena jäid toimumata. Näiteks võivad need hõlmata uute toodete ja tehnoloogiate kasutuselevõttu, mis vähendavad nõudlust süsinikumahukate alternatiivide järele, nagu hoonete isolatsioonilahendused, mis vähendavad energiavajadust.

Lisateavet süsiniku eemaldamiste ja vältimatute heitkoguste kontseptsioonide kohta leiab **GHG Protocol Land Sector and Removals Guidance**¹³ ning **WBCSD**¹⁴ juhistest.

220. Baasaasta on varasem aasta, mida kasutatakse võrdlusena ettevõtte praeguste KHG heitkoguste mõõtmiseks. Ideaalis peaks baasaasta olema hiljutine ja esinduslik periood, mis peegeldab ettevõtte KHG heitkoguseid ning mille kohta on saadaval usaldusväärsed ja kontrollitavad andmed.

221. Sihtaasta on tuleviku aasta, milleks ettevõtte plaanib saavutada kindla absoluutse või protsentuaalse KHG heitkoguste vähendamise. Lühiajaliste eesmärkide puhul peaks see jääma baasaastast ühe kuni kolme aasta kaugusele. Samuti võib seada pikaajalisi eesmärke, näiteks 20- või 30-aastaseks perioodiks (nt aastad 2040 või 2050). Ettevõtteid julgustatakse määrama lühiajalise eesmärgina sihtväärtused vähemalt aastaks 2030 ja võimalusel ka pikaajalise eesmärgina aastaks 2050. Alates 2030. aastast on soovitatav iga viie aasta järel uuendada KHG heitkoguste vähendamise baasaastat ja sihtaastat.

¹³ GHG Protocol Land Sector and Removals Guidance <https://ghgprotocol.org/land-sector-and-removals-guidance>

¹⁴ World Business Council for Sustainable Development (2023), Guidance on Avoided Emissions. https://www.wbcsd.org/wp-content/uploads/2023/09/Climate-Avoided-Emissions-guidance_WBCSD.pdf

222. Eesmärkide seadmisel peaksid ettevõtted arvestama olemasolevat teaduslikku tõendusmaterjali KHG vähendamise kohta. **SBTi** ehk Teaduspõhiste Eesmärkide Algatus (Science Based Targets initiative) soovib sektoriülese eesmärgina vähendada KHG heitkoguseid 42% aastaks 2030 ja 90% aastaks 2050, võrreldes 2020. aasta tasemega. Stockholm Jätkusuutlikkuse Keskus (Stockholm Resilience Centre) pakub välja ka nn "süsinikuseaduse," mis seab konkreetseid sammud täieliku dekarboniseerimise saavutamiseks aastaks 2050. See lähenemine põhineb paindlikul mõtteviisil, mille kohaselt heitkoguseid vähendatakse iga kümnendi jooksul poole võrra ning **taastuenergia** kasutuselevõttu suurendatakse eksponentsiaalselt. Autorid väidavad, et see tegevuskava tagaks 75% tõenäosuse hoida Maa temperatuur alla 2 °C võrreldes tööstuseelse ajastuga – eesmärk, mille Pariisi kokkulepe¹⁵ on seadnud. Lisaks pakub **SBTi** lihtsustatud eesmärgiseadmise lahendust väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele¹⁶. Samuti on olemas sektoripõhised juhised, mida ettevõtted saavad kasutada KHG heitkoguste vähendamise **eesmärkide** seadmisel.

223. Otseste ja kaudsete heitkoguste kiireks vähendamiseks saab ettevõtte rakendada mitmeid lihtsaid ja tõhusaid **meetmeid**. Mõned neist on hõlpsasti teostatavad, kuid suudavad siiski oluliselt vähendada heitkoguseid ja aidata ettevõttel saavutada seatud **eesmärke**. Näiteks sõidukipargi elektrifitseerimine (fossiilkütustel töötavate sõidukite asendamisega elektriautodega), toob kaasa kohese heitkoguste vähenemise. See võib olla eriti tõhus meede ettevõtetele, mille tegevus tugineb suuresti transpordil. Samamoodi on lihtne ja tõhus samm vähendada töösõite ja -reise autodega, asendades need madala süsinikuheitega alternatiividega, nagu jalgrattad või ühistransport. Teine oluline ja hõlpsasti rakendatav samm on ettevõtte energiajuhtimise süsteemide ülevaatamine ning nende uuendamine energiatõhusate seadmetega. Regulaarne hooldus ja seadmete vahetamine energiatõhusamate lahenduste vastu aitavad märkimisväärselt vähendada energiatarbimist. Näiteks võivad asendamist vajavad seadmed hõlmata katlaid, telekommunikatsioonisüsteeme, soojuspumpasid ja kliimaseadmeid. Regulaarne hooldus tagab seadmete tõhusa toimimise, vähendab kulumist ja minimeerib jäätmeid. Lisaks saab süsteemide automatiseerimine ja taimerite kasutamine tööperioodide reguleerimiseks veelgi vähendada energiatarbimist ja sellega seotud heitkoguseid. Sellised meetmed pakuvad kasu nii keskkonnale kui ka võimalust optimeerida igapäevaseid äritegevusi.

224. Kliimamuutuste leevendamise üleminekukava on meetmete kogum, mis hõlmab nii praeguseid kui ka tulevaseid tegevusi ning mille eesmärk on viia ettevõtte ärimudel, strateegia ja tegevused kooskõlla globaalse põhieesmärgiga piirata ülemaailmset soojenemist 1,5 °C-ni. Selle aluseks on KHG vähendamise eesmärk, mis vastab sellele sihile. Üleminekukava tähtsus seisneb selles, et see võimaldab mõista, kuidas ettevõtte liigub madala süsinikuheitega majanduse poole, jälgides samal ajal tehtud edusamme. Üleminekukava on vastutuse ja läbipaistvuse mehhanism, mis suunab ettevõtteid välja töötama usaldusväärseid strateegiaid kliimamuutuste leevendamiseks oma tegevuste kaudu.

225. Usaldusväärse üleminekukava koostamist ettevõttele peaks toetama järgmised põhielemendid:

(a) selgete vastutusalade ja rollide määratlemine;

¹⁵ Rockström, J., Gaffney, O., Rogelj, J. et. al. 2017. A roadmap for rapid decarbonization. Science, Volume 355 Issue 6331. Saadaval aadressil: <https://www.stockholmresilience.org/research/research-news/2017-03-23-curbing-emissions-with-a-new-carbon-law.html>.

¹⁶ SBTi <https://sciencebasedtargets.org/small-and-medium-enterprise-sme-target-setting-process>. SBTi pakub VKEdele ressursse teaduspõhiste eesmärkide seadmiseks: <https://sciencebasedtargets.org/small-and-medium-enterprise-sme-target-setting-process>.

- (b) kava integreerimine ettevõtte üldisesse äristrateegiasse ja finantsplaanidesse;
- (c) teabe lisamine dekarboniseerimise meetmete ja teekondade kohta koos mõõdetavate näitajatega, mida saab jälgida kindlaksmääratud ajaperioodide jooksul;
- (d) võimalus regulaarselt üle vaadata ja ajakohastada kava pärast konsultatsioone sidusrühmadega, kui see on asjakohane; ning
- (e) kava rakendamine kogu ettevõtte tegevusele ja võimalusel ka **väärtusahela** kõige laiemas ulatuses, või põhjenduste esitamine, kui kava rakendamisel on piiranguid.

226. Ettevõtted, kes avalikustavad **eesmärke** vastavalt EMAS-määruse IV lisa punktile B (d), võivad VSME nõuete täitmiseks kasutada oma KHG vähendamise eesmärke, kui need on kehtestatud. Lisaks saab ettevõtte toetada seda avalikustamist EMAS-i keskkonnajuhtimissüsteemi rakendamise kaudu, sidudes selle standardiga EN ISO 14001:2015, nagu on sätestatud EMAS-määruse II lisa punktides A.6.2.1 ja B.5 (keskkonnanäesmärgid).

Juhised tootmis-, ehitus- ja/või pakendamisprotsesside tuvastamise kohta

227. Tootmis-, ehitus- ja/või pakendamisprotsesside tuvastamiseks võib ettevõtte viidata tegevustele, mis kuuluvad määruse (EÜ) nr 1893/2006 I lisa jaotise C – Töötlev tööstus, jaotise F – Ehitus ning klassi N82.92 „Pakendamistegevused“ alla.

C4 - Kliimarisikid

228. **Kliimaga seotud ohud** on kliimaga seotud füüsiliste riskide põhjustajad, mis tulenevad kliimamuutuste mõjust ettevõttele. Need saab jaotada kahte kategooriasse: **akuutsed ohud**, mis tekivad konkreetsetest sündmustest (nagu põuad, üleujutused, äärmuslikud sademed ja metsapõlengud), ja **kroonilised ohud** (nagu temperatuurimuutused, merepinna tõus ja pinnase erosioon), mis tulenevad kliima pikaajalistest muutustest (komisjoni delegeeritud määrus 2021/2139).

229. Kliimaga seotud üleminekusündmused võivad [TCFD klassifikatsiooni](#) järgi olla järgmised: poliitilised ja õiguslikud (nt rangemad nõuded saasteainete heitmete aruandlusele), tehnoloogiapõhised (nt üleminek madalama hetimega tehnoloogiatele ja sellega kaasnevad kulud), turupõhised (nt tooraine hindade tõus) ning mainepõhised (nt huvigruppide suurenenud mure).

230. Kliimaga seotud brutoriskid hõlmavad nii füüsilisi kui ka ülemineku brutoriske, mis võivad tuleneda ettevõtte varade ja äritegevuse kokkupuutest kliimaga seotud ohtudega.

Laiendatud mooduli juhend – sotsiaalsed mõõdikud

C5 – Täiendavad (üldised) tööjõu tunnused

231. Soolise tasakaalu määramiseks jagatakse juhtimistasandi naistöötajate arv juhtimistasandi meestöötajate arvuga. Selle tulemusel saadakse ettevõtte naiste ja meeste suhe.

$$\text{Sooline tasakaal} = \frac{\text{Juhtimistasandi naistöötajate arv}}{\text{Juhtimistasandi meestöötajate arv}}$$

232. Juhtimistasandit määratletakse tavaliselt kui tasandit, mis asub juhatuse all, välja arvatud juhul, kui ettevõttel on selleks spetsiaalne määratlus.

233. Näiteks, kui juhtimistasandil **töötajad** 28 naist ja 84 meest, on sooline tasakaal 1:3. See tähendab, et iga juhtimistasandil töötava naise kohta on kolm meest.

234. Tegurid, mida ettevõtte peaks arvestama otsustades, kas avaldada punktis 60 nimetatud füüsilisest isikust ettevõtjate ja ajutiste töötajate arv, on järgmised:

- (1) töötajate ning füüsilisest isikust ettevõtjate ja ajutiste **töötajate** suhtarv, eriti juhul, kui ettevõtte toetub neile märkimisväärselt ja/või üha enam, või
- (2) kui füüsilisest isikust ettevõtjatele või ajutistele töötajatele kaasnevate negatiivsete sotsiaalsete **mõjude** risk on suurem kui ettevõtte enda töötajatele.

235. Allolev tabel näitab, kuidas esitada teavet ettevõtte heaks töötavate, kuid personali mitteomavate füüsilisest isikust ettevõtjate kohta ning ajutiste töötajate kohta, keda vahendavad peamiselt tööjõuteenustega tegelevad ettevõtted.

Töötajate tüübid	Füüsilisest isikust ettevõtjate ja ajutiste töötajate arv, kes on seotud tööga
Kokku füüsilisest isikust ettevõtjad, kellel ei ole oma personali ja kes töötavad ainult konkreetse ettevõtte heaks	
Kokku ajutised töötajad, keda vahendavad peamiselt tööjõuteenuseid osutavad ettevõtted	

236. Ettevõtted võivad viidata NACE koodile N78 ajutiste töötajate osas, keda vahendavad peamiselt tööjõuteenustega tegelevad ettevõtted kategoorias „tööjõuga seotud tegevused“.

C6 – Täiendav teave oma tööjõu kohta – inimõiguste poliitika ja protsessid

237. Ettevõtted, kellel on kasutusel inimõiguste hoolsuskohustuse protsess, võivad vastata jaatavalt (JAH) ning täpsustada poliitikate ja/või protsesside sisu rippmenüü abil.

C7 – Tõsised negatiivsed inimõiguste rikkumised

238. „Kinnitatud juhtum“ viitab õiguslikule menetlusele või kaebusele, mis on registreeritud ettevõtte või pädevate asutuste juures ametliku protsessi kaudu, või rikkumise juhtumile, mille

ettevõtte on tuvastanud kehtestatud menetluste kaudu. Sellised menetlused rikkumiste tuvastamiseks võivad hõlmata juhtimissüsteemide auditeid, ametlikke seireprogramme või kaebuste lahendamise mehhanisme.

Laiendatud mooduli juhend - juhtimise mõõdikud

C8 – Tulud teatud sektoritest ja välistamine ELi võrdlusalustest

239. Fossiilkütused, nagu on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1999 artikli 2 lõikes 62, on taastumatud süsinikupõhised energiaallikad, näiteks tahked kütused, maagaas ja nafta.

240. Kemikaalide tootmine viitab tegevustele, mis on loetletud määruse (EÜ) nr 1893/2006 I lisa jaotises 20.2, s.t pestitsiidide ja teiste agrokeemiliste toodete tootmine.

241. Nagu on määratletud komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2020/1818 artiklites 12.1 ja 12.2, on ELi Pariisi kokkuleppega kooskõlas olevatest võrdlusalustest välistatud järgmised ettevõtted:

- (a) ettevõtted, mille tuludest vähemalt 1% pärineb kivisöe ja pruunsöe uurimisest, kaevandamisest, kaevandustegevusest, jaotamisest või rafineerimisest;
- (b) ettevõtted, mille tuludest vähemalt 10% pärineb naftakütuste uurimisest, kaevandamisest, jaotamisest või rafineerimisest;
- (c) ettevõtted, mille tuludest vähemalt 50% pärineb gaasiliste kütuste uurimisest, kaevandamisest, tootmisest või jaotamisest; ja
- (d) ettevõtted, mille tuludest vähemalt 50% pärineb elektrienergia tootmisest, mille kasvahoonegaaside intensiivsus ületab 100 g CO₂ ekv/kWh.

C9 – Juhtorgani sooline mitmekesisus

242. Juhtimisorgan tähendab ettevõtte kõrgeimat otsustusvõimelist üksust. Sõltuvalt ettevõtte jurisdiktsioonist ja selle õigusliku isiku klassifikatsioonist võib juhtimisorgan olla erineva struktuuriga.

243. Vastavalt SFDR-i nõuetele arvutatakse juhtimisorgani soolise mitmekesisuse suhe nais- ja meesliikmete keskmise suhtena:

$$\text{Soolise mitmekesisuse suhe} = \frac{(\text{naissoost liikmete arv})}{(\text{meessoost liikmete arv})}$$

Näide

244. Ühe VKE juhtimisorgan koosneb kuuest liikmest, sealhulgas kolmest naisest. Soolise mitmekesisuse suhe on üks – iga naisliikme kohta on üks meesliige.

Lisa A: Definitsioonid

See lisa on selle standardi lahutamatu osa.

Määratletud mõiste	Definitsioon
Õnnetuste ennetamine	Õnnetuste ennetamine viitab poliitikatele ja algatustele, mille eesmärk on ennetada tööõnnetusi ning tagada töötajate ohutus ja heaolu. See hõlmab mitte ainult meetmeid füüsiliste riskide vähendamiseks, vaid ka turvalise ja kaasava töökeskkonna loomist, mis on vaba diskrimineerimisest ja ahistamisest.
Tegevused	Tegevused viitavad (i) tegevustele ja tegevuskavadele (sealhulgas üleminekukavadele), mida rakendatakse tagamaks, et ettevõtte saavutab seatud eesmärgid ning käsitleb olulisi mõjusid, riske ja võimalusi; ning (ii) otsustele, millega neid toetatakse rahaliste, inimressursside või tehnoloogiliste vahenditega.
Mõjutatud kogukonnad	Inimesed või rühmad, kes elavad või töötavad samas geograafilises piirkonnas ja keda ettevõtte tegevus või selle tarneahela ülem- või alamvoog on mõjutanud või võib mõjutada. Mõjutatud kogukonnad võivad ulatuda ettevõtte tegevuse vahetus läheduses elavatest kohalikest kogukondadest kaugemal asuvateni. Mõjutatud kogukondade hulka kuuluvad nii tegelikult kui ka potentsiaalselt mõjutatud põlisrahvad.
Elurikkuse seisukohast tundlik ala	Elurikkuse seisukohast tundlikud alad hõlmavad: Natura 2000 kaitsealade võrgustikku, UNESCO maailmapärandi alasid ja võtmetähtsusega elurikkuse aladi (Key Biodiversity Areas, 'KBAs'), samuti teisi kaitsealasid, millele viidatakse komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2021/2139 II lisa D lisas.
Ärikäitumine	Järgnevad valdkonnad on ühiselt nimetatud „ärikäitumiseks“ või „ärikäitumise küsimusteks“: (a) ärieetika ja ettevõtte kultuur, sealhulgas korruptsiooni- ja altkäemaksuvastased meetmed, vilepuhujate kaitse ja loomade heaolu; (b) tarnijatega suhete juhtimine, sealhulgas maksetavad praktikad, eriti seoses viivitatud maksetega väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele; (c) ettevõtte tegevused ja kohustused seoses poliitilise mõju avaldamisega, sealhulgas lobitegevus.
Lapstööjõud	Töö, mis jätab lapsed ilma nende lapsepõlvest, potentsiaalset ja väärikusest ning kahjustab nende füüsilist ja vaimset arengut. See hõlmab tööd, mis on vaimselt, füüsiliselt, sotsiaalselt või moraalselt ohtlik ja/või segab laste haridust (takistades neil koolis käimist või õppimisvõimalusi).

Kollektiivläbirääkimised	Kõik läbirääkimised, mis toimuvad tööandja, tööandjate grupi või ühe või mitme tööandjate organisatsiooni ning ühe või mitme ametiühingu või nende puudumisel töötajate esindajate vahel, kes on vastavalt riiklikele seadustele ja määrustele nõuetekohaselt valitud ja volitatud. Need läbirääkimised on suunatud: i) töötingimuste ja töösuhete määratlemisele; ii) tööandjate ja töötajate vaheliste suhete reguleerimisele; ja/või iii) tööandjate või nende organisatsioonide ning töötajate või ametiühingute vaheliste suhete reguleerimisele.
Korruptsioon	Usaldatud võimu kuritarvitamine isikliku kasu saamiseks, mida võivad algselt nii üksikisikud kui ka organisatsioonid. See hõlmab praktikaid, nagu soodustusmaksed, pettused, väljapressimine, kokkumäng ja rahapesu. Samuti hõlmab see mis tahes kingituse, laenu, tasu, preemia või muu soodustuse pakkumist või vastuvõtmist kelleltki eesmärgiga mõjutada kedagi tegema midagi ebaausat, ebaseaduslikku või usalduse reetmist ettevõtte äritegevuses. See võib hõlmata nii rahalisi kui ka mitterahalisi hüvesid, näiteks tasuta kaupu, kingitusi, puhkusi või eriteenuseid, mis on mõeldud ebaõiglase eelise saavutamiseks või mis võivad tekitada moraalselt survet sellise eelise vastuvõtmiseks.
Tarbijad	Isikud, kes omandavad, tarbivad või kasutavad kaupu ja teenuseid isiklikuks otstarbeks, kas enda või teiste jaoks, kuid mitte edasimüügiks, kaubanduseks, äri, käsitöö või ametialasteks eesmärkideks.
Klassifitseeritud teave	ELi klassifitseeritud teave, nagu on määratletud nõukogu 23. septembri 2013. aasta otsuses (2013/488/EL) ELi klassifitseeritud teabe kaitse turvanõuete kohta, või teave, mille liikmesriik on klassifitseerinud ja tähistanud vastavalt selle nõukogu otsuse B lisale. ELi klassifitseeritud teave tähendab mis tahes teavet, millele on määratud ELi turvaklassifikatsioon ja mille volitamata avalikustamine võiks kahjustada Euroopa Liidu või ühe või mitme liikmesriigi huve erinevas ulatuses. Klassifitseeritud teavet saab liigitada nelja tasemesse: täiesti salajane, salajane, konfidentsiaalne, piiratud (nõukogu otsuse definitsiooni alusel).
Ringmajanduse põhimõtted	Euroopa ringmajanduse põhimõtted hõlmavad kasutatavust; taaskasutatavust; parandatavust; lahtivõetavust; ümbertöötlemist või uuendamist; ringlussevõttu; bioloogilise tsükli kaudu uuesti ringlussevõttu; ja muid võimalusi toodete ja materjalide kasutamise optimeerimiseks.
Kliimamuutustega kohanemine	Kohandumisprotsess tegelike ja eeldatavate kliimamuutuste ning nende mõjudega.

VKE standard

Kliimaga seotud füüsilised riskid	Kliimamuutustest tulenevad riskid, mis võivad olla sündmusest tingitud (akuutsed) või pikemaajaliste kliimamuutrite muutustest (kroonilised). Akuutsed füüsilised riskid tulenevad konkreetsetest ohtudest, eriti ilmastikuoludega seotud sündmustest, nagu tormid, üleujutused, tulekahjud või kuumalained. Kroonilised füüsilised riskid tulenevad pikaajalistest kliimamuutustest, nagu temperatuurimuutused, ja nende mõjudest, sealhulgas merepinna tõus, vee kättesaadavuse vähenemine, bioloogilise mitmekesisuse kadu ning muutused maa ja pinnase tootlikkuses.
Otsesed kasvuhoonegaaside heitkogused (mõjuala 1)	Otsesed kasvuhoonegaaside (KHG) heitkogused allikatest, mis kuuluvad ettevõtte omandisse või on selle kontrolli all.
Diskrimineerimine	Diskrimineerimine võib esineda otseselt või kaudselt. Otsene diskrimineerimine tekib siis, kui isikut koheldakse vähem soodsalt võrreldes teistega, kes on samas olukorras. Kaudne diskrimineerimine tekib siis, kui näiliselt neutraalne reegel seab ebasoodsasse olukorda isiku või rühma, kellel on samad tunnused.
Töötaja	Isik, kes on vastavalt riiklikule seadusele või tavale ettevõttega töösuhtes.
Lõppkasutajad	Isikud, kes lõpuks kasutavad või kellele on mõeldud konkreetse toote või teenuse kasutamise.
Sunnitöö	Kogu töö või teenus, mida nõutakse isikult karistuse ähvardusel ja milleks isik ei ole end vabatahtlikult pakkunud vastavalt Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) sunnitöö konventsioonile, 1930 (nr 29). See mõiste hõlmab kõiki olukordi, kus inimesi sunnitakse mingil viisil tööle.
Kaebuste käsitlemise mehhanism	Igasugused regulaarsetele protsessidele tuginevad riiklikud või mitteriiklikud, kohtulikud või mittekohtulikud mehhanismid, mille kaudu sidusrühmad saavad esitada kaebusi ja otsida lahendusi. Näited riiklikest kohtulikest ja mittekohtulikest mehhanismidest on kohtud, töövaidluskomisjonid, riiklikud inimõiguste institutsioonid, OECD rahvusvaheliste ettevõtete suuniste alusel loodud riiklikud kontaktpunktid, ombudsmani kontorid, tarbijakaitseametite süsteemid, regulatiivsed järelvalveorganid ja riiklikud kaebekontorid.

	Mitteriiklikud mehhanismid hõlmavad ettevõtte hallatavaid lahendussüsteeme, olgu need loodud üksinda või koos sidusrühmadega, näiteks tegevustasandi kaebuste lahendamise mehhanismid ja kollektiivlääbirääkimiste raames loodud mehhanismid. Samuti kuuluvad siia tööstusharuühenduste, rahvusvaheliste organisatsioonide, kodanikuühiskonna organisatsioonide või mitme sidusrühma gruppide poolt hallatavad mehhanismid. Tegevustasandi kaebuste lahendamise mehhanismid on ettevõtte enda hallatavad, kas üksinda või koostöös teiste osapooltega, ja need on otseselt kättesaadavad ettevõtte sidusrühmadele. Need mehhanismid võimaldavad kaebusi tuvastada ja lahendada varakult ja otse, vältides kahjusid ja kaebuste eskaleerumist. Samuti annavad need olulist tagasisidet ettevõtte hoolsuskohustuse tõhususe kohta otse mõjutatud isikutelt. ÜRO juhtpõhimõtte 31 kohaselt peavad tõhusad kaebuste lahendamise mehhanismid olema legitiimsed, kättesaadavad, prognoositavad, õiguspärased, läbipaistvad, õigustega kooskõlas ja pideva õppimise allikaks. Lisaks nendele kriteeriumidele põhinevad tõhusad tegevustasandi mehhanismid ka kaasamisel ja dialoogil. Kui ettevõtte osaleb kolmandate osapoolte mehhanismides, võib selle tõhusust olla keerulisem hinnata kui ettevõtte enda loodud mehhanismide puhul.
Kasvuhoonegaasid (KHG)	Käesoleva standardi kohaselt hõlmavad KHG-d Kyoto protokollis loetletud kuus gaasi: süsinikdioksiid (CO ₂), metaan (CH ₄), diämmastikoksiid (N ₂ O), lämmastiktrifluoriid (NF ₃), fluorosüsinikud (HFC-d), perfluorosüsinikud (PFC-d) ja väävelheksafluoriid (SF ₆).
Juhtimine	Juhtimine on reeglite, tavade ja protsesside süsteem, mille abil ettevõtet juhitakse ja kontrollitakse.
Kasvuhoonegaaside (KHG) heitkogused brutomahus	Kasvuhoonegaaside (KHG) heitkogused brutomahus tähendavad ettevõtte poolt atmosfääri paisatud kogusummalist KHG heidet, millest ei ole maha arvatud süsiniku eemaldusi ega muid korrigeerimisi.
Ohtlikud jäätmed	Jäätmed, millel on üks või rohkem Euroopa Parlamendi ja nõukogu jäätmedirektiivi 2008/98/EÜ III lisas loetletud ohtlikest omadustest.
Inimkaubandus	Isikute värbamine, transportimine, üleandmine, peitmine või vastuvõtmine, sealhulgas kontrolli üleandmine või ülevõtmine nende isikute üle, kasutades ähvardust, jõu kasutamist või muid sundimise vorme, röövimist, pettust, petmist, võimu kuritarvitamist, haavatava olukorra ära kasutamist või maksete või hüvede andmist ja vastuvõtmist, et saada nõusolek isikult, kellel on kontroll teise isiku üle, ekspluateerimise eesmärgil.

Juhtum	Õiguslik toiming või kaebus, mis on ettevõtte või pädevate asutuste juures registreeritud ametliku protsessi kaudu, või mittevastavuse juhtum, mille ettevõtte on tuvastanud kehtestatud menetluste abil. Kehtestatud menetlused mittevastavuse juhtumite tuvastamiseks võivad hõlmata juhtimissüsteemide auditeid, ametlikke seireprogramme või kaebuste käsitlemise mehhanisme.
Kaudsed kasvuhoonegaaside heitkogused (mõjuala 2)	Kaudsed heitkogused on ettevõtte tegevuse tagajärg, kuid need pärinevad allikatest, mida omab või kontrollib mõni teine ettevõtte. Mõjuala 2 kasvuhoonegaaside (KHG) heitkogused on kaudsed heitkogused, mis tekivad ettevõtte tarbitava ostetud või omandatud elektri, auru, soojuste või jahutuse tootmisel.
Mõju	Mõju viitab organisatsiooni tegevuse või ärisuhete tulemusena tekkivale või tekkida võivale mõjule majandusele, keskkonnale ja inimestele, sealhulgas mõjule inimõigustele. Mõjud võivad olla tegelikud või potentsiaalsed, negatiivsed või positiivsed, lühiajalised või pikaajalised, kavandatud või kavandamata, otsesed või kaudsed ning pöörduvad või pöördumatud. Need mõjud näitavad organisatsiooni panust, olgu see positiivne või negatiivne, säästva arengu eesmärkide saavutamisse. Mõjud majandusele, keskkonnale ja inimestele on omavahel seotud. Organisatsiooni mõju keskkonnale viitab mõjudele elusorganismidele ja elututele elementidele, sealhulgas õhule, maale, veele ja ökosüsteemidele. Organisatsioon võib keskkonda mõjutada näiteks oma energia-, maa-, vee- ja muude loodusressursside kasutamise kaudu. Organisatsiooni mõju inimestele viitab mõjudele üksikisikutele ja rühmadele, näiteks kogukondadele, haavatavatele rühmadele või ühiskonnale. See hõlmab ka organisatsiooni mõju inimeste inimõigustele. Organisatsioon võib inimesi mõjutada näiteks oma tööpraktikate kaudu (nt töötajatele makstavad palgad), tarneahela kaudu (nt tarnijate töötajate töötingimused) ning oma toodete ja teenuste kaudu (nt nende ohutus või kättesaadavus).
Maakasutus (muutmine)	Inimeste tegevus kindlal alal teatud eesmärgil (nt elamumaa, põllumajandus, puhkeala, tööstus jne). Maakasutust mõjutab maakate (nt rohumaa, asfalt, puud, paljas maa, vesi jne). Maakasutuse muutus viitab muutusele maakasutuses või haldamises inimeste poolt, mis võib viia maakattestruktuuri muutumiseni.

Asukohapõhised mõjuala 2 (Scope 2) heitkogused	Heitkogused, mis on seotud elektri, soojuse, auru ja jahutuse ostmise või omandamise ning tarbimisega aruandlust pidavas ettevõttes, arvutatud asukohapõhise meetodi alusel, mis jaotab tootja heitkogused lõppkasutajatele. Need peegeldavad elektrivõrkude keskmist heitmete intensiivsust, mille raames energia tarbimine toimub, ja kasutavad enamasti võrgu keskmise heitefaktorite andmeid. Tüüpilised mõjuala 2 (Scope 2) heitkoguste allikad on kõik seadmed, mis tarbivad elektrit (nt elektrimootorid, valgustus, hooned jne), soojust (nt tööstusprotsessides, hoonetes jne), auru (nt tööstusprotsessides) ja jahutust (nt tööstusprotsessides, hoonetes jne).
Loodusele suunatud ala	"Loodusele suunatud ala" on ala, mis on peamiselt pühendatud looduse säilitamisele või taastamisele. Sellised alad võivad asuda ettevõtte territooriumil ja hõlmata elemente nagu katused, fassaadid, vee äravoolusüsteemid, mis on loodud elurikkuse edendamiseks. Loodusele suunatud alad võivad asuda ka väljaspool organisatsiooni territooriumi, tingimusel et ala kuulub organisatsioonile või seda juhitakse (kaasjuhtimisel) organisatsiooni poolt ning see on peamiselt pühendatud elurikkuse edendamisele. (Kohandatud EMAS-määrusest)
Lähedal (bioloogilise mitmekesisuse tundlik ala)	Mõistele "lähedal," viidatakse B5 –elurikkusele, tähendab ala, mis (osaliselt) kattub või piirneb bioloogilise mitmekesisuse tundliku alaga.
Oma töötasjaskond	Ettevõttega töösuhtes olevad töötajad („töötajad“) ning mitte-töötajad, kes on kas individuaalsed töövõtjad, kes pakuvad ettevõttele tööjõudu („füüsilisest isikust ettevõtjad“), või isikud, keda pakuvad ettevõtted, mis tegelevad peamiselt „tööjõuteenustega“ (NACE kood N78).
Tasu	Tavaline põhi- või miinimumpalk ja muu tasu, olgu see rahas või mitterahaliselt, mida töötaja saab oma töö eest otseselt või kaudselt („täiendavad või muutuvad komponendid“) oma tööandjalt. Mõiste „taseme tase“ viitab brutotasule aastas ja sellele vastavale brutosissetulekule tunnis. „Mediaantaseme tase“ tähendab töötaja taset, kus pooled töötajatest teenivad rohkem ja pooled vähem.
Poliitika	Üldiste eesmärkide ja juhtimispõhimõtete kogum või raamistik, mida ettevõtte kasutab otsuste tegemisel. Poliitika rakendab ettevõtte strateegiat või juhtimisotsuseid, mis on seotud kestlikkuse teemadega. Iga poliitika eest vastutab kindlaks määratud isik(ud), poliitika määratleb oma rakendamise ulatuse ning sisaldab ühte või mitut eesmärki (vajadusel seostatuna mõõdetavate sihtmärkidega). Poliitikat rakendatakse tegevuste või tegevuskavade kaudu.

	Näiteks võivad väiksema ressursiga ettevõtted omada vähe (või üldse mitte) formaalselt dokumenteeritud poliitikaid, kuid see ei tähenda tingimata, et neil poliitikaid ei ole. Kui ettevõtte ei ole veel ametlikult poliitikat kehtestanud, kuid on rakendanud meetmeid või seadnud eesmärgi, mille abil püütakse lahendada kestlikkusega seotud küsimusi, avalikustab ettevõtte need.
Radioaktiivsed jäätmed	Kõik radioaktiivsed materjalid gaasilises, vedelas või tahkes olekus, mille edasine kasutamine pole ette nähtud, vastavalt nõukogu direktiivi 2011/70/Euratom artiklile 3(7). ¹⁷
Registreeritav tööõnnetus / tööga seotud vigastus või tervisehäire	Tööga seotud õnnetus on sündmus, mis põhjustab füüsilist või vaimset kahju, sealhulgas vigastust või tervisehäiret. See juhtub ametialase tegevuse käigus või tööajal. Mõiste „registreeritav“ tähendab, et kahju on diagnoosinud arst või muu litsentseeritud tervishoiutöötaja. Tööga seotud vigastus või tervisehäire võib põhjustada järgmisi tagajärgi: • surm, • töölt eemal oldud päevad, • tööpiirangud või üleviimine teisele ametikohale, • meditsiiniline ravi, mis ületab esmaabi taseme, • teadvusekaotus. Vigastusi, mis ei vaja meditsiinilist ravi peale esmaabi, üldiselt ei loeta registreeritavateks.
Ringlussevõtt	Taaskasutustoiming, mille käigus jäätmeid töödeldakse ümber toodeteks, materjalideks või aineteks, et kasutada neid esialgsel või muul eesmärgil. See hõlmab orgaanilise materjali ümbertöötlemist, kuid ei hõlma energia taaskasutamist ega materjalide töötlemist kütusteks või täitematerjalina kasutamiseks.
Taastuenergia	Energia taastuvatest, mittefossiilsetest allikatest, sealhulgas tuule-, päikese- (päikesetermiline ja päikese fotogalvaaniline), geotermiaenergia, keskkonnaenergia, loode-, laine- ja muu ookeani energia, hüdroenergia, biomass, prügilagaas, reoveepuhastite gaas ja biogaas. ¹⁸
Suletud ala	Suletud ala tähendab mis tahes ala, kus algne pinnas on kaetud (näiteks teede puhul), muutes selle vettpidavaks. See mitteläbilaskvus võib põhjustada keskkonnamõjusid.

¹⁷ Nõukogu direktiiv 2011/70/Euratom, 19. juuli 2011, millega kehtestatakse ühenduse raamistik kulutatud tuumakütuse ja radioaktiivsete jäätmete vastutustundlikuks ja ohutuks käitlemiseks.

¹⁸ Direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 lõige 1, Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv taastuvatest energiaallikatest saadava energia kasutamise edendamise kohta Direktiiv (EL) 2018/2001, Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv taastuvatest energiaallikatest saadava energia kasutamise edendamise kohta (ELT L 328, 21.12.2018, lk 82).

VKE standard

Tundlik teave	Tundlik teave on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2021. aasta määruses (EL) 2021/697, millega luuakse Euroopa Kaitsefond. Tundlik teave tähendab teavet ja andmeid, sealhulgas salastatud teavet, mida tuleb kaitsta volitamata juurdepääsu või avalikustamise eest vastavalt liidu või riiklikus õiguses sätestatud kohustustele või füüsilise või juriidilise isiku privaatsuse või turvalisuse kaitsmiseks.
Objekt	Asukoht, kus paikneb üks või mitu füüsilist rajatist. Kui samas piirkonnas on rohkem kui üks füüsiline rajatis, mis kuuluvad samale või erinevatele omanikele või käitajatele ning jagavad teatud infrastruktuuri ja rajatisi, võib kogu ala, kus need rajatised asuvad, moodustada ühe objekti.
Eesmärgid	Möödetavad, tulemusele suunatud ja ajaliselt määratletud eesmärgid, mille VKE (väike- ja keskmise suurusega ettevõtte) ühildab kestlikkuse küsimustega. Need võivad olla ettevõtte poolt vabatahtlikult seatud või tuleneda ettevõtte suhtes kohaldatavatest õiguslikest nõuetest.
Ajaperspektiivid	Kestlikkusaruande koostamisel järgib ettevõtte järgmisi ajaperspektiive: (a) lühiajaline ajaperspektiiv: üks aasta; (b) keskmise pikkusega ajaperspektiiv: kaks kuni viis aastat; (c) pikaajaline ajaperspektiiv: üle viie aasta.
Koolitus	Ettevõtte algatatud tegevused, mille eesmärk on oma töötajaskonna oskuste ja teadmiste säilitamine ja/või parandamine. See võib hõlmata erinevaid meetodikaid, näiteks kohapealset koolitust või veebikoolitust.
Väärtusahel	Väärtusahel hõlmab kõiki tegevusi, ressursse ja suhteid, mis on seotud ettevõtte ärimudeli ja väliskeskkonnaga, kus see tegutseb. Väärtusahel katab ettevõtte toodete või teenuste loomise alates ideest kuni tarnimise, tarbimise ja elutsükli lõpuni. Olulised tegevused, ressursid ja suhted hõlmavad: a) ettevõtte enda tegevusi, nagu personalijuhtimine; b) tarne-, turundus- ja jaotuskanalitega seotud tegevusi, näiteks materjalide ja teenuste hankimist ning toodete ja teenuste müüki ja tarnimist; c) finants-, geograafilist, geopoliitilist ja regulatiivset keskkonda, kus ettevõtte tegutseb. Väärtusahel hõlmab nii ettevõtetest eelnevas kui järgnevas etapis osalejaid. Eelnevas etapis osalejad (nt tarnijad) pakuvad tooteid või teenuseid, mida kasutatakse ettevõtte toodete või teenuste arendamisel. Järgnevas etapis osalejad (nt edasimüüjad, kliendid) saavad ettevõttelt tooteid või teenuseid.

VKE standard

Palk	Brutopalk, millest on välja jäetud muutuvad komponendid, näiteks ületunnitasu ja stiimulipreemiad, ning lisatasud, välja arvatud juhul, kui need on garanteeritud.
Veetarbimine	Vee kogus, mis võetakse ettevõtte (või rajatise) piiridesse ja mida ei suunata tagasi veekeskkonda või kolmandale osapoolale aruandeperioodi jooksul.
Veevõtt	Kõikide ettevõtte tegevuse tarbeks võetud veeallikate summa, olenemata kasutuse eesmärgist, ettevõtte tegevusperioodi jooksul.
Töötaja väärtusahelas	Üksikisik, kes töötab ettevõtte väärtusahelas, sõltumata sellest, kas tal on ettevõttega lepinguline suhe või mitte. ESRS-i (Euroopa kestlikkusaruandluse standardi) raames hõlmab väärtusahela töötajate ulatus kõiki töötajaid ettevõtte eelneva või järgneva etapi väärtusahelas, keda ettevõtte võib materiaalselt mõjutada või kes võivad ettevõtet mõjutada. See hõlmab mõjusid, mis on seotud ettevõtte enda tegevusega ja väärtusahelaga, sealhulgas toodete või teenuste kaudu, samuti ettevõtte ärisuhete kaudu. Sellesse kategooriasse kuuluvad kõik töötajad, kes ei ole määratletud kui „oma tööjõud“. „Oma tööjõud“ viitab inimestele, kes on ettevõttega töösuhtes (töötajad), ja isikutele, kes ei ole töötajad, kuid osutavad ettevõttele tööjõudu kas füüsilisest isikust ettevõtjatena (individuealsed töövõtjad) või töövahendusettevõtete kaudu, mis on spetsialiseerunud töötajate pakkumisele (NACE kood N78).

Lisa B: Võimalike kestlikkusteemade loetelu

Alljärgnev lisa on selle standardi lahutamatu osa ja sisaldab loetelu võimalikest kestlikkuse teemadest.

Teema	Kestlikkusküsimus: alateema	Kestlikkusküsimus: alateema alateemad
Kliimamuutused	- Kliimamuutustega kohanemine - Kliimamuutuste leevendamine - Energia	
Saastus	- Õhusaaste - Veereostus - Pinnasesaaste - Elusorganismide ja toiduressursside saaastamine - Probleemsed ained - Väga ohtlikud ained - Mikroplastid	
Vee- ja mereressursid	- Vesi - Mereressursid	- Veetarbimine - Veevõtt - Veeheide - Veeväljavool ookeanidesse - Merevarude hõlvamine (enda kasuks rakendama) ja kasutamine
Elurikkus ja ökosüsteemid	- Elurikkuse kadumise otsesed mõjurid	- Kliimamuutused - Maa-, magevee- ja merekasutuse muutus - Otsene ekspluateerimine - Invasiivsed võõrliigid - Saastus - Muu
	- Mõjud liikide seisundile	Näited: - Liikide populatsiooni suurus - Liikide väljasuremisohu kogu maailmas
	- Mõjud ökosüsteemide suurusele ja seisundile	Näited: - Maa degradeerumine - Kõrbestumine

VKE standard

		- Mulla katmine (nt asfalteerimine)
	- Mõjud ökosüsteemi teenustele ja sõltuvus nendest	
Ringmajandus	- Ressursside sisendvood, sealhulgas ressursside kasutamine - Toodete ja teenustega seotud ressursside väljundvood - Jäätmed	
Oma töötajaskond	- Töötingimused	- Tööhõivekindlus - Tööaeg - Piisav töötasu - Sotsiaaldialoog - Ühinemisvabadus, töönoukogude olemasolu ning töötajate teavitamis-, konsulteerimis- ja osalemisõigus - Kollektiivlääbirääkimised, sh kollektiivlepingutega hõlmatud töötajate määr - Töö ja eraelu tasakaal - Tervishoid ja ohutus
	- Võrdne kohtlemine ja võrdsed võimalused kõigile	- Sooline võrdõiguslikkus ja võrdne palk võrdväärse töö eest - Koolitus ja oskuste arendamine - Puuetega inimeste tööhõive ja kaasamine - Meetmed vägivalda ja ahistamise vastu töökohal - Mitmekesisus
	- Muud tööga seotud õigused	- Lapstööjõu kasutamine - Sunniviisiline töö - Piisav eluase - Töötajad väärtusahelas - Eraelu puutumatus
Töötajad väärtusahelas	- Töötingimused	- Tööhõivekindlus - Tööaeg

VKE standard

		- Piisav töötasu - Sotsiaaldialoog - Ühinemisvabadus, sh töönõukogude olemasolu - Kollektiivläbirääkimised - Töö ja eraelu tasakaal - Tervishoid ja ohutus
	- Võrdne kohtlemine ja võrdsed võimalused kõigile	- Sooline võrdõiguslikkus ja võrdne tasu võrdväärse töö eest - Koolitus ja oskuste arendamine - Puuetega inimeste tööhõive ja kaasamine - Meetmed vägivalla ja ahistamise vastu töökohal - Mitmekesisus
	- Muud tööga seotud õigused	- Lapstööjõu kasutamine - Sunniviisiline töö - Piisav eluase - Vesi ja kanalisatsioon - Eraelu puutumatus
Mõjutatud kogukonnad	- Kogukondade majanduslikud, sotsiaalsed ja kultuurilised õigused	- Piisav eluase - Piisav toit - Vesi ja kanalisatsioon - Mõjud maale - Mõjud julgeolekule
	- Kogukondade kodaniku- ja poliitilised õigused	- Väljendusvabadus - Kogunemisvabadus - Mõjud inimõiguste kaitsjatele
	- Põlisrahvaste õigused	- Eelnev vabatahtlik ja teadev nõusolek - Enesemääramine - Kultuurilised õigused
Tarbijad ja lõppkasutajad	- Teabega seotud mõjud tarbijatele ja/või lõppkasutajatele	- Eraelu puutumatus - Väljendusvabadus

VKE standard

		- Juurdepääs (kvaliteet)teabele
	- Tarbijate ja/või lõppkasutajate isiklik ohutus	- Tervishoid ja ohutus - Isiku turvalisus - Lastekaitse
	- Tarbijate ja/või lõppkasutajate sotsiaalne kaasamine	- Diskrimineerimisest hoidumine - Juurdepääs toodetele ja teenustele - Vastutustundlikud turundustavad
Äriline käitumine	- Ettevõtte kultuur - Rikkumisest teatajate kaitse - Loomade heaolu - Poliitiline aktiivsus ja lobitöö - Suhete haldamine tarnijatega, sh maksetavad	
	- Korruptsioon ja altkäemaksu andmine	- Ennetus ja avastamine, sh koolitus - Juhtumid

Lisa C: Taustainfo finantsturul osalejatele, kes kasutavad käesoleva standardi alusel koostatud teavet (kooskõla teiste EL-i määrustega)

245. Käesolev lisa on asjakohane kestlikkusaruande kasutajatele. Allolev tabel illustreerib kestliku rahastamise andmepunkte, mis sisalduvad selle standardi erinevates moodulites ja vastavad mitmesuguste kasutajate (pangad, investorid, suured ettevõtted) vajadustele.

246. Veerg „Andmete avaldamise number ja pealkiri” tuvastab avalikustamised, mis on esitatud erinevates moodulites (st põhiversioonis ja laiaulatuslikus versioonis) ja mis on seotud kestliku rahastamise andmepunktidega. Veerg „SFDR tabel 1 ja/või EBA 3. samba ja/või võrdlusnäitajate määrus” illustreerib, kuidas need avalikustamised seostuvad nende määrustega, mis on asjakohased kestlikkusaruande kasutajatele (pangad, teised investorid).

Teema: Keskkond / Sotsiaalne / Juhtimine	DR number ja pealkiri	KDR number ja pealkiri SFDR Tabel 1 ja/või EBA 3. sammas ja/või võrdlusaluste määrus
Põhimoodul		
Üldine teave	B1 – Koostamise alused Ettevõtte avalikustab: vii. omandis olevate, renditud või hallatavate asukohtade geograafilise asukoha.	EBA 3. sammas¹⁹
Keskkond	B3 – Energia ja kasvuhoonegaaside heitkogused Ettevõtte avalikustab oma kogutarbimise energiakasutuses megavatt-tundides (MWh), jagatuna vastavalt allolevale tabelile, kui on võimalik saada vajalikku teavet sellise jaotuse esitamiseks:	SFDR²⁰

¹⁹ See avalikustamisnõue on kooskõlas Komisjoni rakendusmääruse (EL) 2022/2453 nõuetega – vorm 5: pangaportfell – pangaportfell – kliimamuutustega seotud füüsiline risk: füüsilise riskiga seotud riskipositsioonid).

²⁰ Määrus (EL) 2019/2088 (SFDR), kohustuslik näitaja nr 5 I lisa tabelis 1 („Taastumatu energia tarbimise ja tootmise osakaal“).

	<table><tr><td></td><td>Taastuv</td><td>Mitte-taastuv</td><td>Kokku</td></tr><tr><td>Elektrienergia (nagu näidatud kommunaal-arvetel)</td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Kütused</td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Kokku</td><td colspan="3"></td></tr></table>		Taastuv	Mitte-taastuv	Kokku	Elektrienergia (nagu näidatud kommunaal-arvetel)				Kütused				Kokku				
	Taastuv	Mitte-taastuv	Kokku															
Elektrienergia (nagu näidatud kommunaal-arvetel)																		
Kütused																		
Kokku																		
Keskkond	B3 – Energia ja kasvuhoonegaaside heitkogused Ettevõtte avalikustab oma hinnangulised kogukasvuhoonegaaside (KHG) heitkogused tonnides CO2 ekvivalendis (tCO2eq), arvestades KHG protokollsi ettevõtte standardit (2004. aasta versioon), sealhulgas: (a) mõjuala 1 (Scope 1) kasvuhoonegaaside heitkoguseid tCO2eq (omanduses või kontrolli all olevatest allikatest); ja (b) Asukohapõhiseid mõjuala 2 (Scope 2) heitkoguseid tCO2eq (st ostetud energia, nagu elektri, soojuse, auru või jahutuse, tootmisest tulenevad heitkogused).	SFDR ²¹ Võrdlusalus ²²																
Keskkond	B3 – Energia ja kasvuhoonegaaside heitkogused	SFDR ²³ Võrdlusalus ²⁴																

²¹ Määrus (EL) 2019/2088 (SFDR), kohustuslikud I lisa tabelis 1 näitajatenä nr 1 ja 2 („Kasvuhoonegaaside heide“ ja „CO₂ jalajälg“).

²² Määrus (EL) 2020/1816 võrdlusluste määrus, artiklid 5 (1), 6 ja 8 (1).

²³ See teave on oluline finantsturu osalistele, kes peavad järgima määrust (EL) 2019/2088, kuna see põhineb kohustuslikul näitajal, mis käsitleb olulisi negatiivseid mõjusid. Näitaja on määratletud komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2022/1288 I lisa tabeli I näitaja nr 3 all ning puudutab kestlike investeeringute avalikustamise reegleid („investeeringute ettevõtete KHG intensiivsus“).

²⁴ See teave on kooskõlas komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2020/1818 (kliimaülemineku võrdlusluste määrus) artikli 8 lõike 1 nõuetega.

	Ettevõtte avalikustab oma kasvuhoonegaaside (KHG) intensiivsuse, arvutades selle jagades lõikes 30 avalikustatud „kogukasvuhoonegaaside heitkogused“ punktis 24(e)(iv) avalikustatud „käibega (eurodes)“.	
Keskkond	B4 – Õhu, vee ja pinnase saastamine Kui ettevõttel on seadusest või muudest riiklikest määrustest tulenev kohustus raporteerida pädevatele asutustele oma saasteainete heitkoguseid või kui ta teeb seda vabatahtlikult keskkonnajuhtimissüsteemi raames, avaldab ta oma tegevusest õhku, vette ja pinnasesse eralduvad saasteained koos iga saasteaine vastava kogusega. Kui see teave on juba avalikult kättesaadav, võib ettevõtte alternatiivina viidata dokumendile, kus teave on esitatud, näiteks pakkudes asjakohast URL-i või lisades hüperlingi.	SFDR ²⁵
Keskkond	B5 – Elurikkus ja ökosüsteemid Ettevõtte avalikustab nende alade arvu ja pindala (hektarites), mida ta omab, rendib või haldab, mis asuvad elurikkuse suhtes tundlikus piirkonnas või selle lähedal.	SFDR ²⁶
Keskkond	B7 – Ressursikasutus, ringmajandus ja jäätmekäitlus Ettevõtte avalikustab: (a) jäätmete kogutoodangu aastas, jaotatuna liikide kaupa (ohtlikud ja tavajäätmed).	SFDR ²⁷

²⁵ Määrus (EL) 2019/2088 (SFDR), kuna see põhineb: (a) täiendaval näitajal, mis käsitleb olulisi negatiivseid mõjusid ja on määratletud Komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2022/1288 I lisa tabeli 2 näitaja nr 2 („Õhusaasteainete heitkogused“); (b) näitajal nr 8, mis on esitatud I lisa tabelis 2 („Heitkogused vette“); (c) näitaja nr 1, mis on toodud I lisa tabelis 2 („Anorgaaniliste saasteainete heitkogused“); ning (d) näitaja nr 3, mis on määratletud I lisa tabelis II („Osooni kahandavate ainete heitkogused“).

²⁶ Määrus (EL) 2019/2088 (SFDR), kohustuslik näitaja nr 7 I lisa tabelis 1 („Bioloogilise mitmekesisuse suhtes tundlikke piirkondi negatiivselt mõjutavad tegevused“)

²⁷ See teave vastab finantsturu osaliste teabevajadusele, kes tegutsevad määruse (EL) 2019/2088 alusel, kuna see tugineb kohustuslikule näitajale, mis käsitleb olulisi negatiivseid mõjusid. Näitaja on määratletud komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2022/1288 I lisa tabeli I näitajas nr 9 („Ohtlike jäätmete ja radioaktiivsete jäätmete suhe“) ning on seotud kestlike investeeringute avalikustamise reeglitega.

Sotsiaalne	B9 – Tööjõud – tervis ja ohutus Ettevõtte avalikustab järgmise teabe oma töötajaskonna kohta: (a) registreeritavate tööga seotud õnnetuste arv ja määr; ning (b) tööga seotud vigastustest ja tööga seotud tervisekahjustustest tingitud surmajuhtumite arv.	SFDR²⁸ Võrdlusalus²⁹
Sotsiaalne	B10 – Tööjõud – tasu, kollektiivlääbirääkimised ja koolitus Ettevõtte avalikustab: (b) palgalõhe protsendi oma naissoost ja meessoost töötajate vahel. Ettevõtte võib selle avalikustamise jätta tegemata, kui tema töötajate arv on alla 150, märkides, et alates 7. juunist 2031 langeb see künnis 100 töötajani.	SFDR³⁰
Juhtimine	B11 – Korruptsiooni ja altkäemaksuga seotud süüdimõistmised ja trahvid Kui aruandeperioodil on tehtud süüdimõistvaid otsuseid või määratud trahve, avalikustab ettevõtte süüdimõistvate otsuste arvu ja korruptsiooni- ning altkäemaksuvastaste seaduste rikkumise eest määratud trahvide kogusumma.	Võrdlusalus³¹
Keskkond	Kasvuhoonegaaside (KHG)aruandluse kaalutlused vastavalt B3-le (põhimoodul)	SFDR³² Võrdlusalus³³

²⁸ See teave toetab finantsturu osaliste teabevajadusi, kes tegutsevad määruse (EL) 2019/2088 alusel, kuna see kajastab täiendavat näitajat, mis käsitleb olulisi negatiivseid mõjusid. Näitaja on määratletud vastava delegeeritud määruse I lisa tabelis 3 näitajana nr 2 („Õnnetuste määr“) ning on seotud kestlike investeeringute avalikustamise nõuetega.

²⁹ Võrdlusaluste haldurid peavad määruse (EL) 2020/1816 alusel avalikustama ESG-tegurid vastavalt näitajale „Kaalutud keskmine õnnetuste, vigastuste ja surmajuhtumite määr“ I lisa punktides 1 ja 2.

³⁰ Määrus (EL) 2019/2088 (SFDR), kohustuslik näitaja nr 12 I lisa tabelis 1 („Korrigeerimata sooline palgalõhe“), ja määrus (EL) 2020/1816 (võrdlusaluste määrus), näitaja „Kaalutud keskmine sooline palgalõhe“ II lisa punktides 1 ja 2.

³¹ Võrdlusaluste määrus (EL) 2020/1816, näitaja „Süüdimõistvate otsuste arv ja trahvide kogusumma korruptsiooni- ja altkäemaksuvastaste seaduste rikkumiste eest“ II lisa punktides 1 ja 2.

³² Määrus (EL) 2019/2088 (SFDR), kohustuslikud näitajad nr 1 ja nr 2 I lisa tabelis 1 („KHG heitkogused“, „Süsinikujalajalg“)

³³ Määrus (EL) 2020/1816, võrdlusaluste määrus, artiklid 5 lõige 1, 6 ja 8 lõige 1.

	Kui ettevõtte esitab oma mõjuala 1 ja (Scope 1 ja 2) heitkoguste andmed ning avalikustab spetsiifilist teavet ka mõjuala 3 (Scope 3) heitkoguste kohta, esitatakse see teave koos B3 – Energia ja kasvuhoonegaaside heitkoguste nõuetele vastava teabega.	
Keskkond	C3 – KHG heitkoguste vähendamise eesmärgid Kui ettevõtte on kehtestanud kasvuhoonegaaside (KHG) heitkoguste vähendamise eesmärgid, avalikustab ta oma eesmärgid absoluutväärtustes mõjuala 1 ja 3 (Scope 1 ja 2) heitkoguste kohta. Vastavalt lõigetele 50–53 ning juhul, kui ettevõtte on seadnud ka mõjuala 3 (Scope 3) vähendamise eesmärgid, avalikustatakse eesmärgid oluliste mõjuala 3 heitkoguste kohta. Eelkõige esitab ettevõtte: (a) eesmärgi aasta ja eesmärgi aasta väärtuse; (b) baasaasta ja baasaasta väärtuse; (c) eesmärkide jaoks kasutatud ühikud; (d) Mõjualade 1 ja 2 ning, kui avalikustatud, mõjuala 3 osakaalu, mida eesmärk hõlmab; ning (e) nimekirja peamistest meetmetest, mida ettevõtte kavatseb eesmärkide saavutamiseks rakendada. Kui ettevõtte tegutseb sektorites, millel on suur kliimamõju³⁴, ja on vastu võtnud kliimamuutuste leevendamise üleminekukava, võib ta esitada selle kohta teavet, sealhulgas selgituse, kuidas see aitab vähendada KHG heitkoguseid.	SFDR³⁵ Võrdlusalus³⁶ EBA 3. sammas³⁷ Võrdlusalus³⁸

³⁴ Suure kliimamõjuga sektorid on need, mis on loetletud NACE jaotistes A kuni H ja jaotises L vastavalt määruse (EÜ) nr 1893/2006 I lisas toodud määratlusele.

³⁵ See teave vastab finantsturu osaliste teabevajadustele, kes on seotud määrusega (EL) 2019/2088 (SFDR), kuna see tugineb täiendavale näitajale, mis käsitleb olulisi negatiivseid mõjusid. Näitaja on määratletud Komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2022/1288 I lisa tabeli II näitajas nr 4 („Investeeringud ettevõtetele, kellel puuduvad süsinikuheitmete vähendamise algatused“), mis käsitleb kestlike investeeringute avalikustamise eeskirju.

³⁶ See teave on kooskõlas komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2020/1818 (kliimavõrdlusluste määrus), artikliga 6.

³⁷ See teave on kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 artikliga 449a ja komisjoni rakendusmääruse (EL) 2022/2453, malliga 3: pangandusportfell – kliimamuutustega kohanemise risk: vastavusmõõdikud.

³⁸ See teave on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1119 (ELi kliimaseadus), artikliga 2 lõige 1, ning komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2020/1818 (kliimavõrdlusluste määrus), artikliga 2.

	Kui ettevõtte tegutseb sektorites, millel on suur kliimamõju, kuid tal puudub kliimamuutuste leevendamise üleminekukava, märgib ta, kas ja kui jah, siis millal kavatseb ta sellise kava vastu võtta.	
Keskkond	C4 – Kliimaga seotud riskid Kui ettevõtte on tuvastanud kliimaga seotud ohud ja üleminekusündmused, mis tekitavad märkimisväärsed kliimaga seotud riske, ettevõtte: (a) kirjeldab lühidalt kliimaga seotud ohte ja üleminekusündmusi; (b) avalikustab, kuidas ta on hinnanud oma varade, tegevuste ja väärtusahela haavatavust ning tundlikkust nende ohtude ja üleminekusündmuste suhtes; (c) avalikustab kõikide tuvastatud kliimaga seotud ohtude ja üleminekusündmuste ajaperspektiivid; ning (d) avalikustab, kas ta on võtnud ette kliimamuutustega kohanemise meetmeid seoses tuvastatud kliimaga seotud ohtude ja ülemineku sündmustega. Ettevõtte võib avalikustada kliimariskide võimalikud kahjulikud mõjud, mis võivad mõjutada tema finantstulemusi või äritegevust lühi-, keskmises või pikaajalises perspektiivis, märkides, kas ta hindab neid riske kõrgeks, keskmiseks või madalaks.	Võrdlusalus³⁹ EBA 3. sammas⁴⁰
Sotsiaalne	C6 - Oma tööjõu täiendav teave - inimõiguste poliitikad ja protsessid	Võrdlusalus⁴¹

³⁹ Võrdlusaluste määrus (EL) 2020/1816, II lisa: Võrdlusaluse aluseks olevate varade arvestatavad keskkonnategurid.

⁴⁰ EBA 3. sammas: ITS – vorm 5: pangaportfell – kliimamuutustega seotud füüsiline risk: füüsilise riskiga seotud riskipositsioonid ning EBA 3. sammas: ITS – vorm 2: pangaportfell – kliimamuutustegaseotud üleminekurisk: kinnisvaratagatisega laenu – tagatise energiatõhusus.

⁴¹ See teave toetab võrdlusaluste haldurite vajadusi ESG-tegurite avalikustamisel vastavalt määrusele (EL) 2020/1816, nagu on sätestatud näitajas „Võrdlusaluse portfelli kokkupuude ettevõtetega, kellel puuduvad hoolsuskohustuse poliitikad küsimustes, mida käsitletakse Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) põhikonventsioonides 1–8“ II lisa punktides 1 ja 2.

	Ettevõtte vastab järgmistele küsimustele: (a) Kas ettevõttel on oma töötajaskonna jaoks käitumisjuhend või inimõiguste poliitika? (JAH/EI) (b) Kui jah, kas see hõlmab: i. lapstööjõudu (JAH/EI); ii. sunnitööd (JAH/EI); iii. inimkaubandust (JAH/EI); iv. diskrimineerimist (JAH/EI); v. õnnetuste ennetamist (JAH/EI); vi. muud? (JAH/EI – kui jah, täpsustage). (c) Kas ettevõttel on oma töötajaskonna jaoks kaebuste lahendamise mehhanism? (JAH/EI)	SFDR⁴²
Sotsiaalne	C7 – Tõsised negatiivsed inimõiguste rikkumised Ettevõtte vastab järgmistele küsimustele: (a) Kas ettevõttes on tuvastatud kinnitatud juhtumeid, mis on seotud: i. lapstööjõu kasutamisega (JAH/EI); ii. sunnitööga (JAH/EI); iii. inimkaubandusega (JAH/EI); iv. diskrimineerimisega (JAH/EI); v. muuga? (JAH/EI – kui jah, täpsustage). (b) Kui vastus on jah, võib ettevõtte kirjeldada samme, mida on astunud eespool kirjeldatud juhtumite lahendamiseks.	SFDR⁴³ Võrdlusalus⁴⁴

⁴² See teave toetab finantsturu osaliste teabevajadusi, kes tegutsevad vastavalt määrusele (EL) 2019/2088, kuna see tugineb kohustuslikule näitajale, mis käsitleb olulisi negatiivseid mõjusid. Näitajad on määratletud Komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2022/1288 I lisa tabelis I ja III järgmiselt: **Tabel I, näitaja nr 11:** „Investeeringute osakaal ettevõtetes, kellel puuduvad poliitika, et jälgida vastavust ÜRO ülemaailmse kokkuleppe (UNGC) põhimõtetele või OECD rahvusvaheliste ettevõtete suunistele, või puuduvad kaebuste käsitlemise mehhanismid nende põhimõtete rikkumiste lahendamiseks.“ **Tabel III, näitaja nr 5:** „Investeeringute osakaal ettevõtetes, kellel puudub kaebuste või probleemide käsitlemise mehhanism, mis on seotud töötajate küsimustega.“ **Tabel III, näitaja nr 9:** „Investeeringute osakaal ettevõtetes, kellel puudub inimõiguste poliitika.“ See teave on seotud kestlike investeeringute avalikustamise nõuetega.

⁴³ See teave toetab finantsturu osaliste määrusest (EL) 2019/2088 tulenevaid teabevajadusi, kuna see tuleneb põhiliste negatiivsete mõjudega seotud täiendavast näitajast, mis käsitleb olulisi negatiivseid mõjusid. Näitajad on määratletud komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2022/1288 I lisa tabelis I näitajana nr 10 ja tabelis III näitajana nr 14, mis käsitlevad vastavalt „ÜRO ülemaailmse kokkuleppe (UNGC) põhimõtete ja OECD rahvusvaheliste ettevõtete suuniste rikkumisi“ ning „Tõsiste inimõiguste rikkumiste ja juhtumite tuvastatud juhtumite arvu“.

⁴⁴ See teave vastab võrdlusaluste haldurite vajadustele ESG-tegurite avalikustamisel vastavalt määrusele (EL) 2020/1816, nagu on sätestatud näitajas „Võrdlusaluse komponentide arv, mis on seotud sotsiaalsete rikkumistega (absoluutarv ja suhteline osakaal kõigi võrdlusaluse komponentide hulgas), nagu on viidatud rahvusvahelistes lepingutes ja konventsioonides, ÜRO põhimõtetes ning vajadusel siseriiklikes seadustes“ II lisa punktides 1 ja 2.

	Kas ettevõtte on teadmisi kinnitatud juhtumitest, mis on seotud väärtusahela töötajate, mõjutatud kogukondade, tarbijate või lõppkasutajatega? Kui jah, siis täpsustage.	
Juhtimine	C8 – Tulud teatud sektoritest ja välistamine ELi võrdlusalustest Kui ettevõtte tegutseb ühes või mitmes järgmistest sektoritest, avalikustab ta oma vastavad tulud nendest sektoritest: (a) vastuolulised relvad (jalaväevastased miinid, kobarahingumoon, keemia- ja bioloogilised relvad).	SFDR⁴⁵ Võrdlusalus⁴⁶
	(b) tubaka kasvatamine ja tootmine;	EBA 3. sammas⁴⁷ Võrdlusalus⁴⁸

⁴⁵ See teave toetab finantsturu osaliste määrusest (EL) 2019/2088 tulenevaid teabevajadusi, kuna see tuleneb põhiliste negatiivsete mõjudega seotud täiendavast näitajast, mis on sätestatud komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2022/1288 I lisa tabelis 1 näitajana nr 14 („Kokkupuude vastuoluliste relvadega (jalaväe vastased miinid, kobarahingumoon, keemia- ja bioloogilised relvad)“) seoses kestlike investeeringute kohta teabe avaldamise eeskirjadega.

⁴⁶ Võrdlusaluste määrus (EL) 2020/1818, artikkel 12 lõige 1: „ELi Pariisi kokkuleppega kooskõlas olevate võrdlusaluste haldurid peavad nendest võrdlusalustest välistama kõik järgmised ettevõtted: ettevõtted, kes on seotud vastuoluliste relvadega seotud tegevustega.“ Võrdlusaluste määrus (EL) 2020/1816, II lisa: „Võrdlusaluse komponentide kaalutud keskmine protsent, mis kuulub vastuoluliste relvade sektorisse.“

⁴⁷ EBA 3. sammas: vorm 1: pangaportfell – kliimamuutustega seotud üleminekurisk: tubakatoodete tootmisega tegelevad ettevõtted, mis on välistatud ELi Pariisi kokkuleppega kooskõlas olevatest võrdlusalustest vastavalt kliimavõrdlusaluste standardite määruse artikli 12 lõigetele 1 punktides (d) kuni (g) ja artiklile 12 lõige 2.

⁴⁸ See teave vastab võrdlusaluste haldurite vajadustele ESG-tegurite avalikustamisel vastavalt määrusele (EL) 2020/1818, nagu on sätestatud artikli 12 lõike 1 punktis b, ning määrusele (EL) 2020/1816, II lisa: „Võrdlusaluse komponentide kaalutud keskmine protsent tubakasektoris.“

	(c) fossiilkütuste (kivisüsi, nafta ja gaas) sektor (st ettevõtte teenib tulu fossiilkütuste uurimisest, kaevandamisest, tootmisest, töötlemisest, ladustamisest, rafineerimisest või jaotamisest, sealhulgas nende transport, ladustamine ja kaubandus, nagu on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1999 artikli 2 punktis 62), sealhulgas eraldi jaotatuna tulud kivisöest, naftast ja gaasist; või	SFDR⁴⁹ EBA 3. sammas⁵⁰ Võrdlusalus⁵¹
	(d) kemikaalide tootmine, kui ettevõtte toodab pestitsiide ja muid agrokeemilisi tooteid.	SFDR⁵² EBA 3. sammas⁵³
	Ettevõtte avalikustab, kas ta on välistatud mõnest ELi võrdlusalusest, mis on kooskõlas Pariisi kokkuleppega, nagu on kirjeldatud juhendi lõikes 241.	EBA 3. sammas⁵⁴ Võrdlusalus⁵⁵
Juhtimine	C9 – Sooline mitmekesisuse suhe juhtorganis	SFDR⁵⁶ Võrdlusalus⁵⁷

⁴⁹ See teave toetab finantsturu osaliste määrusest (EL) 2019/2088 tulenevaid teabevajadusi, kuna see tuleneb põhiliste negatiivsete mõjudega seotud täiendavast näitajast, mis on sätestatud komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2022/1288 I lisa tabelis 1 näitajana nr 4 („Kokkupuude fossiilkütusesektoris tegutsevate äriühingutega“) seoses kestlike investeeringute kohta teabe avaldamise eeskirjadega.

⁵⁰ EBA 3. sammas: vorm 1: pangaportfell – kliimamuutustega seotud üleminekurisk: kaevandamis- ja karjääritööstuse ettevõtted, mis on välistatud ELi Pariisi kokkuleppega kooskõlas olevatest võrdlusalustest vastavalt kliima võrdlusaluste määruse artikli 12 lõigete 1 punktidele (d) kuni (g) ja artikli 12 lõikele 2.

⁵¹ Võrdlusaluste määrus (EL) 2020/1818, artikkel 12 lõige 1.

⁵² See teave toetab finantsturu osaliste määrusest (EL) 2019/2088 tulenevaid teabevajadusi, kuna see tuleneb põhiliste negatiivsete mõjudega seotud täiendavast näitajast, mis on sätestatud komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2022/1288 I lisa tabelis 2 näitajana nr 9 („Investeeringud kemikaale tootvatesse äriühingutesse“) seoses kestlike investeeringute kohta teabe avaldamise eeskirjadega.

⁵³ EBA 3. sammas: vorm 1: pangaportfell – kliimamuutustega seotud üleminekurisk: kaevandamis- ja karjääritööstuse ettevõtted, mis on välistatud ELi Pariisi kokkuleppega kooskõlas olevatest võrdlusalustest vastavalt kliima võrdlusaluste määruse artikli 12 lõike 1 punktidele (d) kuni (g) ja artikli 12 lõikele 2.

⁵⁴ See avalikustamismäärus on kooskõlas komisjoni rakendusmääruse (EL) 2022/2453 nõuetega – vorm 1: kliimamuutustega kohanemise risk.

⁵⁵ See avalikustamismäärus on kooskõlas komisjoni delegeeritud määrusega (EL) 2020/1818 (kliimavõrdlusaluste määrus), artikkel 12 lõige 1.

⁵⁶ See teave toetab finantsturu osaliste määrusest (EL) 2019/2088 tulenevaid teabevajadusi, kuna see tuleneb põhiliste negatiivsete mõjudega seotud täiendavast näitajast, mis on sätestatud komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2022/1288 I lisa tabelis 1 näitajana nr 13 („Juhtorganite sooline mitmekesisus“) seoses kestlike investeeringute kohta teabe avaldamise eeskirjadega.

⁵⁷ Samuti vastab see teave võrdlusaluste haldurite vajadustele ESG-tegurite avalikustamisel vastavalt komisjoni delegeeritud määrusele (EL) 2020/1816, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2016/1011. Näitaja on määratletud II lisa punktides 1 ja 2 kui „Juhtorgani naiste ja meeste kaalutud keskmine suhe.“

VKE standard

	Kui ettevõttel on toimiv juhtorgan, avalikustab ettevõtte sellega seotud soolise mitmekesisuse suhte.	
--	---	--